

Az Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának kiadványai 6.

Szerkeszti: Cserey Lászlóné dr.

Dokumentumok
a magyar állatorvosi oktatás történetéhez

Documents
to the History of Hungarian Veterinary
Education

Dokumente
zur Geschichte der Veterinärmedizinischen
Ausbildung in Ungarn

IV.
1876–1945

Budapest
1999

A kiadvány megjelenését támogatták:

Nemzeti Kulturális Alap Levéltári Kollégiuma
Magyar Országos Állatorvos Egyesület

Szerkesztette:
Dr. Drobinoha Angéla
Gábor Iván

Az idegen nyelvű szövegrészeket fordította:
Dr. Kováts Jenő
Orbán Éva

Lektorálta:
Kiss József Mihály

Technikai szerkesztő: dr. Tapolcai Ágnes

HU-ISBN 963 7149 20 1
HU-ISSN 0237-3181

Felelős kiadó: Cserey Lászlóné dr.
Nyomtatás: Jász Nyomda és Kiadó Kft.
1112 Budapest, Budaörsi út 1289 hrsz.
Készült 80 példányban

TARTALOM

Bevezetés	5
Felhasznált irodalom	11
A források jegyzéke	13
Forrásközlés	21
Függelék: A Clark számára írott memorandum angol nyelvű szövege	99
Summary	101
List of documents	103
Zusammenfassung	111
Verzeichnis der Quellenangaben	113
Rövidítések	123
Névmutató	125

BEVEZETÉS

Egyetemünk könyvtára az első alkalommal 1987-ben, a 200. tanév alkalmából tette közzé a magyar állatorvosi oktatás kezdeti korszakából származó levéltári forrásait. (Dokumentumok a magyar állatorvosi oktatás történetéhez I. 1786-1816. Szerk. Bakonyi Ferencné, Gábor Iván. Bp. 1987.) A szerzők a kötet bevezetőjében már akkor jelezték, hogy forráskiadvány sorozat közzétételét határozták el, amelyből 1994-ig további két kötet jelent meg. (Dokumentumok a magyar állatorvosi oktatás történetéhez II. 1817-1849. Szerk. Szögi László. Bp. 1990. - Dokumentumok a magyar állatorvosi oktatás történetéhez III. 1850-1875. Szerk. Bakonyi Ferencné, Drobinoha Angéla, Gábor Iván. Bp. 1994.)

A jelen kötetben az 1876-1945 közötti hatvankilenc esztendő levéltári dokumentumait mutatjuk be, amelyeket az Állatorvostudományi Egyetem levéltárában őrzünk. E korszak anyaga már rendkívül hiányosan maradt ránk, ugyanakkor jelezniünk kell, hogy a közzétett levéltári dokumentumok egy részében olyan iratokra is találunk hivatkozásokat, melyek az egyetem levéltárában nem lelhetők fel, egykori létezésükről csak közvetve – a forrás alapján – van tudomásunk.

A forrásközlés módjáról és a szerkesztésről. Az iratok és a tanácsülési jegyzőkönyvek

A kezdetben az Orvosi Kar keretébe tartozó, majd 1851-től önállósult Pesti Állatgyógyintézet, a fondképző szerv életének 1876-1945 közötti szervezeti változásait a könnyebb áttekinthetőség érdekében időrendi táblázatban szemléltetjük. Az intézmény különböző korszakaiból levéltárunkban őrzött iratok számát ()-ben adtuk meg.¹

- 1875-1890 M. kir. Állatorvosi Tanintézet (3486)
- 1890-1899 M. kir. Állatorvosi Akadémia (147)
- 1899-1934 M. kir. Állatorvosi Főiskola (1087)
- 1934-1945 M. kir. József Nádor Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem
Mezőgazdasági és Állatorvosi Karának Állatorvosi Osztálya (690)
- 1945-1952 Magyar Agrártudományi Egyetem Állatorvostudományi Kar (351)

Az iratok száma a XVIII-XIX. század forráskiadványokkal is dokumentált bőséges anyagához képest a XIX. század végére jelentősen lecsökken, több esztendőből alig van, vagy pedig egyáltalán nincs is iratunk. Szemléltetésül néhány szélsőséges példát említünk meg. Egyetlen iratunk sincs 1889-ből, az 1926-1929 közötti évekből, továbbá 1938-ból, 1940-1941-ből. Mindössze egyetlen iratunk van 1892-ből, 1900-ból, 1918-ból, 1923-1924-ből, 1935-ből és 1939-ből. 1911-ből csak 4, 1936-ból 3, ugyanakkor 1876-ból 762, 1878-ból 875, 1919-ből 300, 1945-ből 974 iratot őrzünk. Adataink azokat az arányeltolódásokat mutatják be, melyek forrásközlésünk szerkesztett anyagában is észlelhetők.

Budapest ostromakor az intézmény épületeit „nagy károk érték, és valószínű, hogy a harmincas, negyvenes évek iratanyagában, tehát az akkor legújabb iratokban nagy pusztulás következett be, hiszen ma is ezekből áll rendelkezésünkre a legkevesebb irat. A háborús évekből még a korábban oly gondosan megőrzött és bekötött tanácsülési jegyzőkönyvek sem maradtak ránk. E háborús veszteségeket a mai kutató szomorúan veszi tudomásul, de ennél fájdalmasabb, hogy a későbbiekben nem hadicselekményekből származó pusztulásra is sor került...ma már pontosan meg nem állapítható időpontban az 1950-es évek végén vagy a hatvanas évek elején az intézet irattárában igen nagy

---

¹ Az adatokat az iratok darabszintu feltárásának könyveiből (1851-1945) gyűjtöttük ki. A darabszintu feltárás volt az iratok válogatásának alapja. Az 1952-ig a Magyar Agrártudományi Egyetem keretei között működött Állatorvostudományi Kar iratait kötetünkbe 1945. december 31-ig válogattuk.

mennyiségű iratanyag elázott...amelynek következtében igen sok századforduló körüli irat megsemmisült...”¹

Amikor megállapítjuk, hogy az akták mennyiségi eloszlása a tárgyalt nagy történelmi korszakban nem egyenletes, akkor szólnunk kell arról, hogy az érdeklődők más forrásokból is megismerhetik a korszak történéseit. A tanácsülési jegyzőkönyvek forrásértékére a későbbiekben még részletesen kitérünk. A hallgatói anyakönyveknek is megnő a szerepük. A XIX. század hetvenes éveitől újabb történeti források járulnak hozzá a korszak teljesebb megismeréséhez: 1878-tól a sajtóforrás (Veterinarius), 1899-től az évkönyvek sorozata, a térképek (Zlamál Vilmos marhavész-abrosza 1867-ben készült, a Magyarország állategészség rendőri szervezetét, állattenyésztését és gazdasági szakoktatását ábrázoló térkép 1876-ban), a fénykép-gyűjtemény (pl. a XX. század elején készült Klösz-felvételek az intézmény életéből).

Az iratokból (különösen a tandíjmentesség és az ösztöndíj megadására vonatkozó folyamodványokból) megismerhetjük a kor germanizmusokkal és bonyolult fordulatokkal tűzdelt hivatali nyelvezetét. A tanácsülési jegyzőkönyvek, az élőbeszéd erejével hatnak.

Kiadványunk az előző kötetekhez képest rendkívül heterogén tartalmú és változó terjedelmű forrásanyagot közöl. A dokumentumok eredeti nyelve már magyar, az egyetlen olyan levelet, melynek angol az eredeti nyelve (a Clark-hoz írott memorandum), a függelékben közöljük. Eddig ismeretlen, még nem publikált forrásokat válogattunk, melyeket szöveghűen közöltünk, de több helyen a könnyebb érthetőség kedvéért a mai írásmódnak megfelelően használtuk a központosítást és az ékezeteket. E tekintetben egyetlen kivétel a fogarasi gyógykovács kézírásos levele. Az eddigiektől eltérően, egyes iratokat magyarázó lábjegyzetekkel láttunk el. Forrásaink között kézírással és írógéppel készült iratok egyaránt találhatóak. A bekezdések a forrásokban látható formát követik. Külön nem jelöltük a szövegekben található kézírásos betoldásokat, javításokat. Valamennyi dokumentumot szerzői kéziratnak tekintettünk, a beszúráásokat az egykori alkotó kívánsága szerint írtuk be az irat megfelelő helyére. Elhagytuk a sztereotip megszólító és záró formulákat, az aláírást csak abban az esetben tartottuk meg, ha az a forrásközlés teljességéhez szükséges volt.

Az iratok mellett elsődleges forrásoknak tekintjük a tanácsülési jegyzőkönyveket (a továbbiakban: jegyzőkönyvek)², melyek együttesen adták válogatásunk alapját. A szervezeti változásokról, amelyekről a ránk maradt iratokból nem kapunk képet, a jegyzőkönyvek tudósítanak. Az intézménytörténettel párhuzamosan az aktuális politikai-történelmi események is követhetők az intézmény életét tükröző források alapján. A tudományos és oktató munka, valamint a XX. század 20-as 30-as éveiben egyre inkább felvirágzó nemzetközi kapcsolatok mellett a szakirodalmi bázist jelentő könyvtár fejlődése is megindult. Az oktatókról való megemlékezések, hallgatói kérvények mellett még sporttörténeti vonatkozásokra is bukkanhatunk (Hajós Alfréd jegyzőkönyvekből néhány kivétellel csak részleteket közlünk, a kihagyásokat – az iratközléshez hasonlóan – [...] jelöljük. Az iratközlésben követett gyakorlat alapján bizonyos megszokott formulákat („a rektor az ülést megnyitja”, „a jegyzőkönyv hitelesítésére...tanárokat kéri fel”) elhagytunk, ugyanakkor az üléseken jelen lévők

---

¹ Szögi László: Az Állatorvostudományi Egyetem Levéltára. (1741) 1787–1972. Repertórium. Bp. 1985. pp. 22-23. 1983 őszén kezdődött meg az írott forrásanyag rendezése, kutathatóvá tétele, az egyetemi levéltári anyag tudományos igényű feldolgozása. A repertórium az állatorvosképzés történetére vonatkozó hazai levéltárakban őrzött forrásokról is tájékoztat. Az 1876-1945 közötti időszakra a Magyar Országos Levéltárban, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Levéltárában, a Budapesti Muszaki Egyetem Levéltárában, továbbá a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Levéltárában kutathatunk.

² Részletezve a „Források és irodalom” fejezetben. Kotlán Sándor 1941-ben megjelent történeti munkájában merített a tanácsülési jegyzőkönyvekből, melyek az ÁOTE Levéltárában egyedi átnézéssel kutathatók. Nem arra törekedtünk, hogy a hivatkozott történeti munkákból vagy a sajtóforrásokból is megismerhető eseményeket a levéltári források (az iratok és jegyzőkönyvek) szintjén reprodukáljuk. Olyan forrásokat válogattunk, melyek az 1876–1945 közötti korszak magyar állatorvosképzésére, a felsőoktatás történetére és a köztörténetre szolgálnak adalékkul.

felsorolását minden egyes jegyzőkönyv szöveggözlésénél megadjuk. Stilisztikai értelemben a tanácsülési jegyzőkönyvek tömörített jegyzőkönyvek. Az adott ülésen szó szerint elhangzott szavak „”-ben szerepelnek a jegyzőkönyvben is, ezt szöveggözlésünk híven visszaadja.

Rendezői elvként csak az időrendet vehettük figyelembe. Az iratokat és jegyzőkönyveket sor- számoztuk, és számsorrendben közöljük. Megadjuk a kiadás helyét és dátumát, az irat tartalmát rövid fejregesztában foglaljuk össze. A jegyzőkönyvek fejregesztáját a jegyzőkönyv fejlécének felhasználásával készítettük. A dátumok közlését – az iratok fejregesztáihoz hasonlóan – egysé- gesítettük. A jegyzőkönyvek őrzési helyére, levéltárunk vonatkozó fondjára és állagára a „Felhasznált irodalom” fejezet „Tanácsülési jegyzőkönyvek” részében hivatkozunk. A bevezetés összefoglalóját valamint a fejregeszták jegyzékét angol és német nyelven közöljük.

A közölt forrásokról

A jelen forrásgözlésünk köztörténeti szempontból is érdeklődésre tarthat számot. E helyütt nem térünk ki a történeti összefüggések elemzésére, a korszak művelődés-politikájára, az állatorvosi intézet korabeli fejlődéstörténetét sem részletezzük, mert a szükséges tudnivalók a régebbi, vagy a közelmúltban megjelent felsőoktatás-történeti irodalomban megtalálhatók. (Vö. Felhasznált irodalom.)

A magyar történelemben az 1876-1945 közötti hatvankilenc esztendőben a dualizmus korától (1867-1918) a második világháború befejezéséig jutunk el. Korrajzot adunk a magyar állator- voslásról, egy-egy villanást abból az időszakból, melyben Magyarország és benne a magyar állatorvosképzés az 1867-es kiegyezést követő gazdasági fejlődés évtizedeit élte. Felerősödtek a magyar állatorvos-tudósok nemzetközi kapcsolatai, 1906-tól élt a doktorráavatási jog. Az 1934:X. t. c. alapján létrejött József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem újabb átszervezést jelentett a magyar felsőoktatás és vele állatorvosképzésünk számára. [100, 101] Forrásgözlésünk utolsó irata a Magyar Agrártudományi Egyetem Állatorvostudományi Karán 1945. december 31-én keletkezett. [124]

Az Állatgyógyintézetből M. kir. Állatorvosi Tanintézet, Akadémiává, Főiskolává szerveződő intézet egyik meghatározó személyisége az előző periódusban már megismert Nádaskay Béla. Szabó Alajos 1886-ban, 40 évi tanári működés után vonult nyugalomba. Zlamál Vilmos pedig nyug- állományba vonulása alkalmából Ferenc Józseftől megkapja a morvai előnév használatának jogát. [22] Nevéhez fűződnek a keleti marhavész megfékezésére irányuló intézkedések, meghatározó szerepe volt az 1874:XX. t. c. - az első állategészségügyi jogszabály - megalkotásában.¹

Az intézmény működése elválaszthatatlan a kormányok változásaitól. Szervezetileg a Földmí- velés- Ipar- és Kereskedelmügyi m. kir. Minisztériumhoz (1867–1889), illetve a Földművelésügyi Minisztériumhoz (1889–1967) tartozott. 1934-ben, a Gömbös-kormány alatt a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium hatáskörébe került, egészen 1945-ig. A tanintézeti korszakot szinte teljes egészében Tisza Kálmán kormánya kísérte végig. A második Wekerle-kormány alatt készül az országos állategészségügyi tanács létrehozására vonatkozó tervezet. [49] A Clarkhoz írott memorandum [80] megfogalmazásának idején a Friedrich-kormány van hatalmon. 1926-ban, a tornacsarnok építetési- átalakítási terveit Hajós Alfréd készíti el [88] a Bethlen-kormány idején. Darányi Ignác tevé- kenységéről 1927-ben jegyzőkönyvben is megemlékeznek. [90]

Szaktevéleményeket kértek az állatorvosképző intézménytől [13, 19, 20, 24, 41, 48, 53], társadalmi rangúvá lett az állatorvosi pálya. [61, 78] Tudománytörténeti fejlődést, szemléletváltozást

---

¹ A keleti marhavész határainkon túli járványtani gócpontjait egy 1867-ben készült térkép szemlélteti. A szakiro- dalomban Zlamál marhavész-abrosza néven ismert térkép jelenleg az Állatorvostudományi Egyetem szakmúzeumában található meg.

jeleznek forrásaink, különösen a bakteriológia, virológia, járványvédelem területén. [41, 49, 53] Tanúi vagyunk az oktatói-kutatói feladatok megnövekedésének. [63]

A fiatalon elhunyt nagyreményű Azary Ákos és Varga Ferenc – a majdani igazgató – közös járványvédelmi mentesítési javaslatot nyújt be. [24] Tormay Béla igazgatása alatt költözik az intézmény a jelenleg is birtokolt, Steindl Imre által tervezett pavilonrendszerű épületegyüttesekbe. Tormay javaslatára fogják 1886-ban kinevezni Hutyra Ferencet, akinek neve egy egész korszakot jelent a magyar állatorvosképzésben. Hutyrának több ránk maradt kézírásos és írógéppel írt tervezetét részletekben [36, 72] vagy teljes szöveggel [35] közöljük, hogy gondolatait, nyelvi kifejező erejét a levéltári forrásokon keresztül is visszaadhassuk. A ránk maradt kéziratokon látszik, hogy nagy gondossággal, minimális javításokkal, szabatosan fogalmazott. Sokszor látjuk javításait, kézjegyet az iratokban (melyet jeleztünk is), ez a bizonyítható állandó jelenlétére és készenlétre utal. [37, 63, 66, 72] Mellette nő fel a következő generáció. Marek József és Berrár Mihály neveivel első alkalommal az általuk benyújtott tandíjkérelemben találkozunk [29, 43]. Kotlán Sándor 1913-ban lesz gyakornok [63], Zimmermann Ágoston a custos bibliothecarius [68], akitől e tiszteket Kotlán veszi majd át. Kotlán fog levéltári forrásokra is alapozott állatorvostörténetet írni. A különböző megbízások mellett, melyek az egyetem belső életével, illetve a nemzetközi kapcsolatokkal függenek össze, valamennyien jelentős eredményeket érnek el az oktató munkában, és a tudományos pályán is.

A magyar állatorvosok három, névvel jelölt szindróma felfedezésével írják be nevüket az egyetemes állatorvosi tudomány történetébe. Aujeszky Aladár 1902-ben publikálja az álveszettségéről szóló felfedezését, mely szindróma ma is Aujeszky-féle betegség (pseudorabies) néven ismert. Marek József 1907-ben írt az általa felfedezett új kórképről, a „tyúkbénulásról”, a majdani Marek-féle betegségről. Forrásközlésünk időhatárán túl, 1967-ben Derzsy Domokos közleménye jelenik meg az ún. libainfluenza kórképről, mely később Derzsy-féle betegség néven válik ismertté. 1905-ben Budapesten rendezik meg a VIII. Állatorvosi Világkongresszust, a már említetteken kívül több tanár publikál a nemzetközi szaksajtóban, sőt angol megkeresésre Nádaskay Béla válaszol is egy esetleírás tárgyában [42].

A jegyzőkönyvek a kor felbecsülhetetlen értékű forrásai, hiszen nemcsak a felterjesztésre elkészített, átfogalmazott mondanivaló, hanem a pillanatnyi érzelmek is tükröződnek bennük. [31, 55, 56, 74, 86, 93, 100] A szaksajtóban olvasható közleményeknél is jobban kifejezik azt, hogy – Zlamál Vilmost, Szabó Alajost, Varga Ferencet követően – a magyar állatorvosi oktatásnak és a magyar állatgyógyászat ügyének három oszlopa volt: Tormay Béla, Nádaskay Béla, Hutyra Ferenc. [50, 56, 97] Tanszékalapító tanárok léptek a nyomukba, akiknek a további lehetőségeket az ő munkásságuk teremtette meg.

Az Állatorvosi Főiskolává szervezett intézménybe 1899-től a változatlanul 4 éves tanfolyamra való felvételt a gimnáziumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány megszerzéséhez kötötték. [57] A tudományos színvonal emelkedése azonban a tanárok dotációjában akkor még nem jut kifejezésre. Arról, hogy milyen feladatok és nehézségek várnak az oktatói pályát választó jelöltre, egy 1911-ből való jegyzőkönyv 4. pontjában olvashatunk. [58]

Azok a „névtelen” hallgatók – később vélhetően gyakorló állatorvosok – akik tandíj, illetve ösztöndíjkérelmüket 1905 januárjában nyújtották be [45, 46, 47] az Osztrák–Magyar Monarchiában, a Főiskolán Hutyra rektorsága alatt végezték tanulmányaikat. 1945-ben még csak 65-70 évesek, a katedrán még látták Monostori Károlyt, Aujeszky Aladárt, Nádaskay Bélát, Kóssa Gyulát, és az akkor még fiatal Marek Józsefet. Már tudtak a doktorátus megszerzésének lehetőségéről, az Állatorvosi Lapok-ról (Veterinarius), a „durva empiria” háttérbe szorulásáról. Részt vehettek a továbbképző tanfolyamokon. [60, 64]

Az intézményt külföldi hallgatók is látogathatták. Róluk (pl. bolgár hallgatók) a jegyzőkönyvekben olvasható kérvényekből, valamint az azokra adott tanártestületi válaszokból nyerünk adatokat.¹ [99, 102]

A második világháború radikálisan zárta le azt az időszakot, amely az intézmény életében több szervezeti változást hozott, országos és nemzetközi hírnévre tett szert, és a tanári kar munkásságának hatása „beleolvad a jövőbe”.

Az 1944. decemberi események az oktatók, hallgatók és az egész állatorvosi kar számára sorsfordító jelentőségűek voltak. Az 1944/1945-ös tanév első félévét 1944. december 9-én lezárták, az 1944 decemberében Németországba kitelepített magyar állatorvoshallgatók számára a rövidített tanfolyamot az Anschluss óta Németországhoz tartozó Bécsben tartották 1944. december 14 - 1945. márciusa között, később azonban tovább kellett menniük Németországba. Vezetőik a katonai behívóval berendelt tanárok (Hetzl Henrik, Sályi Gyula, Csukás Zoltán és Kovács Gyula) voltak. [117, 118, 119, 120] A tanszázad tagjai a magyar honvédséghez behívót kaptak, de egyenruhába nem öltöztették be őket, ennek ellenére hivatalosan katonának számítottak. Ugyanakkor „Fehér Dezső 4. éves hallgató szervezésében mintegy harminc fő itthon maradt kockáztatva, hogy katonaszökevényeknek tekintik őket.”² 1945 februárjában az oktatás újra kezdődik Pesten. A budai oldalról átjárók névsorát a szükséges igazolások kiadása miatt kérik. [106, 111] 1945. május végén egy hadifogságba esett állatorvoshallgató kétségbeesett levele jut el a dékáni hivatalba. [115]

Reméljük, hogy ezt a dokumentumkötetet a hazai felsőoktatás és tudománytörténet kutatói, valamint a magyar állatorvoslás története iránt érdeklődő kutatók mellett egyetemünk hallgatói is haszonnal fogják forgatni.

Drobinoha Angéla

---

¹A külföldi hallgatókról nemcsak a tanácsulési jegyzőkönyvekből, hanem a hallgatói anyakönyvekből, valamint az intézmény évkönyveiből is gyűjthetők adatok.

² Az 1944 decemberében nyugatra kitelepített állatorvosi egyetemi tanszázad története. Összeáll. Kovács Jenő. [1996.] p. 5. A Németországba 1944-ben kitelepített hallgatókról és tanáraikról, valamint az itthon maradottakról kortársi visszaemlékezéseket (Fehér Dezső, Kovács Jenő, Padányi Máriusz) őriz az ÁOTE Levéltára. A „Felhasznált irodalom” fejezetben ezekre a visszaemlékezésekre pontosan hivatkozunk.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Kéziratok

Az 1944-ben nyugatra kitelepített egyetemi tanszázad története. Összeáll. Kováts Jenő. [Kézirat. 1988.] 36 p. + iratközlés. (ÁOTE Lt. 14/g)

Magyar állatorvos-hallgatók a 2. világháborúban. Az 1944 decemberében nyugatra kitelepített állatorvosi egyetemi tanszázad története. Összeáll. Kováts Jenő. [Új iratokkal kibővített kézirat. 1996.] 138 p. + Állatorvos-hallgatók az Egyetemi „Táncsis Mihály” Ellenállási Zászlóaljban. Összeáll. Fehér Dezső. [1996.] 30 p. + Egyetemisták a budai harcokban. Összeáll. Padányi Máriusz. [1996.] 14 p. (Egybekötve. ÁOTE Lt. 14/g)

Sajtóforrás

Veterinarius. Állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési és állatgyógyászati szakközlöny. 1. évf. 1878 - 25. évf. 1902.

Alapító szerkesztő: Nádaskay Béla

Állatorvosi Lapok. (Veterinarius.) 26. évf. 1903 – 67. évf. 1944.

Alapító szerkesztő: Nádaskay Béla

1945-ben nem jelent meg az Állatorvosi Lapok.

Magyar Állatorvosok Lapja. 1. (úf.) 68. évf. 1946–

Alapító szerkesztő: Nádaskay Béla

Tanácsülési jegyzőkönyvek

1888-1902 M. kir. Állatorvosi Tanintézet, M. kir. Állatorvosi Akadémia
(ÁOTE Lt. 2/a és 3/a)

1902-1933 M. kir. Állatorvosi Akadémia, M. kir. Állatorvosi Főiskola (ÁOTE Lt. 3/a)

1933-1939 M. kir. Állatorvosi Főiskola, M. kir. József Nádor Műszaki-
és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági
és Állatorvosi Karának Állatorvosi Osztálya (ÁOTE Lt. 3/a és 4/a)

1939-1945 M. kir. József Nádor Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági
és Állatorvosi Karának Állatorvosi Osztálya (ÁOTE Lt. 4/a)

1945-1952 Magyar Agrártudományi Egyetem Állatorvostudományi Kar (ÁOTE Lt. 4/a és 5/a)

Tudomány- és intézménytörténet

200 éves a magyar állatorvosi felsőoktatás. 1787-1987. (Szerk. Holló Ferenc.) Bp. 1987. 463 p.

Állatorvostudományi Egyetem. Összeáll. Gábor Iván. In.: Hat évszázad magyar egyetemei és főiskolái. Bp. 1994. pp. 81-85.

Bölgöny József: Magyarország kormányai 1848–1987. Csatolva: közös miniszterek – horvát bánok – fiumei kormányzók 1867–1918. Bp. 1987. 469 p.

Budapesti Magyar Királyi Állatorvosi Főiskola. Bp. 1900, Franklin Ny. 70 p. ill.

A felső oktatásügy Magyarországon. Írták: Breznay Béla [et al.] Bp. 1896, Hornyánszky V. 4, 824 p.

Győry Tibor: Az Orvostudományi Kar története 1770-1935. Bp. 1936, Kir. Magy. Egyet. Ny. 842 p.

Karasszon Dénes: Hutyra Ferenc. Bp. 1975, Akad. Kiadó. 160 p.
/A múlt magyar tudósai./

Kotlán Sándor: A magyar állatorvosképzés története 1787-1937. Bp. 1941. Pátria. 210 p. 11 t.

Kovács Gyula - Fehér György: Biographia. Elhunyt tanáraink és előadóink életrajza. 2. bőv. kiad. Bp. 1986. 227 p.

Ladányi Andor: A felsőoktatás irányításának történeti alakulása. Bp. 1991, Ts-4 Programiroda. 69 p.
/A felsőoktatás fejlesztését szolgáló kutatások./

[Magyary-Kossa] Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bibliographia medicinae veterinariae hungarica. Vitis scriptorum accurate expositis instructa 1742–1904. Bp. 1904, Magyar Országos Állatorvos Egyesület. 346 p. /Állatorvosi kézi könyvtár. 8./

Szögi László: Az Állatorvostudományi Egyetem Levéltára. Repertórium. (1741) 1787–1972. Bp. 1985, Állatorvostudományi Egyetem. 213 p. 10 t.

Thanhoffer Lajos: Az állatorvosi tudomány és állatorvosi tanintézetünk története. Az állatorvosi szakoktatás hazánkban való megkezdése százados emlékünnepére 1887. február 6-ára. Bp. 1888, Földművelési-, Ipar- és Kereskedelemügyi m. kir. Ministerium. 64 p.

A FORRÁSOK JEGYZÉKE

1. Budapest, 1876. [d. n.]
A könyvtár első szakrendszere (Nádaskay-rendszer) és első könyvtárhasználati szabályzata. Részletek az 1876-os könyvtári jelentésből. 279/1876 23
2. Budapest, 1876. augusztus 27.
Varga Ferenc kéri a Honvédelmi Minisztériumot, hogy a honvéd hallgatók könyvtárhasználati díját egy összegben utalja át az intézetnek. 639/1876 24
3. Budapest, 1876. augusztus 31.
A minisztérium a horvát-szlavon kormány átirata alapján kéri az igazgatót, hogy közölje az állatorvosok privát praxisában érvényes díjakat. Az igazgató válasza az, hogy a díjak nincsenek szabályozva. 729/1876 25
4. Budapest, 1876. szeptember 12.
A földművelésügyi minisztérium megbízza az állatorvosi tanintézet igazgatóját, hogy az országos lótenyésztési intézetek katonai tisztjeinek és altisztjeinek lótenyésztésügyi tanfolyamokat szervezzen. 602/1876 25
5. Budapest, 1876. október 11.
Tormay Béla kéri a földművelésügyi minisztériumot, hogy a debreceni gazdasági tanintézet fényképezőgépét Thanoffer tanárnak adják kölcsön. 675/1876 26
6. Budapest, 1876. október 20.
Az igazgató kéri, hogy a főtankovács, a tansegédek és kovácssegédek tűzifa és gyertya illetményeit készpénzben utalja ki a minisztérium. 700/1876 26
7. Budapest, 1876. november 13.
Az intézeti könyvtár bővítésére 300 forint átutalását kéri a minisztériumtól. 780/1876 27
8. Budapest, 1876. november 29.
Tormay Béla kéri gróf Szapáry Géza fiumei tengerészeti kormányzót, hogy a hajótulajdonosok utazásaik alkalmával gyűjtsék háziállatok fejét vagy egész csontvázukat, ezzel gyarapítsák az intézet felszerelését. 775/1876 27
9. Budapest, 1876. december 9.
A földművelésügyi miniszter felszólítja az igazgatót, hogy parlamenti indítvány alapján a papírszükségleteket kizárólag magyar gyárakból elégítse ki az intézet. 822/1876 28
10. Budapest, 1876. december 24.
Az igazgató kéri a minisztériumot, hogy Nádaskay Béla házi állatok bonctanáról írott könyvének kiadását támogassa. 845/1876 28
11. Budapest, 1877. június 1.
Tormay Béla a tanári értekezlet döntése alapján kéri a földművelésügyi minisztériumot, hogy az intézetben oklevelet szerzett állatorvosok – a kölcsönösség elve alapján – Ausztriában is üzhessék gyakorlatukat. 415/1877 28
12. Budapest, 1878. január 6.
Tormay Béla kéri a minisztériumot, hogy egy Ludvig-féle kymographion beszerzését Thanoffer Lajos tanár részére támogassa. 3/1878 29
13. Budapest, 1878. január 9.
Az intézet igazgatója megerősíti a minisztériumnak írt levélben, hogy egyetért dr. Zlamál Vilmos jelentésével a carbolsav megfelelő használatáról. 550/1878 29
14. Budapest, 1878. március 1.
Az igazgató kéri a minisztériumot, hogy a végzett hallgatók oklevelének szövegéből töröljék „a magyar állam területén” szavakat, hogy Ausztriában is dolgozhassanak. 147/1878 30
15. Budapest, 1878. április 14-18.
Trefort miniszter felszólítja az intézet igazgatóját, hogy a két esztendővel ezelőtti felhívásának tегyen eleget a törvényhatósági állatorvosok szervezését szabályzó törvényjavaslat kidolgozása tár-

gyában. 259/1878	30
16. Budapest, 1878. július 6. A földművelésügyi minisztérium pályázati felhívása az állami ménésintézeteknél rendszeresített ösztöndíjas állatorvos gyakornoki állásokra. 560/1878	31
17. Fogaras, 1878. augusztus 21. Plavenszky Sándor – a bécsi állatorvosi intézetben végzett gyógykovács, aki Fogarason öt éve állatorvosi állásban dolgozik – kérvényezi az igazgatónál, hogy a budapesti állatorvosi tanintézetben oklevelet szerezhessen. 688/1878	32
18. Budapest, 1878. december 3. A székesfehérvári ipar- termény- és állatkiállítás végrehajtó bizottsága felkéri Tormay Béla igazgatót, hogy a tanintézet képviseltesse magát a megrendezendő országos kiállításon. 1066/1878	33
19. Budapest, 1878. december 3. A földművelésügyi minisztérium megbízza Varga Ferenc tanárt, hogy Debrecenben és Hajdú megyében a lóállományban észlelt idegbénaság kivizsgálására kiküldött bizottságban vegyen részt. 1072/1878	33
20. Budapest, 1880. május 17. A földművelésügyi minisztérium megbízza Varga Ferenc tanárt, hogy Trencsén megyében a lóállományban tapasztalt takonykóros eseteket vizsgálja ki. Iktatószám nélkül.	34
21. Budapest, 1881. november 17. A földművelésügyi minisztérium engedélyezi két okleveles gyógyszerésznek, hogy a köteles vizsgák letétele után az állatorvosi tanintézet rendes hallgatói közé beiratkozassanak. 820/1881	34
22. Budapest, 1881. december 6. A földművelésügyi miniszter közli, hogy Zlamál Vilmos nyugalomba helyezése alkalmából a „morvai” előnevet ezután hivatalosan használhatja és egyúttal a magyar nemességet díjtalanul megkapja. 644/1881	34
23. Budapest, 1883. november 18. Azary Ákos véleménye az erdőnyavalya vagy erdőkór (enteritis enzootica) ellen való védekezésről. 1424/1883	35
24. Budapest, 1883. november 18. Azary Ákos és Varga Ferenc részletes jelentése – a minisztérium felhívása alapján – a szarvasmarhák ragályos tüdőlobja további terjedése elleni védekezés lehetőségéről. 1530/1883	35
25. Budapest, 1887. [d. n.] Állatorvosi eskümintá az Állatorvosi Tanintézet számára. 719/1887	36
26. Budapest, 1888. március 15. Jegyzőkönyv felvétel a m. kir. Állatorvosi Tanintézet tanári testületének ülésén. 397/1888	36
27. Budapest, 1888. június 3. A földművelésügyi miniszter előterjesztésére a király kinevezi Varga Ferencet az Állatorvosi Tanintézet igazgatójává. A miniszteri átirat a javadalmazásról is szól. Hátoldalán az államtitkár igazolja a hivatali eskü letételét. Iktatószám nélkül.	37
28. Budapest, 1890. január 20. Jegyzőkönyv felvétel a m. k. állatorvosi tanintézet tanártestületének üléséből. (Részletek.)	37
29. Budapest, 1890. június 3. Marek József elsőéves állatorvostan hallgató kérvénye állami segélyezése ügyében. 639/1890	38
30. Budapest, 1890. október 20. Jegyzőkönyv felvétel a m. kir. Állatorvosi Akadémia tanártestületének – rendes – üléséről. (Részletek.)	38
31. Budapest, 1897. április 10. Jegyzőkönyv a m. k. Állatorvosi Akadémia tanári testületének tizenegyedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	39

32. Budapest, 1899. február 20. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Akadémia tanári testületének nyolczadik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)	39
33. Budapest, 1899. március 10. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári testületének kilenczedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	40
34. Budapest, 1899. április 14. Jegyzőkönyv a m. k. Állatorvosi Főiskola tanári testületének tizedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	40
35. Budapest, 1900. [d. n.] Hutyra Ferenc tervezete egy felállítandó gazdasági egyetemről. Iktatószám nélkül.	41
36. Budapest, 1902. március 17. A magyar állatorvosi doktorátus alapszabályai. Tervezet. (Részletek.) 827/1902	43
37. Budapest, 1902. március 26. A rektor a tanári kar nevében felterjeszti a földművelésügyi miniszternek dr. Kóssa Gyula jutalmazási javaslatát a főiskola könyvtárának rendezéséért és katalógusának elkészítéséért. 912/1902	45
38. Budapest, 1902. április 7. A földművelésügyi miniszter a hazánkba látogató Essex tartományi mezőgazdasági bizottság részére az állatorvosi főiskoláról angol nyelvű tájékoztató füzet készítését rendeli el. 1093/1902	46
39. Zágor, 1902. április 18. Körorvos érdeklődése, hogy milyen kedvezményekkel szerezhetné meg az állatorvosi oklevelet. 1141/1902	46
40. Budapest, 1902. április 22. Hutyra Ferenc rektor válasza a zágori körorvosnak az állatorvosi oklevél megszerzésének követelményeiről. 1141/1902	47
41. Budapest, 1902. november 18. Preisz Hugó tanár javaslata Darányi Ignác miniszternek a veszettségre gyanús kísérleti anyagok küldése tárgyában. 3221/1902	47
42. Budapest, 1902. december 6. Nádaskay Béla válasza egy eset (ectopia cordis borjúbán) tudományos cikkekben történt közléséről a Royal (Dick) Veterinary College, Edinburgh egyik kutatójának megkeresésére. (Részletek.) 3509/1902	48
43. Budapest, 1905. január 10. Berrár Mihály harmadéves hallgató a földművelésügyi minisztertől tandíja elengedését kéri. 87/1905	48
44. Budapest, 1905. január 10. A földművelésügyi minisztérium értesíti a főiskolát, hogy a hallgatók ösztöndíjaira és segélyére 12.800 koronát utal át. 162/1905	48
45. Budapest, 1905. január 12. Elsőéves hallgató tandíjmentességért folyamodik az Állatorvosi Főiskola Rektori Tanácsához. 149/1905	49
46. Budapest, 1905. január 15. Elsőéves hallgató kérvénye a földművelésügyi miniszterhez ösztöndíjának felemelésért. 208/1905	49
47. Budapest, 1905. január 18. Harmadéves hallgató kérvénye a földművelésügyi miniszterhez állami ösztöndíj elnyerésére. 236/1905	49
48. Budapest, 1905. december 13. Monostori Károly tanár szakvéleménye a nagyobb háziállatok mesterséges termékenyítéséről. A szakvéleményt a földművelésügyi miniszter kérte a kisbéri állami méneparancsnokság megkeresése alapján az állatorvosi főiskolától. 3271/1905	50
49. Budapest, 1906. május 21. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének tizenegyedik – rendkívüli – üléséről.	

(Részletek.)	50
50. Budapest, 1907. január 18. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének hatodik – rendes – üléséről. (Részletek.)	51
51. Budapest, 1907. szeptember 13. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanártestületének második – rendes – üléséről. (Részletek.)	52
52. Budapest, 1908. február 15. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének kilencedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	52
53. Budapest, 1909. február 10. Kóssa Gyula szakvéleménye Richter Gedeon vegyész saját készítményű gyógyszereiről. 302/1909	53
54. Budapest, 1909. április 16. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének nyolcadik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)	54
55. Budapest, 1909. december 10. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének ötödik – rendkívüli – üléséről.	55
56. Budapest, 1910. május 13. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének tizennegyedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	55
57. Budapest, 1910. szeptember 26. Hutyra Ferenc rektor válaszevele egy tanítónak, aki felső kereskedelmi érettségivel kíván a főiskolára beiratkozni. 1831/1910	56
58. Budapest, 1911. január 20-21. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének ötödik – rendes – üléséről. (Részletek.)	56
59. Budapest, 1912. április 2. A földművelésügyi miniszter értesíti a főiskola bakteriológiai intézetét, hogy a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet elfogadta a szaklevelezők intézményét. 626/1912	57
60. Budapest, 1912. december 1. A Rektori Hivatal hirdménye az 1913 februárjában induló ismétlődő tanfolyamról a gyakorlatban működő állatorvosok részére. (Részletek.) Iktatószám nélkül.	58
61. Budapest, 1913. március 14. Pollacsek Árpád orvostanhallgató kérvénye. Nyolc félévet töltött el az orvosi karon, felvételét kéri az állatorvosi főiskolára négy félévének beszámításával. 408/1913	59
62. Budapest, 1913. március 14. A rektor válaszevele egy gazdasági akadémiai oklevéllel rendelkező hallgatónak, hogy az állatorvosi főiskolán milyen ösztöndíjat kaphat és a menzán mennyibe kerül az étkezés. 411/1913	60
63. Budapest, 1913. március 20. Rektori felterjesztés a földművelésügyi miniszterhez Kotlán Sándor állatorvos gyakornok megbízásának a kórbonctani tanszéknél a tanársegédi teendők ellátására. Kotlán Sándor megbízása, és munkadíjának meghatározása. 446/1913	60
64. Budapest, 1913. március 28. A földművelésügyi minisztérium felhívására a tanártestület véleményt ad a továbbképző (állatorvosi ismétlődő) tanfolyamok tartásának módjáról és lehetőségeiről. 444/1913	61
65. Budapest, 1915. február 3. Jegyzőkönyv a m. kir. állatorvosi főiskola tanártestületének rendkívüli üléséről. (Részletek.)	62
66. Kassa - Budapest, 1916. június 11-16. A kassai hadbíróóság bűnügyi vizsgálathoz állatorvos szakértők kijelölését kéri az állatorvosi főiskolától. A rektor válaszában kijelenti, hogy a kérést nem áll módjában teljesíteni. 810/1916	62
67. Budapest, 1916. november 23. Jegyzőkönyv [a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének] rendkívüli üléséről. (Részletek.)	63

68. Budapest, 1917. [d. n.] A Zimmermann Ágoston által összeállított új könyvtári szabályzat. Iktatószám nélkül.	63
69. Budapest, 1918. november 8. Jegyzőkönyv a m. k. Állatorvosi Főiskola tanári karának negyedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	64
70. Budapest, 1918. december 13. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának hetedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	65
71. Budapest, 1919. január 3. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának nyolcadik – rendes – üléséről. (Részletek.)	65
72. Budapest, 1919. január 3. Tervezet a főiskola tudomány-egyetemhez való csatolásának és az állatorvosdoktori cím viselésének tárgyában. (Részletek.) 21/1920	66
73. Budapest, 1919. május 6. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának tizenötödik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)	69
74. Budapest, 1919. június 21. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának huszadik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)	69
75. Budapest, 1919. augusztus 7. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának huszonkettedik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)	70
76. Budapest, 1919. augusztus 27. A rektor levele a földművelésügyi miniszterhez az állatorvosi főiskola és a hozzá tartozó bakteriológiai intézet téli fűtéséhez szükséges koksz kiutalásáról. 801/1919	70
77. Budapest, 1919. szeptember 4. A földművelésügyi miniszter értesíti a főiskola rektorát, hogy az Állami Ojtóanyagtermelő Intézetet különválasztotta a főiskola bakteriológiai intézetétől. 1101/1919	71
78. Budapest, 1919. szeptember 16. Betnár Róbert helyhatósági állatorvos huszonnégy évi szolgálat után megszerezett érettségijének bejegyzését kéri. Az állatorvosi doktorátus elnyerésének lehetősége felől érdeklődik. 1060/1919	71
79. Budapest, 1919. szeptember 26. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának első rendes üléséről. (Részletek.)	72
80. Budapest, 1919. október 29. Memorandum Sir George Russel Clark számára az idegen megszállás megszüntetése érdekében. (Az angol nyelvű memorandum magyar fordítása.) Iktatószám nélkül.	73
81. Budapest, 1919. december 14. A földművelési miniszter értesíti a rektori hivatalt, hogy a gyakorló állatorvosoknak tartott tejhigiéniai tanfolyam előadói számára a tiszteletdíj kifizetését engedélyezi. 1322/1919	74
82. Budapest, 1920. április 9. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának hetedik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)	75
83. Budapest, 1920. október 8. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának harmadik – rendes – üléséről. (Részletek.)	75
84. Budapest, 1921. március 11. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának nyolcadik – rendes – üléséről. (Részletek.)	76
85. Budapest, 1921. június 18. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának tizenkettedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	76
86. Budapest, 1922. április 7. Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának tizedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	76
87. Budapest, 1923. szeptember 11.	

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának első – rendes – üléséről. (Részletek.)	77
88. Budapest, 1926. október 8. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának második – rendes – üléséről. (Részletek.)	77
89. Budapest, 1927. február 11. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának hetedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	78
90. Budapest, 1927. április 29. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának tizenengyedik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)	78
91. Budapest, 1930. május 16. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának tanügyi értekezletéről. (Részletek.)	79
92. Budapest, 1933. február 17. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának hatodik – rendes – üléséről. (Részletek.)	80
93. Budapest, 1933. március 10. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának hetedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	81
94. Budapest, 1933. május 12. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának kilencedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	81
95. Budapest, 1933. június 20. Hutyra Ferenc rektor felterjesztése, hogy Kotlán Sándor a nyilván. rendes tanári címet viselhesse. 367/1933	82
96. Budapest, 1933. június 23. Hutyra Ferenc rektor felterjesztése, hogy Fokányi László volt előadó a nyilván. rendes tanári címet viselhesse. 368/1933	83
97. Budapest, 1933. szeptember 18. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának első – rendes – üléséről. (Részletek.)	83
98. Budapest, 1933. október 13. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának harmadik – rendes – üléséről. (Részletek.)	84
99. Budapest, 1933. november 10. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának negyedik – rendes – üléséről. (Részletek.)	85
100. Budapest, 1934. szeptember 10. Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának értekezletéről. (Részletek.)	86
101. Budapest, 1934. október 3. Jegyzőkönyv a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állatorvosi Osztálya tanári karának első – rendes – üléséről. (Részletek.)	87
102. Budapest, 1937. szeptember 23. Jegyzőkönyv a m. kir. J[ózsef] N[ádor] Műegyetem állatorvosi osztálya tanári karának első – rendes – üléséről. (Részletek.)	88
103. Budapest, 1940. január 18. Jegyzőkönyv a m. kir. J[ózsef] N[ádor] Műegyetem állatorvosi osztályának IV. – rendes – üléséről. (Részletek.)	89
104. Budapest, 1940. május 22. Jegyzőkönyv a m. kir. J[ózsef] N[ádor] Műegyetem állatorvosi osztályának VII. – rendes – üléséről. (Részletek.)	90
105. Budapest, 1942. május 29. A prodékán elutasítja az Országos Állatvédő Liga kérését, hogy időnként megvizsgálhassák a kísérleti állatokkal való bánásmódot. 578/1942	90

106. Budapest, 1945. február 19. Rektori hirdetmény az egyetemi dolgozók munkavállalási kötelezettségéről és igazolványaik használatáról. 33/1945	91
107. Budapest, 1945. március 2-3. Budapest Közellátási Kormánybiztosa kenyérsütés céljára lefoglalja az állatorvosi osztály szénkészletét. Az egyetemi titkár közli, hogy a tüzelőanyag csak kazánfűtésre használható. 24/1945	91
108. Budapest, 1945. március 8. A Műegyetem helyettes rektora, egyben az Állatorvosi Kar dékánja kéri az Újjáépítési Kormánybiztosi Hivatalt, hogy az egyetemi épületek tetőkárainak helyreállítására cserepeket utaljon ki. 11/1945	91
109. Budapest, 1945. március 16. A dékán megtiltja az Állatorvosi Osztály telepén baromfi tartását. 42/1945	92
110. Budapest, 1945. március 19. Az Állatorvosi Osztály területén konyhakerti termelésre alkalmas területek bejelentése az előljárásságnak. 43/1945	92
111. Budapest, 1945. március 20. A prorektor körlevele, melyben kéri azon oktatók névsorát, akiknek át kell járniuk a pesti, illetve a budai oldalra. 46/1945	92
112. Budapest, 1945. április 3. A dékán jelenti a prorektornak, hogy az Állatorvosi Osztály dékáni helyiségét az orosz parancsnokság lefoglalta. 66/1945	92
113. Balatonöszöd, 1945. április 8. Mócsy János professzor érdeklődik, hogy mikor és hol jelentkezhet a tanítás folytatására. 89/1945	93
114. Budapest, 1945. április 20. A dékán engedélyt kér Vas Zoltán élelmezési kormánybiztostól, hogy a pécsváradi vöröskereszt fiók élelmiszer-adományát Budapestre szállíthassák. 106/1945	93
115. Budapest, 1945. május 25-29. Egy állatorvostanhallgató levele, melyet a budapesti rendező-pályaudvaron dobott ki a hadifogoly-vonatról. A levélben kéri a dékánt, hogy több társával együtt szabadítsa ki a fogolytáborból. 264/1945	93
116. Budapest, 1945. május 28. Manninger Rezső kérvénye a miniszterhez, melyben kéri, lakhassék a Járványtani és Bakteriológiai Intézetben, mert lakását lebombázták és munkáját folytatni szeretné. 284/1945	94
117. Budapest, 1945. június 1. A dékán igazolja, hogy három egyetemi tanár kényszerítve volt a Németországba kiutaztatott rövidített hallgatói tanfolyam oktatói feladatainak ellátására. 283/1945	95
118. Pilsting (Turnhalle) 1945. június 15. A Németországba kikényszerített állatorvosi csoport kéri a dékánt, hogy a hatóságok segítségével mindent kövessen el hazaszállíttatásuk érdekében. Iktatószám nélkül.	95
119. Budapest, 1945. június 20. A tanári kar döntése szerint a németországi rövidített hallgatói tanfolyamon letett szigorlatok, valamint az ott kiadott oklevelek érvénytelenek. 369/1945	95
120. Budapest, 1945. szeptember 6. Az állatorvosi fakultás kéri a minisztertől két, Németországba kikényszerített tanárának sürgős hazahozatalát. 23/1945	96
121. Budapest, 1945. szeptember 26. Jegyzőkönyv a magyar Agrártudományi Egyetem alakuló üléséről.	96
122. Budapest, 1945. október 25. A dékán kéri Nagy Imre földművelésügyi minisztert, hogy az egyetemi épületek helyreállításához szükséges anyagi fedezetet biztosítsa. 305/1945	98

123. Budapest, 1945. november 21.
A Budapesti Nemzeti Bizottság értesítése, hogy a hallgatók igazolási eljárását melyik igazoló bizottság fogja lebonyolítani. 405/1945 98
124. Budapest, 1945. december 31.
A Dékáni Hivatal egyetlen írógépét ellopták. 485/1945 98

FORRÁSKÖZLÉS

1.

Budapest, 1876. [d. n.]

A könyvtár első szakrendszere (Nádaskay-rendszer) és első könyvtárhasználati szabályzata. Részletek az 1876-os könyvtári jelentésből.¹
279/1876

Intézetünk könyvtárára csak egynehány éve, hogy nagyobb gond fordították és az utolsó években lehet mondani, szépen gyarapodott úgy hogy jelenleg 731 művel az az 970 kötettel rendelkezik ; melyeknek egy része régibb történelmi beccsel és értékkel bír, de legnagyobb részét képezik a legújabb és kitünőbb szakművek, melyeket a magyar és német irodalom az utolsó években felmutatni képes.

A művek száma és jegyzéke szakok szerint a következő:

A Encyclopaediai, propaedeutikai s köztudományi művek	37 szaksorszámmal
B Leíró-, összehasonlító és kórboncztoni, -élet - és szövettani művek	121 szaksorszámmal
C Általános és részletes kór- és gyógytani művek	136 szaksorszámmal
D Sebészeti- és szülészeti művek	36 szaksorszámmal
E Gyógyszertani művek	29 szaksorszámmal
F Törvényszéki és orvosrendőri művek	56 szaksorszámmal
G Tenyésztés- fajta és életrendtani művek	61 szaksorszámmal
H Állat-, növény-, ásvány-, vegy- és természettani művek	98 szaksorszámmal
K Gazdászatot tárgyaló művek	17 szaksorszámmal
L Patkolástani művek	14 szaksorszámmal
M Küllemtani művek	29 szaksorszámmal
N Vegyes művek	43 szaksorszámmal
P Fördészet és idevágó monographiai művek	27 szaksorszámmal
O Folyó- és időszaki iratok és művek	27 szaksorszámmal

Az O betű alatt foglalt folyó- és időszaki iratok és művek [...] részint újonnan rendeltettek, részint folytalólag járnak [...] Törekvésünk abban áll, hogy azon csekély összegből, mellyel a könyvtár rendelkezik, mindig csak a legújabb és legszükségesebb művek szereztessenek be [...]

A könyvtárnoki tisztet Dr. Nádaskay Béla boncznok viseli, ki az intézet szerveztetése óta az egész könyvtárt újonnan rendezte. Külföldre való kiküldetése folytán, jelenleg Krausz Péter tansegéd mint helyettes könyvtárnok működik.

A könyvtár használata a következő szabályokhoz van kötve:

1. A m. k. állatorvosi tanintézet könyvtárát úgy a tanárok, mint a hallgatók egyaránt használják.

2. A tanintézet tanárainak és tansegédeknek mindennap délután, a hallgatóságnak pedig csak egy, a könyvtárnok által meghatározandó nap délutánján adatnak ki könyvek, mely alkalommal a használatban volt könyvek visszavételnek. A könyvtári jegyzék az illető főkönyvben van elősorolva, mely a könyvtárnok felügyelete alatt áll.

3. Valamint a tanárok és segédek, úgy a hallgatóság is a könyvtárból kivett műveket nyugtávozzák, azaz a könyvtárnok által betöltött nyomtatott nyugtát alá írják, a könyveket megtekintik s a rajtuk netán észrevett hibákat a könyvtárnok tudomására hozzák.

---

¹ Az 1873-ban megalkotott szakrendszer és a könyvtárhasználati szabályzat csak az 1876-os könyvtári jelentésben maradt ránk.

4. A tanároknak a könyvtárból egyszerre több, a hallgatóságnak csak egy-egy könyv adatik ki.
5. Kötetlen művek olvasás végett, csakis a tanszemélyzetnek adatnak ki.
6. A könyvtárnok fölszólítására minden tanár a nála levő műveket, ha ugyanzokat más tanár is óhajtaná bírni, s azt a könyvtárnokkal közli, ennek fölszólítására négy hét elteltével az utána jelentkezőnek átszolgáltatni tartozik.
7. A hallgatók az általuk kivett könyvet két hét alatt visszaszolgáltatni kötelesek. Hosszabb használatra csak akkor adathatik ki valamely mű, ha arra más valaki igényt nem tart, s magát elő nem jegyeztette.
8. Minden hallgató az általa kivett könyvet a nagy szünidők bekövetkezte előtt, úgy évközben is, mielőtt az intézetet oda hagyná, minden fölszólítás nélkül visszaszolgáltatni köteles, a tanárok, kik négy hétnél hosszabb időre elutaznak, elutazásuk előtt a könyveket, ha arra a könyvtárnok által föl szólíttatnának, visszaadják.
9. A ki könyvet elveszít, vagy elront, annak árát megtéríti ; vagy ha az illető mű meg nem szerezhető, ennek becsértékét. – Az elrontott könyv azonban csakis akkor marad az ő birtokában, ha a könyvtár ezen könyv más példányának jutott birtokába.
10. A kivett könyvekről való nyugtákat a könyvtárnok összegyűjti, és az erre készült szekrénykébe elhelyezi, mely külön fiókokra van osztva, és az illetők neveivel ellátva. A nyugták a könyv visszavételével a kiállítónak kézbesíttetnek.
11. Az intézet tanárai a szükséges művek megszerzését az igazgatósággal közlik és a könyvtárnok a vett utasítások szerint a könyveket a könyvkereskedésből megrendeli.
12. A megtekintés végett beküldött művek a könyvtárnok által az illető szaktanárnak kiszolgáltatnak, kik 14 nap lefolyta alatt a mű megszerzését illetőleg az igazgatósággal egyetemben határoznak. Meg nem tartás esetén a könyvtárnok a könyvkereskedésbe való visszaküldetést eszközöli.

Az 1874 és 75ik években [...] nevezettek ajándékai által könyvtárunk [...] gyarapodott [...] összesen 160 mű[vel].¹

Krausz Péter tnsgd

2.

Budapest, 1876. augusztus 27.

Varga Ferencz kéri a Honvédelmi Minisztériumot, hogy a honvéd hallgatók könyvtárhasználati díját egy összegben utalja át az intézetnek.

639/1876

A m. K. állatorvosi tanintézet minden hallgatója a könyvtár és folyóiratok használatáért a tanintézet rendszabályának 4dik pontja értelmében fizet a tanév kezdetén 4 Ftot. Ezen összeget a m. k. honvéd hallgatók eddig a nekik kérvényezett ösztöndíjából fizették, minthogy jelenleg ezen ösztöndíj kezökbe nem adatik, alázattal kérem a Nagyméltóságú m. K. Ministeriumot, méltóztatnék ezen négy forintot fejenként, azaz összesen húsz hallgatóért 80 ft a tanintézet házi pénztára részére kegyesen kiutalványozni hogy a szükséges előfizetések kellő időben eszközölhetők legyenek.

---

¹ Az adományozók neve és az ajándékozott muvek száma: Tormay Béla (147), Szabó Alajos (4), Varga Ferenc (1), Thanhoffer Lajos (7), Nádaskay Béla (1)

3.

Budapest, 1876. augusztus 31.

A minisztérium a horvát-szlavón kormány átirata alapján kéri az igazgatót, hogy közölje az állatorvosok privát praxisában érvényes díjakat. Az igazgató válasza az, hogy a díjak nincsenek szabályozva.

729/1876

A m. kir. állatorvosi tanintézet igazgatóságának

A horvát-szlavón országos kormány f. hó 2-án kelt 2629 számú átiratát, melyben azon tarifa közlését kéri, mely az állatorvosok privát praxisában érvényes díjakat szabályozza, visszavárolag azon utasítással küldöm le, miszerint ha netalán ily tarifa a gyakorlat által megállapítva volna, azt velem azonnal tudassa.

Nagyméltóságú m. k. Ministerium!

Folyó évi aug. 31-én 20360 sz. a. kelt magas rendelettel leküldött átiratnak [...] iktatása mellett van szerencsém a Nagyméltóságú m. kir. Ministeriumnak tiszteletteljesen jelenteni, miszerint az állatorvosok privát praxisára vonatkozó díjakra tarifa törvény által mind ez ideig szabályozva nincs, tehát az állatorvosok privát praxisa a helyenkénti szokás vagy a tulajdonosokkal megejtett megegyezés vagy pedig az illetők belátása szerint honoráltatik.

[Varga Ferencz]

4.

Budapest, 1876. szeptember 12.

A földművelésügyi minisztérium megbízza az állatorvosi tanintézet igazgatóját, hogy az országos lótenyésztési intézetek katonai tisztjeinek és altisztjeinek lótenyésztésügyi tanfolyamokat szervezzen.

602/1876

Bár mennyire okom van is egészben véve azon szolgálatokkal megelégedve lenni, melyeket az országos lótenyésztési intézeteknél az ott alkalmazott tiszt urak oly buzgalommal, odaadással és szakértelemmel végeznek ; mégis mint az ügyre háramló hátrányt kell jeleznem azon körülményt, miszerint az újonnan e karba belépett tisztjeik, kiknek ez állása eddig csupán tisztán katonai követelményektől volt feltételezve – lótenyésztésügyi szolgálattételük első korszakában /:gyakorlat által még nem okulhatva:/ nem bírnak azon ügy-ismerettel, melyet e teendőknél nélkülözni egy pillanatra sem lehet. Ennek oka egyedül abban rejlik, hogy nevezett uraknak hivatásuk követelte előismeretei nem lehetnek, miután ez irányú elméleti oktatásban a tiszt előiskolában nem részesültek.

E hátrány kiegyenlítése szempontjából elhatároztam magamat oly intézkedések tételére, melyek segítségével a hiányt legalább némileg pótolni reménylem. Célom ez érdekében egy évenként megtartandó rövidebb tanfolyam szervezése, melyben minden kevesebb szolgálati idejű tiszt, s jövőre minden tiszt állásra jelentkező altiszt részt venni tartoznék.

Szándékomra nézve a következőket tárom az igazgatóság elé:

1. A tanfolyam az állatorvosi tanintézetben az igazgatóság és az igazgatósága alatt működő taneurak közbejöttével volna tartandó.

2. A tanfolyam ideje a november – februári negyedre volna kiszabva.

3. A tantárgyak magyar nyelven, lehetőségig rövid modorban adatnának elő.

4. A napi előadás, mely öt órai tartamra tehető, az igazgatóság által megjelölt órákban történhetik.

5. Az órák kezdetén a névjegyzék fölolvassandó, a hiányzók, valamint bármi orvoslandó eset is [sic!] az álladalmi lótenyésztés intézet katonai felügyelőségének, mely az előadásokon esetről-esetre való megjelenésre van hivatva, feljelentendő.

6. Az előadásokat végző tanár urak bizonyos összegű tiszteletdíjban részesíttetnek a lótenyésztési intézetek költségvetésének rovására.

Felhívom az igazgatóságot, mikép az elősoroltak szemelótt tartásával, s megnevezésével azon tantárgyaknak, melyeket az igazgatóság a kitűzött cél elérésére okvetlenül előadandóknak tart, mielőbb egy szabatos tervezetet terjesszen fel hozzám, hogy ennek alapján határozván egyúttal az illető tiszt urak berendelése iránt is intézkedhessem.

5.

Budapest, 1876. október 11.

Tormay Béla kéri a földművelésügyi minisztériumot, hogy a debreceni gazdasági tanintézet fényképezőgépét Thanhoffer tanárnak adják kölcsön.

675/1876

Dr. Thanhoffer Lajos tanár ügyessége a gorcsói készítmények előállításában eléggé ismeretes, és utolsó utazása alkalmával a külföld vele hasonlírtó bűvárai ezt elismerték. Sok készítményt állít elő nevezett, melyek tanulságosak, de csak hevenyen bírnak nagy értékkel, ezek értéke elvesz, mert nem képes azokat megörökíteni.

Hogy Dr. Thanhoffer erre képesíttessék így tanintézetünknek, de a gazdasági intézeteknek is használhasson, egy alázatos kérést vagyok bátor a Nagyméltóságú m. k. Ministeriumhoz intézni, ugyan csak: Debreczenben a gazdasági tanintézetnél van egy fényképező készülék Busekétől melyen ott jelenleg nem dolgoznak, azt állványával de - reagensek nélkül - mert ezek itt megvannak, kölcsön képpen kérem tanintézetünknek kiadatni és tanintézetünk viszont kötelezettséget vállal, hogy a készírtett gorcsóvi fényképek kettőzeteiből a debreczeni gazdasági tanintézetet részesíteni fogja.

6.

Budapest, 1876. október 20.

Az igazgató kéri, hogy a főtankovács, a tansegédek és kovácssegédek tűzifa és gyertya illetményeit kézpénzben utalja ki a minisztérium.

700/1876

A főtankovács, a tansegédek és kovács segédek tűzifa és gyertya illetményeik kézpénzben lévén kiadandók, tisztelettel kérem a nagyméltóságú minisztériumot miszerint az illetőknek – nevezetesen:

A főtankovácsnak 3 öl tölgyfa, 3 öl selejtesfa és 12 faggyú gyertya – az 5 tansegédnek külön 2öl, összesen 10 öl tölgyfa, – és a kovácssegédeknek 1öl tölgyfa illetményeinek fejében járó váltásdíját kegyesen folyóvá tenni méltóztatnék.

7.

Budapest, 1876. november 13.

Az intézeti könyvtár bővítésére 300 forint átutalását kéri a minisztériumtól.

780/1876

A folyó évi költségvetésben intézetünk könyvtárának bővítésére 300 ft lévén engedélyezve, bátor vagyok alázattal kérni a Nagyméltóságú m. k. Ministeriumot, miszerint ezen összeget mint külön elszámolás alá eső előleget az intézeti pénztár részére kegyesen folyóvá tenni méltóztatnék.

[Tormay Béla]

8.

Budapest, 1876. november 29.

Tormay Béla kéri gróf Szapáry Géza fiumei tengerészeti kormányzót, hogy a hajótulajdonosok utazásaik alkalmával gyűjtsék háziállatok fejét vagy egész csontvázukat, ezzel gyarapítsák az intézet felszerelését.

775/1876

A budapesti m. k. állatorvosi tanintézetnél a múlt őszön szerveztetvén ezen szervezés Ő fölsége – urunk és királyunk által legkegyelmesebben szentesített.

A szervezés folytán a budapesti tanintézet a többi nyugat európai ily irányú szakiskolák sorába lépett és a tanintézet tanártestületének teljes törekvése oda irányult, hogy ne csak a szervezési szabályzat, hanem fölszerelése, munkássága által emelkedjék és hasznos tevékenységet fejthessen ki.

Ezen törekvés csakis úgy valósítható, ha a tanintézet kellő támogatásban részesül, ha nem csak a tanítás teljesítésére, hanem fölszerelés beszerzésére, búvárlatok kivitelére kellő dotációval rendelkezünk.

Ez utóbbit illetőleg viszonyaink keveset engednek, a tanítás kellő eszközölhetésén kívül alig rendelkezünk segély forrásokkal, és haladásunk ezért csakis akkor lehető, ha a tudomány irányában érdeklél viseltetők törekvéseinkben gyamolítanak.

Ezért vagyok bátor Nagyméltóságodhoz fordulni, az alaktan és összehasonlító boncztan kellő taníthatása egy váz, illetőleg koponya gyűjteményt föltételez, ennek intézetünk még nincs birtoában, és egy ilyennek beszerezhetésére a legmélyebb tisztelettel kérem Nagyméltóságod kegyes támogatását, amennyiben méltóztatnék a fiumei hajótulajdonosokat fölhívni, hogy a lehetőség szerint keleti utazásaik alkalmával, ha házi állat fejeket vagy egész vázat kaphatnának ezekkel tanintézetünket mint egyetlen ily irányú hazai szaktanodát ajándékoznák meg.

9.

Budapest, 1876. december 9.

A földművelésügyi miniszter felszólítja az igazgatót, hogy parlamenti indítvány alapján a papírszükségleteket kizárólag magyar gyárakból elégítse ki az intézet.

822/1876

A képviselőház f. évi november hó 25-én tartott ülésében, egy képviselő által tett azon indítványt: „szólíttassék fel a kormány, hogy az összes állami papírszükségleteknek lehetőleg a hazai ipar által való fedezése iránt a szükséges intézkedéseket megtegye” – elfogadta.

Ez okból utasítom az igazgatóságot, hogy összes papírszükségletét kizárólag csak oly magyar iparosoktól vásárolja, kik papírkészletüket tudvalevőleg magyar gyárakból szerzik be.

10.

Budapest, 1876. december 24.

Az igazgató kéri a minisztériumot, hogy Nádaskay Béla házi állatok bonctanáról írott könyvének kiadását támogassa.

845/1876

Dr. Nádaskay Béla a m. k. állatorvosi tanintézetnél boncznok [...] tisztelettel ide mellékelt fölterjesztést nyújtott be hozzám, melyben kéri, hogy a házi állatok boncztanáról írt kézikönyv kiadását segíteném elő.

Nádaskay szorgalmas, lelkiismeretes ember, ki gonddal dolgozik. Ő a mezőgazdasági tanintézetek szükségéit ismeri, ezeknek töreked mind első sorban megfelelni és könnyen képesítenék a szerző műveinek kiadásában, ha a Nagytekintetű Osztály őt kegyesen támogatná.

A támogatás, melyet tisztelettel alólírt érték nem is terhelné a kincstárt, mely kegyes támogatás a következő módon volna megoldható:

Nádaskay művének kiadására 500 ft szükséges, azt hiszem a hazában lévő öt gazdasági tanintézetnél – tekintve azok növendékeinek számát, 250 példányt el lehetne helyezni, el lehetne árusítani és ezeknek ára példányonként 2 ft fődözné azaz megtérítené az előleget.

Tisztelettel alólírt ki nyolcz évig működtem gazdasági tanintézetben, ezek szükségéit ismerem, ki tudom, hogy az állattenyésztés milyen előismereteket követel, ajánlkozom Dr. Nádaskay munkájának átnézésére és oda fogok hatni, hogy a gazda szükségéire ez irányban fent nevezett kiváló gondot fordítson.

Tormay [Béla]

11.

Budapest, 1877. június 1.

Tormay Béla a tanári értekezlet döntése alapján kéri a földművelésügyi minisztériumot, hogy az intézetben oklevelet szerzett állatorvosok a kölcsönöség elve alapján – Ausztriában is úzhessék gyakorlatukat.

415/1877

Folyó évi május 24-én tartott tanári értekezlet alkalmával fölvetett s 406 szám alatt kelt alá-
zatos előterjesztésemhez csatolt jegyzőkönyv 5. pontja értelmében azon szövegre vonatkozólag,
hogy az Ausztriában képzett állatorvosok jogosítva lévén a magyar állam területén is üzni gya-
korlatukat, a tanári testület határozata oda nyilvánult, hogy tisztelettel alólírt igazgatóság részéről
a nagyméltóságú m. kir. Ministeriumhoz előterjesztés tétetnék arra nézve, miszerint méltóztatnék

intézkedést tenni, hogy a mi tanintézetünkön képzett és oklevelezett állatorvosok a kölcsönösség alapján is űzhessék gyakorlatukat Ausztria területén azon esetben, ha ott honosíttatnak.

A tanári testület ezen határozatának megfelelőleg - a tett indítványhoz melegen járulva vagyok bátor a Nagyméltóságú m. kir. Minisztériumot kérni, hogy ezen irányban hatni méltóztassanak, s azon esetben, ha a budapesti m. kir. állatorvosi tanintézet növendékeinek éppen nem engedtetnék meg a Lajthán túli tartományokban a szabad gyakorlat űzhetni, akkor a bécsi tanintézetnek ezen intézetünk felvirágzását gátló szabadalma, mely sem mint nem indokolt, minthogy a három éves tanfolyam tanintézetünkön is életbe lett léptetve – szüntessék be és a Bécsben végzett hallgatóknak nálunk, a mieinknek pedig a Lajthán túl csak azon esetben engedtessek meg a gyakorlat űzése, ha egy kiszabott szigorlatnak vetik magukat alá.

Az említett szigorlatra kötelezendők lennének mindazok, kik Bécsben végeztek és így azok is, kik már tényleg állami vagy megyei alkalmazásban vannak. Ezen úton az állatorvoslás gyakorolhatása az emberorvosi praxisüzhetéséhez hasonlóan az 1876 évi XIV törv. czikk VI. fejezetéhez képest szabályoztatnék.

12.

Budapest, 1878. január 6.

Tormay Béla kéri a minisztériumot, hogy egy Ludvig-féle kymographion beszerzését Thanhoffer Lajos tanár részére támogassa.

3/1878

Dr. Thanhoffer Lajos intézetünk élet- és szövettani tanára [...] tisztelettel csatolt kérvényt – melyben egy Ludwig-féle kymographion beszerzésére szükséges öszszeg kegyes megadásáért esedezik - nyújtotta be fölterjesztés végett.

Már többször volt alkalmam a Nagyméltóságú m. k. Ministerium előtt abbeli nyilatkozatomnak örömmel kifejezést adhatni, miszerint nevezett tanár egyedül a tanügynek szentelvén fáradhatatlan munkásságát, intézetünk tekintélyének a külföld előtt növekedését részben neki köszönheti, pedig fölszerelése oly annyira hiányos, hogy igen gyakran legérdekesebb kutatásait eszköz hiányában vagy meg sem kezdheti, vagy a már megkezdetteket nem folytathatja.

A benyújtott kérvényben eléggé indokolva látom a kérdéses eszköz szükségességét, mély tisztelettel alólírt tehát azon alázatos kérelemmel bátorodom azt a nagyméltóságú Ministeriumnak fölterjeszteni, miszerint tekintve intézetünk dotációját – melyből berendezésre illetőleg új eszközök beszerzésre alig valami, sőt némely tanszékénél éppen semmi sem fordítható, a kérdéses összeget a tanintézet hitelén kívül egyéb alapból kegyesen kiutalványoztatni méltóztatnék.

13.

Budapest, 1878. január 9.

Az intézet igazgatója megerősíti a minisztériumnak írt levélben, hogy egyetért dr. Zlamál Vilmos jelentésével a carbolsav megfelelő használatáról.

550/1878

A sósmezei m. kir. vesztegintézet igazgatóságának azon javaslatára, melyben a carbolsav fertőtlenítésre célszerűbben lenne gőzalakban mint folyadékban használható, s mely a nm. m. kir. Ministerium f. é. 9140 sz. a. kelt rendeletével ezen intézethez küldetett le véleményezés végett, dr. Zlamál Vilmos tanár véleményes jelentését azon hozzáadással van szerencsém a nmélt. Minisztériumhoz fölterjeszteni, miszerint a carbolsavnak nem csupán gőzéban rejlik a ragályanyagot megsemmisítő és fertőtlenítő hatása, hanem a folyadékkal való érintkezése az illető anyagoknak szintén nem kis mértékben szerepel itt ; ennél fogva a carbolsavnak gőz

alakban való alkalmazása nem pótolhatja az azzal való megnedvesítést, s részemről ott, hol a desinficiálandó tárgyakat direkt érintkezésbe hozhatom a carbolsav oldatával, e szer gőzének alkalmazását meg sem kísérelném.

Egyebekben dr. Zlamál tanár [...] csatolt véleményét teljesen osztván maradok a nm. m. kir. Ministeriumnak alázatos szolgája.

14.

Budapest, 1878. március 1.

Az igazgató kéri a minisztériumot, hogy a végzett hallgatók oklevelének szövegéből töröljék „a magyar állam területén” szavakat, hogy Ausztriában is dolgozhassanak.

147/1878

A folyó tanév végétől szigorló állatorvostan hallgatók már a szervezeti szabályzat 20.§-ában előírt szövegű oklevéllel bocsátandók ki az intézetből.

Minthogy azonban a [...] 20707 szám alatt kelt kegyes leirat értelmében a 3 éves tanfolyamból kikerülő oklevelezett állatorvosok az esetben, ha polgárjogot nyernek az osztrák állam területén is űzhetik az állatorvosi gyakorlatot, ennél fogva a [...] tisztelettel csatolt oklevél tervezetet betekintés után visszakérve azon alázatos megjegyzéssel vagyok a Nagyméltóságú m. kir. Ministeriumnak fölterjeszteni, miszerint a szövegből ezen szavaknak „a magyar állam területén” való kihagyását elrendelni méltóztatnék.

15.

Budapest, 1878. április 14-18.

Trefort miniszter felszólítja az intézet igazgatóját, hogy a két esztendővel ezelőtti felhívásának tegyen eleget a törvényhatósági állatorvosok szervezését szabályzó törvényjavaslat kidolgozása tárgyában.

259/1878

1876. évi február 9-én 844. szám alatt kelt rendelettemmel a törvényhatósági /:megyei:/ állatorvosok szervezését szabályzó törvényjavaslatnak kidolgozására hívtam fel az igazgatóságot.

Miután a Zemplén és Ung megyében uralgó takonykor elfojtása érdekében folyó évi márczius 31-én tartott értekezlet, melyben az igazgatóság is részt vett, jegyzőkönyvileg felemlíté, „hogy az országban az állatorvosi ügy törvény által szabályozva nincsen”, – ez alkalomból felhívom az igazgatóságot, hogy immár 2 év előtti felhívásomnak mielőbb tegyen eleget.

Trefort [Ágoston]

16.

Budapest, 1878. július 6.

**A földművelésügyi minisztérium pályázati felhívása az állami ménesintézeteknél rendszeresített ösztöndíjas állatorvos gyakornoki állásokra.
560/1878**

A m. kir. álladalmi ménesintézeteknél rendszeresített hat ösztöndíjas állatorvos gyakornoki állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Feltételek:

1. A gyakorlati idő f. é. október hó 1én kezdődik és két évre terjed, - melynek elsejében az állatorvos gyakornokok a mezőhegyesi, a második évben pedig felváltva a kisbéri és bábolnai m. kir. ménesintézetek állatkórodáiban lesznek alkalmazva.

2. A gyakorlatra felvett állatorvosok évenként 200 frtnyi ösztöndíjban fognak részesíttetni, s ezen évi összegből 180 frt tizenöt frtos havi részletekben fog az illetőknek kézbesíttetni, a fennmaradó 20 frt pedig első év végén az egyik intézetből a másikba leendő áthelyezés, a második év végén pedig a hazautazás költségei fedezésére fog kiszolgáltatni.

3. A gyakornokok egyszerű elhelyezéséről az intézetekben gondoskodva leend, az étkezésre nézve pedig az intézeti tiszték és hivatalnokok részére biztosított kedvezményekben részesülnek.

4. A gyakornokok kötelezve lesznek magukat mindenben az intézeti rend és szokásokhoz alkalmazni, s e tekintetben az intézeti parancsnoknak tanulmányaik gyakorlása tekintetében pedig az intézeti főállatorvosnak teljes rendelkezése alatt fognak állani.

5. A két évi gyakorlatot végzett állatorvosok képességükről és viseletükről a minisztériumtól bizonyítványt fognak nyerni, azon felül pedig a jó bizonyítványt nyert egyének tisztii alkalmazás végett az illető hatóságok figyelmébe ajánlatni.

6. Ezen gyakornoki ösztöndíjakat csakis nőtlen, s azon okleveles állatorvosok nyerhetik el, kik a magyar korona tartományainak polgárai.

Felhivatnak ennél fogva mindazon szakvégzett növendékek, és esetleg már működő állatorvosok is, kik elméleti tanulmányaik után gyakorlati kiképzésükre az álladalmi ménesekben dúsan kínálkozó alkalmat felhasználni óhajtják, hogy ez irányú folyamodványaikat tanulmányaikról szóló bizonyítványaikkal felszerelve legfeljebb folyó évi augusztus hó 1ig ezen ministeriumhoz benyújtsák.

Fogaras, 1878. augusztus 21.

Plavenszky Sándor – a bécsi állatorvosi intézetben végzett gyógykovács, aki Fogarason öt éve állatorvosi állásban dolgozik – kérvényezi az igazgatónál, hogy a budapesti állatorvosi tanintézetben oklevelet szerezhessen.¹

688/1878

Küllönösen Tisztelt igazgató Úr!

Instálom azon alázatos kéréssel, miszerint már volt szerentsém a' mult hónapban, Tisztelt Nádaskay Úrasága előtt, mint levelem által tiszteltemet tenni, – de edig még nem volt szerentsém becses sórait kezemhez kapni ennek következtében kénytetnek Úrasága előtt azon kéréssel járulni, – mikép lenne kegyes engemet pártfogásába venni! –

Kérem alázatal, én mint jelenleg is, főgaras megyénél, már 5 éve mint állatorvosi helyzetben vagyok, melyben mai napig is működöm, kenyerem keresésem után, mely ezelőtt is hazámban, azúttán éltem, már vagy 30 éve, hogy eben működöm, mely tapasztalási tetteim által, több megyék, és városokban, sok Úradalmi, és polgári házaknál, többféle betegségben szenvedő marháikat, tapasztalásom után, töbnyire mind egészségre álitottam azon Ókmányaim, melyet Úraságodnál befogok mutatni abol kitűnik hogy mitehetségel birok és hogy az edigi működésem által, mit tettem, holl, kiknél és mihelységekben! –

Kérem alázatal Úraságát, én mint a' bécsi állatorvostan intézetben, 48ik évben végeztem, mely 2 évet tanulmányoztam, mely az Únott kiadott Ok-levelben németül vagyon, mint Kúrsmied, magyarul értve vagy mondva gyógykovács, e végett valaki ellenem szott emelt, a' mi értésemre is jövén, hogy nem Órvisi jogal birok, hanem mint gyógykovács, s ennek következtében feltett szándékal elhatároztam magam, már ha szukségett szenvedek is, ugymint Állatorvosi Óklevell elnyerése végett kénytelen vagyok felmenni, és még egy Vizsgát Úraságok előtt megtenni, akor tallan máshelyzetbe jöhetnek, nem ólly mint főgaras megyében, 200 fr. évfizetéssel mert hogy ha kéres néha gyógyíttások, vagy valamilyes Comisiok nem lennének akor éhen kelene elpusztulni az embernek, most is csak azért járombe legalább a felle részét a Vidéknek, hogy jöhessenek egy párforinthez, küllömben nem sokat teszen, mert mostanában, azt is meg változtaták, a megyénél, mert ezelőtt számíhattam mint mérföldenkint, avagy killométerkint, per 20 krval, mely naponta bejárt az ember 5 mérföldet is, számítodott 1fr. 50kr. és napidij szinte csak 1 f. 50kr: most pedig minden községből fúvart rendeltek és mint semi mérföldi illetmény, csak is mint az 1fr. 50kr. napi dij.

Ennél fogva bátor vagyok Igazgató Úr, előtt magamat jelenteni írásilag mint kiisvagon jelölve az értesítéskönyvetskében, hogy Augusztus 25ig mindenki jelentse magát, és hogy September hó 1én személyesen a' jegyző könyvileg beírásnál jelenyen meg! –

Kérem igazgató Úr! minthogy én mostanában a' Vidéki községekben létező összes marhák, és Sertések egészségi szempont meg vizsgálások céljából kivagyok rendelve az alispán által, ez által ha úgytörténne hogy 1én meg nem jelennék, de 3án vagy is 4én ókvetetlen megjelennek mert csak folyo hó 10én kaptam kezemhez a' rendelettet, hát nem az egész delegalább a' fellerészét szeretném bejárni, hogy hát még is valamit bemúthatasanak a' Minisztériumnál a' hivataltol.

Kérem alázatal minekután én keresztlevellem bemúttásával nem szolgálhatok Úraságod előtt, mert valami modon elpúszúlt, és sok éveként már sokat nem is ügyeltem rája. küllömben alolirott úgy mint Nevezett Plavenszky Sándor, magyar Órszág Zemplén megyei, Születésem helye Sárosnagypatakon 1822be Julius havában, vallás Rom ; Cathol ; nöss.

¹ A levelet teljes szöveghűséggel közöljük. Kézírása a fizikai munkától elnehezült kezű egyszerű emberek írásképeinek jellemzőit mutatja. A ránk maradt ritka dokumentum tartalma, nyelvezete és helyesírása megjeleníti a XIX. század 70-es éveiben a fővárostól távol élő, állatorvosi oklevéllel nem rendelkező, de állatorvosi tevékenységet is folytató idős gyógykovácsok életkörülményeit. Forrásunk megerősíti az állatorvosi oklevél megszerzésének fontosságát, az állatorvosképzés rangjának emelkedését ebben a korszakban.

Igazgató Úrnak maradok mély Tisztelettel Alázatos szolgája Plavenszky Sándor megyei állatorvos

Főgarason 1878 augusztus hó 21én Erdély

Igazgató Úr, bocsásson meg illy goromba papiroson irtam de mint falun vagyok, másat nem kaphattam.

18.

Budapest, 1878. december 3.

**A székesfehérvári ipar- termény- és állatkiállítás végrehajtó bizottsága felkéri Tormay Béla igazgatót, hogy a tanintézet képviseltesse magát a megrendezendő országos kiállításon.
1066/1878**

Az 1879-dik évben Székesfehérvárott rendezendő országos kiállítás alkalmából van szerencsénk nagyságodhoz azon tiszteletteljes kérelemmel járulni, méltóztatnék a m. kir. állatorvosi tanintézetet – a szakmájába vágó nagybecsű tárgyaival kiállításunkon képviseltetni, mely által nemcsak hazafias ügyet mozdít elő, hanem még állatgyógyászatunk fejlődésére is nagy befolyással leend.

Azon reményben, hogy kérelmünk Nagyságod által méltányolva, szíves figyelemben részesülend, maradtunk hazafiúi üdvözlettel.

19.

Budapest, 1878. december 3.

**A földművelésügyi minisztérium megbízza Varga Ferenc tanárt, hogy Debrecenben és Hajdú megyében a lóállományban észlelt idegbénaság kivizsgálására kiküldött bizottságban vegyen részt.
1072/1878**

A lótenyésztést nagymértékben fenyegető, újabban nagyobb mérvben Debrecen város és Hajdú megyében észlelt idegbénaság megállapítása, okainak kiderítése, s ezek alapján célszerű óvintézkedések elrendelése tekintetéből Horváth János cs. és kir. tábornoknak mint teljhatalmú ministeri biztosnak vezetése alatt, az említett törvényhatóságok területére bizottságnak kiküldését szükségesnek találtam.

Midőn erről tek. uraságotat értesíteném, ezen bizottságban való részvétellel ezennel megbízom: előlegesen is azon meggyőződésnek adván kifejezést, miszerint tudományos tapasztalataiból merített szakbeli véleményezéseivel, a bizottság elé tűzött cél elérését nagy mértékben elősegítendi.

A bizottság f. évi december hó 13-ik napján Debrecenben kezdi meg működését.

Kiküldetése idejére leendő helyettesítése iránt a m. kir. állatorvosi tanintézet igazgatóságát egyidejűleg utasítom.

Végre megjegyzem, hogy uti- és napidíjai fejében elszámolandó előlegkép /:150:/ Egyszázötven forintot osztr. ért.-ben a helybeli m. kir. adóhivatalnál utalványoztattam.

Trefort [Ágoston]

20.

Budapest, 1880. május 17.

A földművelésügyi minisztérium megbízza Varga Ferenc tanárt, hogy Trencsén megyében a lóállományban tapasztalt takonykóros eseteket vizsgálja ki. Iktatószám nélkül.

Trencsén megye területén állítólag többször fordulnak elő takonykór esetek, a nélkül, hogy ezek az illető hatóságoknak bejelentetnének.

Ezen magán úton vett értesülés valóságáról meggyőződni óhajtván, felhívom Uraságodat miszerint azonnal Trencsén megyébe utazván, különösen az Alsó-baáni, puchói, és illovai járásokban a lóállományt erélyes vizsgálat alá vonja és a tapasztaltakhoz képest szükségesnek ismerendő intézkedéseket a törvényhatóság útján foganatosíttatván, eljárásáról szóló jelentést tegye elém.

21.

Budapest, 1881. november 17.

A földművelésügyi minisztérium engedélyezi két okleveles gyógyszerésznek, hogy a köteles vizsgák letétele után az állatorvosi tanintézet rendes hallgatói közé beiratkozhatnak. 820/1881

Jakó Jenő és Szöllősi István okleveles gyógyszerészeknek és az állatorvosi tanintézet magán-hallgatóinak hozzám intézett kérvényére megengedem, hogy nevezettek azon esetben, ha a jelen félév végén a köteles vizsgákat kellő sikerrel leteszik, ezen félév beszámításával a tanintézet rendes hallgatói közé felvétethessenek.

Erről az igazgatóságot folyó hó 9-én 820 szám alatt kelt felterjesztésre oly felhívással értesítem, miszerint a [...] kérvényeket folyamodóknak kézbesítvén, őket megfelelő módon tudósítsa.

22.

Budapest, 1881. december 6.

A földművelésügyi miniszter közli, hogy Zlamál Vilmos nyugalomba helyezése alkalmából a „morvai” előnevet ezután hivatalosan használhatja és egyúttal a magyar nemességet díjtalanul megkapja. 644/1881

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr f. évi november hó 18án 32.880 sz. a hozzám intézett átíratával tudomásomra hozta, hogy Ő császári és apost. királyi Felsége f. évi október hó 30án kelt legf. elhatározásával dr. Zlamál Vilmos budapesti egyetemi- és állatorvosi tanintézeti nyilvános rendes tanárnak saját kérelmére, legutóbb élvezett egész fizetésével állandó nyugalomba leendő helyeztetését legkegyelmesebben megengedni, s ez alkalomból 56 évet meghaladó buzgó és sikeres szolgálata elismeréséül saját és törvényes utódai részére - a „morvai” előnév használhatóságának engedélyezése mellett - a magyar nemességet díjmentesen adományozni méltóztatott.

23.

Budapest, 1883. november 18.

Azary Ákos véleménye az erdőnyavalya vagy erdőkór (enteritis enzootica) ellen való védekezésről.

1424/1883

44.858 sz. a nmgú földművelés- ipar- és keresk. ügyi ministerium felhívja az intézet igazgatóságát, hogy terjesszen eléje kimerítő javaslatot az „erdőnyavalya” ellen való védekezés és orvoslás tekintetében.

Ismeretes, hogy az erdőnyavalya v. erdőkór (enteritis enzootica) nem egyéb, mint főleg inséges nyavalya, s kifejlődik lovak-, szarvasmarha- és juhokon mindenütt, ahol az állatok csak nyomorban tengve telelnek át s tavasszal rügyező cserjésekben s álfüves helyeken kénytelenek eldelüket megkeresni.

Nézetem szerint legcélszerűbb volna, ha a nmgú ministerium egy népszerű leírásban ismertetné a bántalmat, de egyúttal fősúlyt fektetne e munkácskában arra, hogy a gazdák az elegendő s jó takarmány termelésének fontosságát belássák. Az orvoslás diätetikai tekintetben képezhetné e mű harmadik részét, természetesen csak oly terjedelemben, amint az a kuruzslás terjesztése nélkül előnyösnek látszanék.

24.

Budapest, 1883. november 18.

Azary Ákos és Varga Ferencz részletes jelentése – a minisztérium felhívása alapján – a szarvasmarhák ragályos tüdőlobja további terjedése elleni védekezés lehetőségéről.

1530/1883

A m. kir. állatorvosi tanintézet igazgatóságának

Az országnak különösen Ausztriával határos megyéiben a szarvasmarhák ragályos tüdőlobja oly aggasztó mérvben kezd mutatkozni és terjedni, hogy szükségesnek látom ezen megyék marhaállományának átvizsgálata és az elterjedtség mértékének megállapítása után a legkiterjedtebben odahatni, hogy a betegség további szaporodásának lehetőleg útja vágassék.

Felhívom az igazgatóságot, hogy ezen intézkedés miként leendő eszközzése iránt terjesszen elém sürgősen kimerítő véleményes jelentést.

A nagymélt. földm. ipar s keresk. mk. ministerium 48482 sz. alatt kelt ügyirata tárgyában véleményes jelentésünket következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

A szarvasmarha ragályos tüdőlobját nem tartjuk kevésbé ragályosnak, mint ama ragályos betegségeket, melyek ellen az állam már kiterjedt és szigorú intézkedéseket léptetett életbe. Ugyanis a szarvasmarha ragályos tüdőlobja, ha nem is támad olyan rohamosan, mint a keleti marhavész, lassan haladva épp oly biztosan teszi tönkre állattenyésztésünket és kereskedésünket, mint amaz, vagy mint a lovakat a tenyészbénaság.

Hálaérzettel fogadjuk a magas kormány azon mélyreható és bölcs elhatározását, hogy a szarvasmarhák ragályos tüdőlobjának az Ausztriával határos megyékben aggasztó mérvben való terjedése miatt ezen megyék marhaállományát átvizsgáltatni határozta és az elterjedtség mérvének megállapítása után a legkiterjedtebben oda hatni szándékozik, hogy a betegség tovább harapódzásának lehetőleg útját vágja.

Hogy e fontos cél elérhető legyen, szükségesnek tartjuk, hogy:

1. A marhaállomány átvizsgálása lehetőleg biztos kezekre bízassék, hogy így a magas kormány tökéletes alapot nyerjen a

2. Szükségesnek tartott marhakataszter életbe léptetésére és vezetésére.

3. A belépő és lerakodó állomások szigorú szakellenőrzésnek vétessenek alá, mely ellenőrzés által nemcsak az állat egészsége, de annak hovájutása is kimutatható legyen.

4. A vásárok felügyelete szigoríttassék, mely alkalommal ne csak az állatok egészségi állapotára, hanem azok provenienciájára is tekintettel kell lenni.

5. A húsvizsgálat mindenütt hozzáértő egyének által eszközöltessék ; a húsvizsgáló által vezetett jegyzőkönyvben pedig nemcsak a húsvizsgálati szabályok által előírt általánosságok, hanem mindenestre a tüdőben talált változások és az állat beszerzési helye is följegyeztessenek.

6. Végül kívánatos, hogy a netalán fertőzött vidékekről importált és tenyésztésre használt állatokra is kellő figyelem fordíttassék.

Az itt felsoroltak alapján úgy hisszük, a magas kormány meg fog győződhetni a betegség származási helyéről és kiterjedéséről. Az adatok beszerzése után pedig lehetővé lesz téve, hogy a bántalom megszüntetésére alkalmas rendszabályokat léptessenek életbe.

25.

Budapest, 1887. [d. n.]

Állatorvosi eskümlinta az Állatorvosi Tanintézet számára.

719/1887

Állatorvosi eskümlinta

Én N. N. esküszöm az egy élő Istenre, hogy az állategészségügyi törvények és rendeletek intézkedéseit híven teljesítem, a gyógyítás végett reám bízott házi állatokon a legjobb tudásom szerint segíteni, a házi állatok törvényszéki vizsgálatánál vagy szemléjénél és az ezekről kiadandó bizonyítványoknál és egyéb okmányoknál részre hajtatlanul eljárni fogok, mindenkinek bármínemu állatorvosi ügyben jó tanáccsal szolgálni, és az állategészségügyet tehetségemhez képest előmozdítani kötelességemnek ismerendem.

Isten engem úgy segítjen!

26.

Budapest, 1888. március 15.

Jegyzőkönyv felvétellett a m. kir. Állatorvosi Tanintézet tanári testületének ülésén.¹

397/1888

Jelen voltak: Dr. Thanhoffer Lajos h. igazgató, dr. Varga Ferencz, dr. Czakó Kálmán, dr. Azary Ákos, dr. Nádaskay Béla és Liebermann Leo, az utóbbi mint jegyző.

Dr. Czakó Kálmán felolvassa a következő ügyekben kidolgozott felülvélelményeket:

1. A pestvidéki kir. járásbírószág megkeresi megkeresi Decsics Ferenc felp. Locsek László elleni ügyben (1771/87)

2. A zalaegerszegi kir. járásbírószág megkeresése Balog János peres ügyében (102/88)

3. A debreczeni kir. járásbírószág megkeresése Weinberger Albert Kántor Róza elleni ügyében (179/88)

4. A miskolci kir. járásbírószág megkeresése Sugár Géza, Rosenfeld Dávid elleni ügyében. (98/88)

5. A St. Gotthardi kir járásbírószág megkeresése Laczó Ferenc Pahaeov János elleni ügyében (3/88)

---

¹ Az 1888-as jegyzőkönyv a legelső ránk maradt tanácsülési jegyzőkönyv. Szövegét teljes terjedelmében közöljük.

A felülvélemények egyhangúlag elfogadtatnak. Folyó ügyek, szünet megállapítása, kérvények pótvizsgákra való bocsátatásért stb. Elintéztetnek.

27.

Budapest 1888. június 3.

A földművelésügyi miniszter előterjesztésére a király kinevezi Varga Ferencet az Állatorvosi Tanintézet igazgatójává. A miniszteri átirat a javadalmazásról is szól. Hátoldalán az államtitkár igazolja a hivatali eskü letételét.

Iktatószám nélkül

Ő császári és apostoli királyi felsége előterjesztésemre, Bécsben f. évi május hó 9-én kelt legfelső elhatározásával Önt a budapesti állatorvosi tanintézet igazgatójává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Erről Önt, örvendetes tudomásul, oly felhívással értesítem, hogy a hivatali eskü letétele véget nálam jelentkezzék.

Kétezeröttszáz /:2500:/ forint évi fizetése és ötszáz /:500:/ forint szálláspénze az eskü letétele után szabályszerű módon folyóvá fog tétetni, évtödös pótlékai pedig érintetlenül maradnak.

Megjegyzem, hogy f. évi november hó 1-től az állatorvosi tanintézet épületében természetben élvezend lakást ; ezen időponttól kezdve tehát szálláspénze megszűnik.

28.

Budapest, 1890. január 20.

Jegyzőkönyv felvétel a m. k. állatorvosi tanintézet tanártestületének üléséből. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Varga Ferencz igazgató, dr. Thanhoffer Lajos, dr. Nádaskay Béla, Monostori Károly és dr. Hutyra Ferencz, utóbbi mint jegyző. [...]

1. Olvassatik a nmélt. földművelésügyi m. K. Minisztérium 68143/III/8/89. sz. a. kelt rendelete, mely szerint más állatorvosi tanintézeteken végzett egyének nálunk a szigorlatokat letehetik, ha az itt előírt tárgyakat ugyanazon terjedelemben hallgatták, ellenkező esetben a szigorlatot megelőzőleg a rövidebb idő alatt vagy éppen nem hallgatott tárgyak pótlólagos hallgatására kötelezendők.[...]

2. Olvassatik a[...] Minisztérium 70874/889. sz. a. Heves vármegye közösségéhez intézett rendeletének másolata, melylyel [sic!] Zavrlek Imre mezőkövesdi lakos gyógykovácsnak megengedi, hogy az állatorvosi tanintézetben a felső tanfolyamot az ide vezényelt katonai gyógykovácsok módjára két év alatt elvégezhesse. Tudomásul szolgál.

3. Az igazgató közli a [...]földművelésügyi m. K. Minisztérium 68332/III/8. sz. a. kelt rendeletének egy pontját, mely szerint előterjesztések, kérelmek vagy javaslatok ezentúl nem a tanári ülésekről felvett jegyzőkönyvekben, hanem külön felterjesztésekben terjesztendők fel. [...]

29.

Budapest, 1890. június 3.

**Marek József elsőéves állatorvostan hallgató kérvénye állami segélyezése ügyében.
639/1890**

Alulírott azzal a legalázatosabb kérelemmel bátorodom a Nagytekintetű Tanári Testülethez fordulni, miszerint a Nagyméltóságú földművelésügyi Miniszter úrhoz állami segélyért intézett folyamodványomat becses tekintélyével kegyelmesen támogatni méltóztassék.

Kérésemet a következőkkel vagyok bátor indokolni:

1. Érettségi bizonyítványom tanúsága szerint a középiskolai tanulmányokat jeles sikerrel fejeztem be.

2. Indexem szerint az állatorvosi kurzus első évét, bár mellékfoglalkozás útján önmagam fenntartásáról is gondoskodnom kellett, mégis igen jó eredménnyel végeztem el.

3. Szegénységi bizonyítványom alapján szegény szüleimtől segélyt egyáltalában nem várhatok.

4. A Nagytekintetű tanári testület előtt legjobban ismeretes, miszerint a második tanévtől kezdve a tanintézetben töltendő idő kizár minden mellékfoglalkozást, ha kötelességeimnek lelkiismeretesen akarok megfelelni.

30.

Budapest, 1890. október 20.

Jegyzőkönyv felvétel a m. kir. Állatorvosi Akadémia tanártestületének – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Varga Ferencz igazgató, dr. Czákó Kálmán, dr. Nádaskay Béla, dr. Liebermann Leó, Monostori Károly és dr. Hutyra Ferencz, utóbbi mint jegyző.

1. Az igazgató bemutatja a [...] földművelésügyi m. k. Miniszter 28.828/III./8. sz. a kelt leiratát, és az ennek kapcsán leküldött, Ő felsége által 1890. szeptember hó 22-én legkegyelmesebben jóváhagyott új szervezési szabályzatot. A tanártestület midőn teljesebben látja évek óta táplált óhaját [...] köszönetet mond a Miniszter Úrn[ak] a tanintézet újjászervezésének keresztülviteléért. A tanártestület meg van győződve, hogy[...] az állatorvosok kiképzése jelentékenyen jobb eredményeket fog felmutatni, mint eddig, s hogy az alapos kiképzés bizonyára kedvező befolyást fog gyakorolni állategészségügyünk további alakulására. [...]

8. Dr. Liebermann Leó felhívja a tanártestület figyelmét,[...] hogy a vegytani tanszéknek nincs szolgálója, s hogy e miatt a gyakorlatok megtartása nagy nehézségekbe ütközik. A tanártestület már a jövő évi költségvetés előirányzatának tárgyalásakor utalt arra, hogy három demonstratív tanszéknel, névszerint a vegytani, a gyógyszeres és az állattenyésztésinél nincs szolgálói állás rendszeresítve[...] a vegytani gyakorlatoknál szolgáló okvetlenül szükséges, a tanártestület arra kéri a magas minisztériumot, hogy [...] napidíjas szolgálójának alkalmazását engedélyezni méltóztassék.[...] A napidíjas szolgáló azután a vegytani és az állattenyésztési tanszéknel teljesítene szolgálót, míg a gyógyszeres tanszéknel a szolgálói teendőket ez idő szerint a magvizsgáló állomás szolgálója látja el.[...]

31.

Budapest, 1897. április 10.

Jegyzőkönyv a m. k. Állatorvosi Akadémia tanári testületének tizenegyedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz, dr. Nádaskay Béla, Monostori Károly, dr. Rátz István, dr. Kossa Gyula, dr. Plósz Béla, és dr. Tangl Ferencz, utóbbi mint jegyző.

1. Olvастatik a földművelésügyi Miniszter Úr [...] rendelete: Ő császári és apost. Kir. Felsége[...] megengedni méltóztatott, hogy dr. Varga Ferencz, az akadémia igazgatója saját kérelmére állandó nyugalomba helyeztessék, s neki ez alkalommal a legfelső elismerés nyilváníttassék. A tanári testület Ő Felsége legkegyelmesebb elhatározását[...] tudomásul veszi, s egyúttal igaz sajnálkozását fejezi ki azon veszteség felett, mely az akadémiát dr. Varga Ferencz végleges nyugalomba vonulásával érte. Dr. Varga Ferencz több mint negyedszázados fáradhatatlan tanári munkásságával akadémiánkon felejthetetlen emléket hagyott. [...] Az állatorvosi sebészet hazánkban ő alapította meg. De dr. Varga Ferencz igazgatóságának idejére is hálával fog visszaemlékezni a tanári testület, mert ez alatt történt az állatorvosi tanintézet újjászervezése, és akadémiai rangra emelése. Igaz sajnálattal látja a tanári testület megválni dr. Varga Ferencz az akadémiai igazgatóságtól, mert mindenkor és mindenki iránt jóindulatú, és önzetlen vezetőjét vesztí benne. A tanártestület dr. Varga Ferencz iránti hálája, tisztelete és elismerése jeléül elhatározza: hogy ennek jegyzőkönyvileg ad kifejezést, és hogy 3 tagú bizottságot bíz meg azzal, hogy a jegyzőkönyvi kivonatot dr. Varga Ferencznek átadja.

2. Olvастatik a földművelésügyi Miniszter úr [...] rendelete: Ő Felsége kinevezte dr. Hutyra Ferencz az akadémia igazgatójává és dr. Plósz Bélát a sebészet ny. r. tanárává. Dr. Nádaskay Béla a tanári testület nevében meleg szavakkal üdvözli az új igazgatót.[...] Dr. Hutyra Ferencz igazgató a tanártestület nevében örömmel üdvözli dr. Plósz Bélát, mint ny. rendes tanárt. [...]

32.

Budapest, 1899. február 20.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Akadémia tanári testületének nyolczadik - rendkívüli - üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz igazgató, dr. Liebermann Leó, dr. Nádaskay Béla, Monostori Károly, dr. Rátz István, dr. Preisz Hugó, dr. Kossa Gyula, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István és dr. Tangl Ferencz, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

Olvастatik a földművelésügyi m. kir. Minister úrnak 13345/IV/1899 sz. rendelete: az állatorvosi akadémiának Ő felsége által jóváhagyott új szervezeti szabályzata életbe lép. A tanári testület lelkesedéssel és örömmel vesztí tudomásul a rendeletet, mely az akadémiát felemeli azon magas színvonalra, melyre jelentőségének és az állatorvosi tudományok fejlettségénél fogva, a többi egyenrangú főiskola mellett igényt tarthat. [...]

33.

Budapest, 1899. március 10.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári testületének kilencedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz igazgató, dr. Liebermann Leó, dr. Nádaskay Béla, Monostori Károly, dr. Rátz István, dr. Preisz Hugó, dr. Kóssa Gyula, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István és dr. Tangl Ferencz, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

Az új szervezeti szabályzat végrehajtására szükséges intézkedések illetőleg rendeletek. A főiskola szervezeti szabályzata 73.§-ának megfelelőleg a tanári testület megejtett titkos szavazás útján egyhangúlag dr. Hutyra Ferencz igazgatót ajánlja a rektori állásra. A tanári testület továbbá tiszteletteljesen javasolja, hogy a szabályzat végrehajtása tárgyában kibocsátandó rendeletbe a következő pontok vétessenek fel:

1. A főiskola jelenlegi hallgatóira nézve még a régi szabályzat marad érvényben, azonban azon hallgatók, kik sikertelen előszigorlat miatt, vagy azért mert nem tettek előszigorlatot, az első két félévet ismétlik, az ismétléstől kezdve az új szabályzat szerint kötelesek a tanfolyamot végezni. [...]

6. Azon hallgatók, kik az állatorvosi tanfolyamot az 1898/99. tanévben, vagy előbb kezdték meg, az előszigorlatot és a szigorlatokat a régi szervezeti szabályzat szerint teszik le. Azonban azon hallgatók, kik az 1899/1900. tanévben vagy később, az első két félévet ismétlik, az előszigorlatot és a többi szigorlatot már az új szervezeti szabályzat szerint kötelesek letenni. Az előszigorlattal, vagy első szigorlattal még hátralékos II. ill. III. éves hallgatók beiratkozására nézve (29. és 34.§) a 65.838/1893. sz. rendelet továbbra is érvényben volna hagyandó. [...]

8. Az állatorvosi akadémia fegyelmi szabályzata az állatorvosi főiskolára nézve továbbra is érvényben marad.[...]

34.

Budapest, 1899. április 14.

Jegyzőkönyv a m. k. Állatorvosi Főiskola tanári testületének tizedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz igazgató, dr. Liebermann Leó, dr. Nádaskay Béla, Monostori Károly, dr. Rátz István, dr. Preisz Hugó, dr. Kóssa Gyula, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István és dr. Tangl Ferencz, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

Az 1900. évi költségvetés előirányzatának megállapítása. Az állatorvosi akadémia újjászervezése és felemelése főiskolai rangra, a tanári testületet csak fokozottabb mértékben kötelezi arra, hogy a sikeres tanítást, a hallgatóknak tudományos és gyakorlati kiképzését a lehető legmagasabb színvonalra emelni. [...]

1. A tanári testület már az 1898. évi költségvetés tárgyalása alkalmával kiemelte azon körülményt, hogy a főiskola intézetei legelső, mintegy 20 év előtt eszközölt berendezésük és felszerelésük pótlására külön dotációban alig részesültek. [...] Ez az oka annak, hogy a főiskola majdnem minden intézetének felszerelése most már igen hiányos különösen, ami az újabb, a tanítást ténylegesen előmozdító eszközöket és készülékeket illeti. [...]

3. A bonctani-kórbonctani épületnek emeletbővítésére a tanári testület 60.000 frtot kér. A tanári testület az 1897. évi költségvetési előirányzat tárgyalása alkalmával részletesen kifejtette azon okokat, melyek az oktatás, de különösen a gyakorlati oktatás érdekében a főiskola épületeinek kibővítését szükségessé teszik.[...] Az által, hogy a bonctani múzeum az igazgatói épületből áthelyeztetnék, helyiségek szabadulnának fel, melyeket könnyen és arány[lag] kevés

költségekkel aulává lehetne átalakítani, melynek hiányát minden hivatalos ünnepély alkalmával a főiskola oly annyira érzi.¹ Ezen átalakítás költsége 10.000 forintot igényelne, vagyis az összes építkezésre ennek megfelelően 60.000 forintot állított be.[...] Az újonnan építendő emelet helyiségeinek, a bonczani és kórbonczani múzeumnak és a bonczoló teremnek berendezésére 10.000 forintot állított be a tanári testület, és az új bakteriológiai intézet kerítése és kerti munkálataira szintén 10.000 forintot.[...]

35.

Budapest, 1900. [d. n.]

Hutyra Ferenc tervezete egy felállítandó gazdasági egyetemről.²

Iktatószám nélkül.

Gazdasági egyetem

A legfelsőbb gazdasági oktatás előfeltételei legteljesebb mértékben a fővárosban, más más tudományos intézetek, könyvtárak, múzeumok stb. közepette vannak meg. Vidéken, izoláltan a kevés tanerő magára hagyatva, a hasonló irányban dolgozó szakemberekkel való közvetlen érintkezést nélkülözve, alig érvényesítheti tudományos tevékenységét, a hallgatóság pedig, kizárólag az iskola szűk körére utalva, nem szélesítheti látókörét a kívánatos módon.

Gyakorlati szempontból ajánlatos a létesítendő gazdasági főiskolát valamely már létező főiskolával kapcsolatba hozni, melyen ugyanazok az experimentalis szakmák már előadottnak. Így a drága intézetek egy részének külön felállítása elesik. A theoretikus szakmák előadói legalább részben más főiskolai tanárok közül választhatók és ezzel külön theoretikus tanszékek létesítésének szüksége is részben elesik.

Legtermészetesebb a kapcsolat az állatorvosi és a gazdasági főiskola között, melyek együttesen a „Gazdasági egyetem” két fakultását képezhetnék. Mindkettő a mezőgazdaság szolgálatában áll, egyforma eszközökkel egy célra törekszik, az alaptudományok mindkettőnél ugyanazok és – ami gyakorlati szempontból szintén fontos – mindkettő a földművelésügyi miniszter fennhatósága alá tartozik. Ha külföldön ez a kapcsolat nincs meg, ennek oka az, hogy a mikor külföldön a gazdasági akadémiákat létesítették, az állatorvosi iskolák még igen alárendelt helyzetben voltak, híján a megfelelő intézeteknek és tanerőknek s nélkülözve a főiskolai jelleget. Ma azonban ezek a feltételek megvannak, egyébként pedig Koppenhágában, a gazdaságilag nagyon előrehaladott Dánia fővárosában már tényleg ilyen a szervezet.

Egészen megfelelő szervezést tételezve fel, a legtöbb költséget igénylő experimentalis tanszék között nyolcz olyan, mely mindkét főiskolán egyaránt szükséges, további négyet külön a gazdasági, ötöt pedig külön az állatorvosi főiskola kíván meg.

A gazdasági főiskola céljaira alkalmas terület a Hungaria út környéke, a víztorony és a bakteriológiai intézet között. Egyrészt azért, mert közelében van a mezőgazdasági múzeum, a földtani intézet, másrészt azért, mert a Rákos felé kísérleti földek tetszés szerint kapcsolhatók hozzá. A telek beszerzésének költségei is aránylag nem volnának magasak.

Ha az állatorvosi főiskola egyelőre megmaradna a helyén, akkor csak a még nem létező hét experimentális tanszék részére kellene intézeteket, valamint 4-5 kisebb intézetet építeni.

Az állatorvosi főiskola tanszékei között már jelenleg van öt olyan, mely a gazdasági főiskolán is szükséges (chemia, állattenyésztés, anatómia, physiologia és járványtan) ; ezeknek a számát

---

¹1901 szeptemberére elkészült az aula (díszterem). „Az állatorvosi főiskola f. hó 11-én tartotta a főiskola dísztermében tanévmegnyitó ünnepélyét...” (Az állatorvosi főiskola megnyitó ünnepe. In: Veterinarius. 26. évf. 1901. 18. sz. p. 524.) A díszterem az 1980-as évekig volt a tanévmegnyitó, a diplomaosztó, és más ünnepségek színhelye, a könyvtár átalakítási munkálatait követően, 1984 óta a könyvtár olvasóterme.

²1911-ben az önálló gazdasági főiskola tárgyában szólalt fel. In: Felsőoktatási Egyesület Közleményei. 1. évf. 1911. 2. sz. pp. 9799.

azonban az állatorvosi oktatás érdekében szükséges lesz még kiegészíteni hárommal (physika, botanika és zoologia), melyek szintén szükségesek a gazd. főiskolán.

Az állatorvosi főiskola teljes kiépülése esetén külön a gazdasági főiskola részére csak négy experimentális tanszék volna szükséges (mineralogia, mely egyébiránt a földtani intézettel egybekapcsolható, növénytermelés, agrikulturchemia és technologia), melyek nagyobb intézeteket igényelnek.

Ezeken kívül 5-6 theoretikus tanszék és 4-5 kisebb intézet egyes specialis szakok részére.

Az állatorvosi főiskola jelenlegi helyéről előreláthatólag előbb-utóbb kiszorul, és akkor annak intézeteit újonnan kell majd építeni olyan költséggel, mely mindenesetere kiteszi 3/4 részét annak a költségnek, a melyben a gazdasági és az állatorvosi főiskola együtt létesítendő. Mindenképpen célszerűbb és helyesebb tehát aránylag csekély költségtöbbslettel egy helyett két főiskolát, illetőleg a két fakultásból álló gazdasági egyetemet létesíteni.

Mindkét fakultás részére szükséges és jórészt már meglévő intézetek: Természettan (elektrotechnika), Chémia (szervetlen és szerves), Botanika (növény-, élet- és kórtan), Zoologia, Anatómia, Physiologia, Járványtan, Állattenyésztés (egészségtan, szülészet).

A gazdasági fakultás részére újonnan létesítendő intézetek: Agrikultur-chemia, Mineralogia (geologia, talajismeret), Növénytermelés, Technologia.

Az állatorvosi fakultás már meglévő külön intézetei: Gyógyszertan, Kórboncztan, Belklinika, Sebészi klinika, Patkolástan.

Ezenkívül a gazdasági fakultás részére szükséges theoretikus tanszékek: Nemzetgazdaságtan, Meteorologia, Gazd. jogismeret, Pénzügytan, Gazd. üzemtan és számvitel.

Végül még a cukorgyártás, a szeszfőzés, a tejgazdaság, a hal és méhtenyésztés számára volna szükséges kisebb szabású intézetek, míg kisebb terjedelmű theoretikus tárgyak előadása nem igényelne külön berendezési költséget.

Ha a gazd. egyetem egészben, – mindkét fakultás – újonnan építtetnék (pl a Hungária úton), akkor a már meglévő 4000 [négyyszögölhöz], még kb. tizenöt hold, azaz 24.000 [négyyszögöl] megszerzése volna szükséges, a midőn kísérleti terekre is jutna hely.

Építeni kellene a két fakultás részére összesen 17 nagy intézetet (a felsoroltakon kívül: kórboncztan, gyógyszertan, belgyógyászat, sebészet, patkolástan), a miből külön a gazd. fakultás számára négy külön, az állatorvosi fakultásra öt intézet esnék, még nyolcz intézet közös volna. Ezenkívül még 4-5 kisebb intézet volna szükséges szűkebb körű szakmák részére.

A végleges költségek, a modern követelményeknek megfelelő intézetek létesítését tervezve, következőképen alakulnának:

24.000 [négyyszögöl] földterület á 30 kor	720.000 kor
Főépület	500.000 kor
17 intézet á 500.000 kor	6.800.000 kor
4-5 kis intézet együtt	400.000 kor
	<hr/>
	8.420.000 kor
Állatorvosi főiskola értéke legalább	2.000.000 kor
	<hr/>
	6.420.000 kor

Abban az esetben, ha az állatorvosi főiskola - legalább egyelőre - a mostani helyén maradna,¹ és csak a még hiányzó tanszékek számára létesíttetnék intézetek, a költségek a következőképen módosulnának:

¹ Az állatorvosi főiskola – 1962-től Állatorvostudományi Egyetem – épületeinek többsége 1998-ban is azon a Rottenbiller u., István u., Dembinszky u., Bethlen Gábor u. által határolt telken található, amelyre 1881-ben az akkor újonnan emelt pavilonokba a Kunewalder-féle házból átköltözött. 1976-ban néhány pavilont helyszuke miatt bontottak le, ezek helyére emelték a jelenleg is meglévő, Bethlen Gábor utcára néző modern épületegyüt-

Telek ára, tekintettel az állatorvosi főiskola későbbi kitelepítésének lehetőségére, u. m. előbb	720.000 kor
Főépület	500.000 kor
7 intézet á 500.000 kor	3.800.000 kor
4-5 kisebb intézet együtt	400.000 kor
	<hr/>
	4.420.000 kor

Szükséges teendők: 17 rendes tanár az experimentalis, 4 [rendes tanár] a theoretikus szakokhoz. Ezek közül már most is van: 10 tanár, a szükséglet tehát 11 tanár ; továbbá a létezőkön kívül még mintegy 25 tagból álló segéd személyzet. Az összes évi költségvetés tehát a személyi kiadásokat illetőleg körülbelül kétszer akkora volna, mint a minő jelenleg az állatorvosi főiskoláé, a dologi kiadásokat pedig körülbelül a jelenleginek kétszeresével kellene emelni ; vagyis a jövő évi szükséglet, a jelenlegin felül, kitenne körülbelül: 350.000 koronát.

36.

Budapest, 1902. március 17.

A magyar állatorvosi doktorátus alapszabályai. Tervezet. (Részletek.)¹
827/1902

Az állatorvos-doktorátus szabályzata

1. §. A m. kir. állatorvosi főiskola felruháztatik azzal a joggal, hogy olyan okleveles állatorvosokat, kik az állatorvosi tudományok valamely szakában kiváló képzettséget tanúsítottak és bebizonyították azt, hogy önálló tudományos vizsgálatokat képesek végezni, az állatorvosi tudományok doktoraivá (doctor medicinae veterinariae) avathasson.

2. §. Ez a minősítés az állatorvosi tudományok valamely szakába vágó, önálló vizsgálatok alapján megírt értekezés alapján és az állatorvos-doktori szigorlat sikeres letévése által nyerhető el.

3. §. Azok az okleveles állatorvosok, kik ezt a címet elnyerni óhajtják, a főiskola tanári testületéhez intézett folyamodványt nyújtanak be a főiskola rektorához. A folyamodványhoz mellékelni kell:

1. gymnasiumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítványt ;
2. állatorvosi oklevelet ;
3. rövid életrajzot és a végzett tanulmányok ismertetését ;
4. magyar nyelven írt tudományos értekezést kéziratban vagy nyomtatásban ;

---

test. Néhány egyetemi tanszék és intézet a Rottenbiller u. 50-ben kapott helyet. A Hungária körúton, az egykori m. kir. Járványtani és Bakteriológiai Intézet épületében az egyetem Járványtani Tanszéke található.

¹ A magyar állatorvosi doktorátus alapszabályai szövege 1899-ben készült, és ugyanabban az esztendőben fel is terjesztették. 1905-ben a főiskola tanártestülete megismételte a doktorátus szervezése iránti kérelmét, melyet – módosításokkal – 1906-ban hagytak jóvá. Az 1899-es felterjesztés szövege nem maradt ránk, csak a 827/1902-es irat, mely az egyetlen levéltári forrás e tárgyban. Az iratcsomóban megtalálható a szabályzat magyar és német nyelvű gépelt szövege, valamint Hutyra Ferenc kézírásával német nyelvű vázlatok a doktori szabályzat tervezetéhez. A német nyelvű tervezetben utal arra, hogy Giessenben (Németország), Svájcban és Olaszországban már megszerezhető az állatorvos-doktori cím, mely a muszaki doktorátushoz hasonló jellegű. Nyomtatásban – minimális szövegeltéréssel – 1906-ban látott napvilágot. Vö.: Az állatorvosi doktorátus szabályzata. In: Állatorvosi Lapok. 29. évf. 1906. 23. sz. pp. 270-272.

5. írásbeli nyilatkozatot arról, hogy a bemutatott értekezést folyamodó saját vizsgálatai alapján maga írta meg ;

6. abban az esetben, ha a folyamodó már több mint félév óta hagyta el az állatorvosi főiskolát, erkölcsi bizonyítványt az illetékes hatóságtól.

Folyamodó azonkívül folyamodványában kijelölni tartozik azt a három tárgyat, melyekből abban az esetben, hogy értekezése elfogadtatik, a szóbeli állatorvosdoktori szigorlatot letenni kívánja.

4. §. Ha a folyamodvány a 3. §-ban előírt követelményeknek megfelel, a rektor az értekezést elbírálás végett az illetékes szaktanárnak adja ki.

5. §. Az állatorvos-doktori értekezés tárgyát csakis önálló vizsgálatok képezhetik, egyszerű compillatio vagy causistikus közlés nem jön tekintetbe.

6. §. A bíráló szaktanár bírálatát írásban terjeszti a tanártestület elé, mely szavazás útján dönt a felett, vajjon a dolgozat elfogadható-e vagy nem.

7. §. Csakis olyan értekezés fogadható el, mely alakilag is megfelelő és tényleges tudományos értékű, és elfogadottnak csak akkor tekinthető, ha azt a tanári testületnek legalább 2/3 része fogadta el.

8. §. Ha a tanári testület az értekezést elfogadta, a jelölt a szóbeli állatorvos-doktori szigorlatra bocsájtatik, miről őt a rektor a szigorlat határidejének kijelölésével értesíti. Ha az értekezés nem fogadtatik el, a jelölt csak új folyamodvány és új értekezés alapján bocsátható a szóbeli szigorlatra.

9. §. A szóbeli szigorlat tárgyát azon a tudományszakon, mint fő tárgyon kívül, melyből a jelölt értekezésének tárgyát merítette, még két állatorvosi tudományszak, mint melléktárgy képezi, melyeket a jelölt maga választhat, de csak úgy, hogy szigorlatának három tárgya közül legalább kettő a következő pontban megjelölt szigorlati tárgyak I. csoportjába tartozik.

10. §. Az állatorvos-doktori szigorlat tárgyai a következők lehetnek:¹

I. csoport. Boncztan, élet-és szövettan, élet-vegytan, gyógyszeratan, általános kórtan. II. csoport. Bakteriológia a járványtannal, kórboncztan, sebészet (a szemészettel és a szülészettel), belgyógyászat, állattenyésztés.

11. §. Az állatorvos-doktori szigorlat a rektornak vagy helyettesének elnöklete alatt az egész tanártestület jelenlétében tartatik meg. Vizsgálók a választott tárgyak tanárai, de jogában áll a tanári testület minden tagjának a jelölthöz választott tárgyával kapcsolatos kérdéseket intézni. A jelölt a szigorlatokon alapos és beható szakképzettségén kívül a szakirodalom terén szerzett jártasságát is köteles bebizonyítani. A szigorlatnak a fő tárgyból legalább 3/4 óráig, a melléktárgyból legalább 1/2 óráig kell tartania. A feleleteket a tanári testület szavazás útján kitűnő (summa cum laude), jeles (cum laude), jó (rite) vagy elégtelen osztályzattal minősíti. Az egész szigorlat eredménye az egyes tárgyakból nyert osztályzatok középértékével minősítettik.

12. §. Abban az esetben, ha a jelölt a szigorlat minden tárgyából legalább jól felelt meg, a tanári testület őt az „állatorvosi tudományok doktora” címmel ruházza fel, a mi felavatás és a doktori diploma átadása útján történik. Ha a jelölt a szigorlat egy vagy két tárgyából nem felelt meg, az illető tárgyból a szigorlat egyszeri ismétlésre bocsátható. A szigorlat ismétlésének határidejét a tanári testület állapítja meg. A ki a szigorlat mind a három tárgyából nem felelt meg vagy a szigorlat ismétlésekor egy vagy két tárgyból újra elégtelen osztályzatot kapott, véglegesen visszautasítottatik.

13. §. A felavatás a rektornak, a tanári testület jegyzőjének és a fő tárgy vizsgálójának, mint felavató tanárnak jelenlétében történik.

---

¹ Az állatorvos-doktori szigorlat tárgyainak I-II. csoportja az egyes szakterületeknek a XIX. század végén, XX. század elején elfoglalt helyét mutatja be. Következtetni enged a később önállósuló szakterületekre (pl. szemészet, szülészet). Tudománytörténeti szempontból e korban már állatorvos-tudományról beszélhetünk. A fejlődést jól érzékeljük, ha az e szabályzatban foglaltakat összevetjük azzal a dokumentummal [1], mely a könyvtár első szakrendszerét mutatja be.

A felavatás abban áll, hogy a rektor a felavató tanárnak felkérésére a felavatandónak kezet nyújt és a következő szavakat mondja: „Ő császári és apostoli királyi felsége által a m. kir. állatorvosi főiskolára legkegyelmesebben ruházott jogánál fogva, ezen főiskola tanári testületének nevében felavatom Önt az állatorvosi tudományok doktorává.”

Erre a felavatót a következő esküt mondja: „Én X. Y. esküszöm és becsületemre fogadom, hogy az állatorvosi tudományok fejlesztésén tőlem telhetőleg fáradozni fogok ; hogy ezen főiskola tanárai iránt mindig a kellő tisztelettel fogok viseltetni és, hogy nem fogok elkövetni semmit, a mi az állatorvosi doktori címhez nem méltó. Isten engem úgy segítjen!”

14. §. Az állatorvosi doktori [...] oklevelet a rektor, a tanári testület jegyzője és a felavató tanár írják alá.

15. §. Az állatorvosi-doktori szigorlat, a felavatás és az oklevél díja együtt 220 korona. A szigorlat ismétlésért (egy vagy két tárgyból) díj nem jár. A díj a folyamodvány benyújtásakor fizetendő. Ha a jelölt értekezése alapján a szóbeli szigorlatra nem bocsátható vagy végleg visszalép, a befizetett díj 20 korona híján visszafizetetik, mely összeg az értekezés bírálójának jár.

16. §. Az állatorvosi főiskola felruháztatik még azzal a joggal is, hogy érdemes szakembereknek, kik az állatorvosi tudományok fejlesztése körül kiváló érdemeket szereztek, külön folyamodás, illetőleg értekezés és szigorlat nélkül, tudományos érdemeik elismeréséül az állatorvosi tudományok doktora címet honoris causa adományozhassa.

37.

Budapest, 1902. március 26.

A rektor a tanári kar nevében felterjeszti a földművelésügyi miniszternek dr. Kóssa Gyula jutalmazási javaslatát a főiskola könyvtárának rendezéséért és katalógusának elkészítéséért.

912/1902

Tiszteletteljesen jelentem Excellenciádnak, hogy dr. Kóssa Gyula tanár, az állatorvosi főiskola könyvtárnoka, egy régi hiányt pótolva, elkészítette a főiskola könyvtárának katalógusát, melyből van szerencsém tíz példányt idemellékelve felterjeszteni.

Tekintettel arra, hogy dr. Kóssa Gyula a katalógus elkészítése előtt a főiskola könyvtárát példásan rendezte, a mi hónapokon át folyó fáradságos munkával járt és hogy a mintaszerű katalógus elkészítése, mely a könyvtárt végre használhatóvá tette, szintén hónapokon át igénybe vette dr. Kóssának idejét, a tanári testületnek folyó évi március hó 14-én tartott ülésében hozott határozata értelmében is tiszteletteljesen kérem Excellenciádat, hogy dr. Kóssa Gyula részére a rendkívüli és értékes munkáért 600 kor munkadíjat engedélyezni méltóztassék.

[Hutyra Ferenc kézjegye]

38.

Budapest, 1902. április 7.

A földművelésügyi miniszter a hazánkba látogató Essex tartományi mezőgazdasági bizottság részére az állatorvosi főiskoláról angol nyelvű tájékoztató füzet készítését rendeli el.

1093/1902

Az Essex tartományi /:Nagybritannia:/ mezőgazdasági bizottság, meghívásom folytán, egy gazdasági tanulmányútnak hazánkban, ez év május havában való rendezését elhatározván, a tanulmányút programjába a Nagyságod vezetése alatt álló főiskolának tanulmányozása, illetve meglátogatása is felvétellett.

Honi nyelvünkkel és a hazai nyelvszokásokkal ismeretlen társaság, mely gazdákból, gazdasági szakférfiakból és fogyasztási szövetkezetek élén álló kereskedőkből fog állani azon komoly szándékkal utazik, hogy hazánk közgazdasági viszonyait minél tökéletesebben megismerje s honi termelőink és az angol fogyasztó közönség közt közvetlen összeköttetéseket létesítsen.

Különös súlyt helyezvén a kirándulás komoly jellegének megőrzésére és annak kedvező eredményére, másrészt pedig lehetőleg megkönnyíteni óhajtván közgazdasági viszonyainknak minél alaposabb megismerését, a kirándulás tagjait egy angol nyelven szerkesztett oly tájékoztató füzetrel óhajtom ellátni, mely füzetben egyéb szükséges tudnivalókon kívül azon magán, köz és állami intézetek és gazdaságok is röviden ismertessenek, melyeket a társaság tanulmányútjában felkeresni fog.

Felhívom ennélfogva Czímedet, hogy a vezetése alatt álló intézetet annak szervezetét, célját és statisztikai valamint történeti adatait röviden ismertesse s ezen jelentését, tíz napon belül feltétlenül terjessze elem.

Darányi [Ignác]

39.

Zágor, 1902. április 18.

Körorvos érdeklődése, hogy milyen kedvezményekkel szerezhetné meg az állatorvosi oklevelet.

1141/1902

Mindenekelőtt bocsánatát kérem, hogy bátor vagyok alkalmatlankodni levelemmel, melyre kegyes válaszát is kérem.

Alulírott az állatorvosi oklevelet óhajtanám megszerezni. Legyen kegyes Nagyságod ez irányban nekem szíves felvilágosításait megadni:

1. Mint már orvostudor, miféle, - a legvégsőig mehető kedvezményekben részesülhetnék eme czélom gyors elérhetésében?!

2. Eme lehető kedvezmények kieszközlésében mi a teendőm? Hova kell folyamodjak? Mely okmányt kell csatolnom? stb. stb.

3. Végül – ne méltóztassék e kérésemet szerénytelenségnek venni – kegyeskedjék engem szíves tanácsával ellátni, hogy az esetre, ha hosszabb ideig, mint az akadémia rendes hallgatója, Pesten kellene tartózkodnom, nem kaphatnék-e az akadémia kebelében valamelyik tanszék mellett egy szerény állást, melyből fenntarthatnám magamat?

40.

Budapest, 1902. április 22.

Hutyra Ferenc rektor válasza a zágori körorvosnak az állatorvosi oklevél megszerzésének követelményeiről.

1141/1902

F. hó 18-án kelt becses megkeresésére annak folytán, mert a főiskola újjászervezése óta lefolyt időből praecedens-eset nincsen, nem adhatok határozott felvilágosítást, a dolog természeténél fogva azonban valószínű, hogy orvostudoroknak, kik az állatorvosi tanfolyamot végezni óhajtják, a többi szakmák egészen speciális jellege miatt, jobbára csak a természettudományi alaptárgyak hallgatása engedhető el s ennek megfelelőleg a tanfolyam ideje reájok nézve legfeljebb 2-3 félévvel rövidül meg.

A kedvezményért egyébiránt a földművelésügyi miniszter úrhoz címzett és a főiskola rektori hivatalában benyújtandó kérvénnyel kell folyamodni, melyhez a doktori oklevél másolata, esetleg a további működésre vonatkozó hivatalos bizonyítványok csatolandók.

Arra nem igen van kilátás, hogy az állatorvosi tanfolyam hallgatója valamely tanszék mellett alkalmazást nyerhetne, mert az assistensi és gyakornoki állások okl. állatorvosokkal szoktak betölteni.

41.

Budapest, 1902. november 18.

Preisz Hugó tanár javaslata Darányi Ignác miniszternek a veszettségre gyanús kísérleti anyagok küldése tárgyában.

3221/1902

A veszettség kísérleti megállapítása körül követett eljárás jelenleg abban áll, hogy az eljáró állatorvos-szakértő a veszettség miatt gyanús, akár elhullott, akár kiirtott állat fejét küldi be kísérleti oltások céljára (belügymin. 5000/902).

A bakteriológiai és kórbonczani intézetben tett tapasztalatok szerint a beküldött fejek tavasszal és nyáron majdnem kivétel nélkül oly rohadt állapotban kerülnek ide, hogy a már szétfolyó és számtalan nyúvel telt agyvelő a veszettség megállapítására már teljesen alkalmatlan, mert a kísérleti állatok az esetleg fennforgó veszettség kifejlődése előtt egyenesen a rohadt anyagok befolyása alatt pusztulnak el.

Tekintettel arra, hogy ezen állapoton fáradság és költség nélkül könnyen segíteni lehet, tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy az ide vágó eddigi rendelkezés hatályon kívül helyezése mellett elrendelni méltóztassék, miszerint az állatorvosok mindazokban az esetekben, a midőn veszettség kísérleti megállapítás végett valamely tudományos intézetbe anyagot küldenek, ezt a következő módon teljesítsék.

A csigolya-oszlopról különválasztott fej üreből a nyúlt velőnek mogyorónyi, legfőlebb diónyi részlete szélesebb nyakú, 100- legfőlebb 250 grammos üvegbe teendő s az üveg glycerinnel megtöltendő. A koponya felnyitása esetén az agy valamelyik féltekéjéből is hasonló nagyságú részlet küldendő.

Úgy az üveg, mint a glycerin tiszta, lehetőleg hő által előzőleg sterilizált (használatkor hideg) legyen.

Az üveg beköszörült dugóval vagy parafával zárható ; utóbbi esetben a dugó pecsétviaszkkal, vagy paraffinnal, vagy más hasonló anyaggal bevonandó. Ezenkívül a dugó mindig be is kötendő.

Az üveg (fagyapottal, fűrészporral, jutával, gyapottal vagy hasonló anyaggal) akként csomagoltan adassék postára, hogy annak eltörése ki legyen zárva.

42.

Budapest, 1902. december 6.

Nádaskay Béla válasza egy eset (ectopia cordis borjában) tudományos cikkekben történt közléséről a Royal (Dick) Veterinary College, Edinburgh egyik kutatójának megkeresésére. (Részletek.)

3509/1902

A csatolt levélre vonatkozólag van szerencsém mellékelni az arra adható választ, melyben tudósítom a levél íróját M. Uldewar urat, hogy az általam leírt eset közölve van az „Anatomischer Anzeiger” (Jena) 1896. évi XII. kötet 11. számában ; hogy ezen kívül Pearson Leonard állami állatorvos titkár (State Veterinarian Secretary of the State Live Stock Sanitary Board) Philadephiából küldött nekem 3 fényképet a szóban forgó esetről ; hasonlóképpen megküldte nekem egy hasonló eset leírását, melyet észlelt „Einfall v. Ektopia cordis beim Kalbe” v. Wladimir Kulczycki docent an d. Thierärztl. Hochschule zu Lemberg 1902. ugyanott megjelent: Polnisches Archiv für Biologische und Medizinische Wissenschaften Bnd I. (Lemberg) egyszersmind mellékelem az illető eseteket mutató s a levélhez csatolt rajzokat. [...] ¹

Ámbár a levélíró csak egy adatot kért, úgy vélem szívesen fogja látni a többire vonatkozókat is, ha esetleg azokról nem lenne tudomása.

43.

Budapest, 1905. január 10.

Berrár Mihály harmadéves hallgató a földművelésügyi minisztertől tandíja elengedését kéri.

87/1905

Alulírott állatorvostanhallgató alázattal esedezem, kegyeskedjék nekem az 1904/5. tanév második felére eső tandíjat elengedni.

Kérésemet azzal támogatom, hogy a mellékelt okmányok tanúsága szerint a félévvégi kollokviumokon megfelelő eredményt mutattam fel, Édes Anyám pedig szegény özvegyasszony, aki nyolc kiskorú gyermekét fenntartani és taníttatni nem képes.

44.

Budapest, 1905. január 10.

A földművelésügyi minisztérium értesíti a főiskolát, hogy a hallgatók ösztöndíjaira és segélyére 12.800 koronát utal át.

162/1905

Múlt évi december hó 10-én 105781 szám alatt kelt rendeletem kapcsán értesítem a rektori hivatalt, hogy az állatorvosi főiskola hallgatóinak az 1904/1905 tanévre adományozott ösztöndíjak és segélyek második negyedévi részletének fedezésére 12800 korona azaz tizenkettőezer-nyolcszáz koronát engedélyeztem s egyidejűleg utasítottam az itteni állampénztárt, hogy ezen összeget az állatorvosi főiskola házipénztárának bélyegmentes, hivatalos, s a rektor által látta-mozott nyugtájára fizesse ki.

---

¹ Az iratban Nádaskay Bélának a rektorhoz felterjesztett angol nyelvű választervezetét és Hutyrá Ferenc rektor német nyelvű válaszáat egyaránt olvashatjuk. Levéltárunk e dokumentuma a főiskolán folytatott, nemzetközileg is számontartott kutatómunka egyik bizonyítéka.

45.

Budapest, 1905. január 12.

Elsőéves hallgató tandíjmentességért folyamodik az Állatorvosi Főiskola Rektori Tanácsához.

149/1905

Alulírott azon alázatos kéremelmmel járulok a nagytekintetű Rektori Tanács elé, méltóztassék engem a most kezdődő félévre tandíjmentességben részesíteni.

Ebbeli kérelmemet a következő okok támogatják:

Mint szegénységi bizonyítványom tanúsítja, szüleim vagyontalanok és mivel még három testvéremet iskoláztatják, a tandíj fizetésére képtelenek. Érettségi bizonyítványom tanúsága szerint tanulmányaimat jó eredménnyel végeztem és magamat mindig kifogástalanul viseltem.

46.

Budapest, 1905. január 15.

Elsőéves hallgató kérvénye a földművelésügyi miniszterhez ösztöndíjának felemelésért.

208/1905

Alulírott azon alázatos kérelemmel járulok Kegyelmes Uram magas színe elé, mely szerint a már meglévő 300 koronás ösztöndíjamat 600 koronára felemelni sziveskedjék.

Kérésemet támogatják a következő okok:

Atyám szegény mesterember – a mit az idecsatolt szegénységi bizonyítvány igazol, - ennél fogva nem képes tanítási költségeimet fedezni, a meglévő 300 koronás ösztöndíjam, az előszigorlatért majd leszámítolandó 50 koronát levonva, pedig oly csekély, hogy csak éppen az éhenhalástól ment meg.

Támogatom kérésemet azonkívül az idecsatolt leckekönyv-másolattal, mely jó előmenetelemet, általános jeles colloquiumomat bizonyítja.

47.

Budapest, 1905 január 18.

Harmadéves hallgató kérvénye a földművelésügyi miniszterhez állami ösztöndíj elnyerésére.

236/1905

Alulírott azon alázatos kéréssel járulok Nagyméltóságod kegyes színe elé, hogy engem állami ösztöndíjban részesíteni kegyeskedjék. Alázatos kérésem támogatására [...] csatolom indexem hiteles másolatát [...] mellékelem szegénységi illetve hatósági bizonyítványom.

Szabadjon felemlítenem, hogy atyám, Kit a Mindenható 10 élő gyermekkel áldott meg s ki már 36 éve működik a tanítói pályán, csekély fizetéséből nem képes az utánam járó tanítási költségeket fedezni, s így egyenesen reá vagyok utalva az ösztöndíjra.

Budapest, 1905. december 13.

Monostori Károly tanár szakvéleménye a nagyobb háziállatok mesterséges megtermékenyítéséről. A szakvéleményt a földművelésügyi miniszter kérte a kisbéri állami ménesparancsnokság megkeresése alapján az állatorvosi főiskolától.

3271/1905

Folyó évi [...] rendeletére van szerencsém a következő véleményes jelentést tenni.

Állatokat, mint kísérletek bizonyítják, az élő állatból vett ondónak mesterségesen a méhbe történő fecskendezésével is lehet termékenyíteni.

Legutóbb Ivanoff tanár Oroszországban kísérleti vizsgálódásokkal azt is kiderítette, hogy az ondószálak (spermatozoák) a herékben termékenyítő képességüket az állat elhullását követő 24 óráig is megtartják. Ki van derítve továbbá, hogy az élő ondószálak akkor is alkalmasak a termékenyítésre, ha a mellékherék váladéka helyett physiologiai konyhasó oldatban, friss vizeletben, avagy gyenge szódaoldatban fecskendeztetnek be a méhbe.

Ki van derítve még az is, hogy a nemi érintkezéssel járó izgalom a fogamzás sikeréhez nem szükséges, vagyis a mesterségesen bevitt ondó ily nemi felingerülés nélkül is termékenyíthet. Végre nevezett orosz bűvár szerint, ha a nőstény ivarzási idejét pontosan megfigyelik, s ha az ondó mesterséges befecskendezését gondosan végzik, a megtermékenyülés arányszáma nagyobb is lehet, mint természetes közösülés esetében.

Amerikában végzett kísérletekből ítélve legsikeresebb eljárás az, hogy a coitust végző csődörnek a kancza méhhüvelyébe ömlesztett és a csődör peniséből csepegő ondóját, valamelyik imént jelzett – langyos folyadékba összegyűjtik és a készen tartott sárló kanca méhébe ondóömlesztő készülékkel azonnal befecskendezik.

Ilyen készülék pl. a Chelchowski-féle mesterséges termékenyítésre konstruált eszköz, mely a berlini H. Hauptner cégnél 40 márka (48 korona) áron kapható.

Tekintettel a külföldön elért sikerekre, indokolt volna hazánkban is kísérleteket végezni a mesterséges termékenyítéssel, s erre kedvező alkalom kínálkozik általában minden nagyobb ménesben, s így a kisbériben is, hol a lóanyag mellett kellő szakemberek is rendelkezésre állanak.

Budapest, 1906. május 21.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének tizenegyedik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz rektor, dr. Rátz István, Monostori Károly, dr. Kóssa Gyula, dr. Preisz Hugó, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István, dr. Farkas Géza és dr. Marek József, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

A rektor előterjeszti a földművelésügyi m. kir. miniszter úrnak f. évi május hó 17-én [kelt] 27180/III/2. sz. rendeletét, melyben [...] a tanártestületet a megalkotandó „országos állategészségügyi tanács”-ra vonatkozó véleményének előterjesztésére szólítja fel.

A tanártestület a rendeletet örömmel veszi tudomásul, mert az állategészségügyi rendszetnek helyes irányban való fejlesztése érdekében [...] nagyon szükségesnek véli, hogy legyen olyan önálló, külön erre a célra szervezett szakterület, mely az állategészségügyi igazgatás körébe eső ügyek elbírálása és végrehajtása iránt a végrehajtó hatóságnak orvostudományi szempontból lehetőleg minden irányban tájékoztató, tárgyilagos véleményt mondjon, illetőleg javaslatokat tegyen. Hogy a megalkotandó orsz. állategészségügyi tanács ennek a fontos feladatnak minő eredménnyel fog megfelelni, az [...] függ majd a tanács tagjainak megfelelő megválasztásától, és a tanártestület ebben a tekintetben általánosságban annak az elvnek a megvalósítását tartja szükségesnek, hogy úgy a tanács összeállításában, a tagok minősítése és hivatásszerű fog-

lalkozása szerint ; mint annak vezetésében, az állatorvosi szakszerűség minél tejeőbb mértékkel érvényre jusson. A tanács feladata ugyanis, amint azt az 1900. évi XVII. t.-cz. 18.§-a kimondja, az állategészségügyi vonatkozású kérdések szakszerű tárgyalása. [...]

Az állatorvosi főiskolának a tanácsban való képviselőjét illetőleg a tanártestület kívánatosnak tartja, hogy a tanácsban azoknak a tanszékeknek vezetői foglaljanak helyet, amelyek tárgyuknál fogva az állategészségügyi rendszertel közelebbi vonatkozásban állanak. Ezek névszerint: a járványtan, a kórboncztan, a gyógyszerstan, a bakteriológia, a belgyógyászat, a sebészet (szemészet és szülészet), az állattenyésztés és a chemia tanszékei. Tekintettel a tanács rendes tagjainak korlátolt számára, valamint arra, hogy a tanácsban a gyakorlatban működő állatorvosok közül is minél többen vehessenek részt, a tanártestület tisztelettel javasolja, hogy a tanács rendes tagjaitul legalább az első helyen említett öt tanszék képviselői, s ezeken kívül, arra való tekintettel, hogy a tanács ügykörébe utalt műhibák és gyógyító eljárások nagy része a sebészet, szemészet és szülészet körébe tartozik, lehetőleg a sebészeti tanszék vezetője is, a folytatólag felsorolt többi tanszékek vezetői pedig rendkívüli tagokul neveztesse ki.

50.

Budapest, 1907. január 18.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének hatodik – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz rektor, dr. Rátz István, dr. Nádaskay Béla, Monostori Károly, dr. Kóssa Gyula, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István, dr. Farkas Géza. dr. Aujezsky Aladár, a magántanárok képviselőjében és dr. Marek József, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

A rektor bejelenti, hogy nádudvari Tormay Béla, földművelésügyi m. kir. nyug. államtitkár, az akkor még állatorvosi tanintézet igazgatója, múlt évi december hó 29-én elhunyt, és hogy temetése alkalmából a testületileg jelen volt tanári kar nevében dr. Rátz István tanár helyezett koszorút a ravatalra. A tanártestület a gyászhiért mély fájdalommal és őszinte részvétellel veszi tudomásul.

Tormay Béla elévülhetetlen érdemeket szerzett az állatorvosi főiskolának, valamint azzal kapcsolatban az állatorvosi szakoktatásnak fejlesztése körül. Mint, az akkor még mostoha viszonyok között tengődő intézet igazgatójának, sikerült céltudatos törekvéssel keresztülvinnie, hogy az állatorvosi tanintézet 1875-ben új szervezetet és 1880-ban az akkori viszonyok között megfelelő épületekben elhelyezést nyerjen. Sok része volt továbbá abban is, hogy az állatorvosi szakoktatás az addig tisztán durva empirizmus helyett szorosan tudományos alapon induljon meg, ami csak a tanerőknek tudományosan képzett szakfőfiakkal való szaporítása által volt lehetséges. Végezetül pedig, mint a földművelésügyi m. kir. minisztérium illetékes főosztályának vezetője és mint a gazdasági szakoktatás előadója, nagy befolyásával lényegesen elősegítette azoknak a reformoknak a keresztülvitelét, amelyek az állatorvosi intézetnek akadémiává és főiskolává történt szervezésében, majd pedig a főiskolának az állatorvos-doktori cím adományozásának jogával való felruházásában nyertek befejezést. A rektor előterjesztésére egyben elhatározza a tanártestület, hogy az elhunyt özvegyének átiratban fogja részvétét kifejezni. [...]

3. Özv. Rulf Jánosné gyászjelentése férjének, Rulf János cs. és kir. főállatorvosnak elhunytáról. A tanártestület tudomásul veszi.

4. Thomasson-család gyászjelentése M. H. I. P. Thomasson-nak, az utrechti állatorvosi iskola tanárának elhunytáról. A tanártestület az utrechti állatorvosi iskola tanári karával írásban fogja részvétét közölni. [...]

Dr. Farkas Géza tanárnak Wellmann Oszkár doktori disszertációs dolgozatára vonatkozó bírálata. A tanártestület egyhangúlag magáévá [teszi] a bíráló tanárnak azt a véleményét, hogy Wellmann Oszkár tudományos értekezése önálló vizsgálatok alapján megírt és alakilag is megfelelő, kiváló tudományos értékkel bíró munka, és ennek alapján egyhangúlag annak elfogadását határozza el, a jelöltet pedig az állatorvos-doktori szigorlatra bocsátja. [...]

51.

Budapest, 1907. szeptember 13.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanártestületének második – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz rektor, dr. Nádaskay Béla, dr. Rátz István, Monostori Károly, dr. Kóssa Gyula, dr. Marek József, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István, dr. Farkas Géza, dr. Weiser István (magántanár-képviselő) és dr. Aujeszky Aladár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

2. A rektor jelentést tesz az 1907/8 tanév I. félévére beiratkozott hallgatókról, továbbá az elmúlt tanév szigorlatainak eredményéről, s végül bemutatja a főiskolának az előző tanévre vonatkozó évkönyvét, melyet ezúttal dr. Aujeszky Aladár rendezett sajtó alá. Tudomásul vétetnek. [...]

A tanulmányokban kifejtett különös szorgalom megjutalmazása céljából tisztelettel ajánlja a tanártestület, hogy Tremkó Ferenc,¹ Sztrana János és Csike Kálmán II. éves hallgatók eddigi 400 Koronás ösztöndíja 600 Kor.-ra [...] emeltessék. [...]

4. Kurzweil Ferenc bécsi főiskolai tanársegéd kérdést intéz az iránt, hogy az állatorvosi doktorátust le lehetné-e horvát vagy német nyelven. A tanártestület a doktorátusnak idegen nyelven való letehetése kérdésében elvi határozatot nem hoz, hanem elhatározza, hogy e tekintetben esetről-esetre dönt. A jelen esetben a horvát illetőségű folyamodót arról értesíti, hogy doktorátust a főiskolán csakis magyar nyelven tehet. [...]

52.

Budapest, 1908. február 15.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének kilencedik – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz, dr. Nádaskay Béla, dr. Rátz István, dr. Marek József, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István, dr. Farkas Géza, dr. Weiser István (magán-tanár képviselő) és dr. Aujeszky Aladár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

Dr. Fettick Ottó kérvénye a magántanári fok elnyerése tárgyában. A tanártestület miután már azelőtt is, kívánatosnak és szükségesnek jelezte, hogy a folyamodó által kijelölt szak, a tejhygiene a főiskolán rendszeresen előadassék, és a folyamodó ennek alapján, mint segédtanár a tejhygiénéből a folyó tanév eleje óta előadásokat is tart: nem véli szükségesnek, hogy a megjelölt tárgy előadásának kívánatos voltát újból megvitassa, hanem azonnal (titkos szavazás útján) egyhangúlag elhatározza, hogy a folyamodót a képesítési cselekményekhez bocsátja, és tudományos dolgozatainak megbírálására dr. Aujeszky Aladár és dr. Farkas Géza ny. r. tanárokat kéri fel. [...]

---

¹ Az egykori kockás iskolai füzetbe 1908-ban kézzel rajzolt, színezett, lóról készített anatómiai ábráit könyvtárunk szakmatörténeti gyűjteményében könyvritkaságként őrizzuk, ábráinak pontossága napjainkban is elismerést vált ki.

Budapest, 1909. február 10.

Kóssa Gyula szakvéleménye Richter Gedeon vegyész saját készítményű gyógyszereiről.¹
302/1909

A m. kir. honvédelmi Miniszter Úr a f. év januárius hó 27-én 5057/12. sz. a. kelt rendeletében arra szólítja föl a főiskolát, hogy a Richter Gedeon vegyészről ajánlott, maga készítette gyógyszerekről véleményt mondjon. [...] Vonatkozással [a honvédelmi miniszter] Richter Gedeon vegyésznek saját készítményű gyógyszerei tárgyában kelt rendeletére van szerencsém a m. kir. állatorvosi főiskola tanártestületének e tárgyban dr. Kóssa Gyula tanár előadása alapján adott véleményét a következőkben [előterjeszteni].

Az említett gyárosnak Helkomen, Tonogén, és Tonocain nevű készítményei, illetőleg gyártmányai hatása és értéke tekintetében a főiskola tanártestülete nem foglalhat állást, mert az ezen szerrel tett kísérletek korántsem elegendők arra, hogy arra nézve valjon a mondott gyártmányok csakugyan oly kiváló hatásúak-e, mint azt előállítójuk állítja: kielégítő feleletet lehetne adni.

Dr. Zimmermann Ágoston, kire a gyáros hivatkozik, végzett ugyan néhány év előtt a Tonogénnel kísérleteket a főiskolán, és azt találta, hogy szaruhártya-gyulladásnak egy esetében a szernek erősszehúzó hatása jól mutatkozott, másik három esetben pedig /atropinnal keverve/ szaruhártya-beszűrődések alkalmával használta jó eredménnyel. A folyamodónak azon állítása, hogy dr. Zimmermann „igen hasznosan értékesítette a Tonogén és Tonocain fájdalomcsillapító és érzéstelenítő hatását praeoperativ beavatkozásoknál, fülcsonkításnál”, továbbá hogy, „belsőleg /ezen szerek/ hatást fejtenek ki vérzéseknél /haemetamesis, haemoptoe/” : mindez éppen ellenkezője annak, amit Zimmermann az ő tapasztalatairól mond ; Ő ugyanis azt találta, hogy fülcsonkítás előtt bőr alá föcskendezve a Tonogént sem érzéstelenítés, sem vérzéscsillapítás tekintetében nem mutatkozott a kívánt hatás ; a késsel való bevágás után éppolyan erős volt a vérzés, mint más esetekben, mikor semmiféle gyógyszert sem alkalmazott. Vérhányás, vérköpés és más belső vérzések esetében pedig egyáltalán nem szerzett tapasztalatokat, szintúgy a lovak havi vaksága, illetőleg az ehhez kapcsolódó hevenyész tünetek esetében sem. Ellenben kiemeli, hogy a szóban forgó szerek nagyobb elterjedésének és kiterjedt használatának jelentékeny gátja lesz azok magas ára.

A folyamodó Jobban József, honvéd főállatorvos kísérleteire is hivatkozik, aki szerinte sok esetben alkalmazta e szereket és úgy találta, hogy azok nélkülözhetetlenek és az eddigi hasonló hatású szereket messze fölülmúlják. A tanártestületnek nincsen tudomása arról, hogy Jobban főorvos a saját tapasztalatait szakfolyóiratokban is közzétette volna, s így azokról bíráló ítéletet sem mondhat ; azt azonban, hogy a folyamodó szereit az állatorvosi gyakorlatban nélkülözhetetlenek és minden egyéb hasonló hatású szer fölött állók volnának, éppenséggel nem tartja valószínűnek.

¹ A honvédelmi miniszternek szóló felterjesztést a tanártestület 1909. február hó 12-i tanácsülésén fogadták el. Az iratból kizárólag s korabeli címeket és szófordulatokat hagytuk el. Ugyanakkor [ ]-ben kiegészítettük a szöveg-részt, hogy egységes egészset alkosson. Kóssa Gyula tanár szakvéleményét kihagyások nélkül közöljük.

Budapest, 1909. április 16.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének nyolczadik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz rektor, dr. Rácz István, dr. Kóssa Gyula, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István, dr. Farkas Béla, dr. Rhorer László, dr. Wellmann Oszkár, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Szabó Zoltán (a magántanárok képviselője) és dr. Marek József, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

5. A budapesti kir. m. tudományegyetem és az orvostudományi kar gyászjelentése dr. Thanoffer Lajos egyetemi tanár haláláról. Ezzel egyidejűleg a rektor bejelenti, hogy a főiskola tanári kara nevében az elhunyt koporsójára koszorút tett, hogy az elhunyt özvegyének küldöttség kifejezte a tanártestület részvétét, s hogy a tanártestület egykori tagjának temetésén testületileg vett részt. A tanártestület részvétellel tudomásul veszi, és elhatározza, hogy részvétét átiratban fogja közölni. [...]

8. A cs. és kir. közös hadügyminisztérium 563. sz. leirata a patkolómesteri tanfolyam tárgyában. A tanártestület ebben az ügyben már 1904-ben tett előterjesztést, és ennél fogva örömmel veszi tudomásul a tanfolyam szervezését, az arra vonatkozó tervezetet pedig, mely nagyjában az annak idején a tanártestület által megalkotott tervezettel megegyezik, általánosságban megfelelőnek tartja, a részletekre vonatkozólag azonban külön felterjesztésben teszi meg észrevételeit.

9. A rektor bejelenti, hogy a cs. és kir. közös hadügyminiszter rendelete értelmében a jelen évtől kezdve egyes katonai főállatorvosok a törzsállatorvosi vizsga letétele céljából Bécsbe hivatnak meg. Hasonló intézkedés van készülöben a m. kir. honvédelmi minisztériumban is, azzal a különbséggel, hogy a jelöltek a vizsgát a budapesti állatorvosi főiskolán fogják a szaktárgyakból letenni. A tanártestület a bejelentést örömmel veszi tudomásul, (méltányosnak és kívánatosnak tartja azonban, hogy a cs. és kir. közös hadsereg főállatorvosainak egy része szintén a budapesti állatorvosi főiskolára utaltassék a törzsállatorvosi vizsga letétele céljából. A budapesti állatorvosi főiskola ugyanis éppen úgy vesz részt a katonai állatorvosok kiképzésében, mint a bécsi állatorvosi főiskola, méltányos tehát, hogy a magasabb kvalifikációjú [sic!] törzsállatorvosi minősítésnél is közreműködjék. Kívánatos azonban a tanártestület kérelmének teljesítése abból a szempontból is, hogy a magyar anyanyelvű, illetve azok az állatorvosok, akik a budapesti állatorvosi főiskolán magyar nyelven nyertek a szaktárgyakból kiképzést, a törzsállatorvosi vizsgát szintén magyar nyelven tehessék le, nehogy a német vizsgálati nyelv esetleg elháríthatlan akadályokat gördítsen eléjük a vizsga sikeres letévéseben.) [...]

Budapest, 1909. december 10.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének ötödik – rendkívüli – üléséről.¹

Jelen voltak: dr. Hutya Ferencz rektor, dr. Rátz István, dr. Kóssa Gyula, Monostori Károly, dr. Aujeszky Aladár, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István, dr. Wellmann Oszkár, dr. Fettick Ottó, a magántanárok képviselője, és dr. Marek József, utóbbi úgy is, mint jegyző.

A rektor előterjeszti a földművelésügyi m. kir. miniszter úrnak 84596/1909.IX.13. sz. átiratát, melyben értesíti a rektori hivatalt, hogy Monostori Károly nyilv. rendes tanárt, előterjesztett kérelmére állandó nyugalomba helyezte, és az állatorvosi főiskolai oktatás terén kifejtett buzgó és sikeres működéséért teljes elismerését fejezte ki. A tanártestület a miniszter úrnak indoklását tudomásul veszi.

A rektor a tanártestület köréből távozó tanárnak érdemeit méltatja. Monostori Károly 21 éven át volt tevékeny tagja a tanártestületnek, és ez alatt az idő alatt híven kivette részét azokban a fejlesztési munkálatokban, melyek a volt állatorvosi tanintézetnek főiskolává alakítását, és a szakoktatásnak intenzívebbé tételét célozták. Mint tanár mindenkor híven igyekezett megfelelni azoknak a feladatoknak, melyek a szakoktatásnak nagy haladása folytán az utóbbi években mind jobban vették igénybe a munkaerejét. Midőn a tanártestület ezeket elismeri, távozó tagjának hálás köszönetét fejezi ki az oktatás terén kifejtett buzgó fáradozásáért. Örömeire szolgál egyébiránt a tanártestületnek, hogy a kebeléből távozó tagja nagy munkaerejét továbbra is érvényesíteni fogja az állategészségügyi rendszet során, és kívánja, hogy jó egészségben még hosszú ideig lehessen ez ügy szolgálatában. A rektor végül kéri, hogy a tanártestület jó emlékében megtartani legyen szíves.

Monostori Károly meleg szavakban mond köszönetet a rektor búcsúzó szavaiért és a tanártestület nevében kifejezett elismerésért. Hálás köszönetét fejezi ki továbbá azért a jóakaró támogatásért, melyben a tanártestület az oktatás fejlesztésére irányuló törekvéseiben részesítette.

Budapest, 1910. május 13.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének tizennegyedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutya Ferencz rektor, dr. Nádaskay Béla, dr. Rátz István, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István, dr. Farkas Géza, dr. Aujeszky Aladár, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Wellmann Oszkár, dr. Fettick Ottó a magántanárok képviselőjében, és dr. Marek József, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

1. A földművelésügyi miniszter úrnak 3145 [...] leirata dr. Nádaskay Béla tanár nyugalomba helyezése tárgyában. A tanártestület a miniszter úrnak leiratát tudomásul veszi.

¹ A rendkívüli ülés egyetlen tárgya Monostori Károly nyugállományba helyezés miatti elbúcsúztatása volt, a jegyzőkönyv teljes szövegét közöljük. Monostori a mesterséges termékenyítésről adott szakvéleményének [48], szép magyarsága is figyelmet érdemel. A tanár a Szigligetit követő irodalmi korszakban népszínművek írásával is foglalkozott, ismeretlen számú szépirodalmi művei (versek, tárcák, novellák, humoros rajzok) vidéki és fővárosi lapokban láttak napvilágot. Állatorvosi, állatenyésztési és állatvédelmi hosszabb-rövidebb közleményei 1903-ban már az ezernyolcszázad is meghaladták. (In: [Magyary-Kossa] Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet. 1472-1904. 1904. pp. 152-160.)

A rektor a tanártestület nevében sajnálatát fejezi ki, hogy ezentúl nélkülözni fogja a tanári kar egyik legbuzgóbb tagjának közreműködését. Midőn az állatorvosi főiskolának legidősebb érdemes tanára egy emberélet nehéz munkája után nyugalomba vonul, a rektor nem akarja elmulasztani, hogy kifejezést ne adjon a tanártestület érzelmeinek, melyeket távozó tagja iránt mindenkor táplált. Szerette benne a tanárt, tisztelte, mint önzetlen kartársat és nagyra becsülte tanári kötelességeinek pontos teljesítéséért. Az állatorvosi főiskola történetében korszakalkotó az az idő, melybe működése esik és ő mindenkor kivette híven a maga részét abból a munkából, amely a főiskola fejlesztésére irányult. [...] Munkásságának maradandó emléke az új anatómiai intézetben elhelyezett gazdag múzeum, melyet ő teremtett meg és fejlesztett túlnyomó részben saját maga előállította értékes készítményekkel. [...] Dr. Nádaskay Béla a főiskola szervezését megelőző időben az anatómián és a hallgatóknak a gyakorlati anatómiában való oktatásán kívül egymásután és részben egyidőben egészen heterogén más tantárgyakat is adott elő, melyek munkaidejének nagy részét lekötötték. Nemcsak odadással vállalta mindezeket a nehéz feladatokat, hanem azok buzgó ellátásán kívül [...] módot talált arra is, hogy a szakirodalom terén értékes munkásságot fejtsen ki [...] Különös elismerésre méltó tette volt az első magyar állatorvosi folyóirat, a „Veterinarius” megalapítása, mely folyóirat azóta a magyar állatorvosok irodalmi működésének tolmácsolója és az állatorvosi szakismeretek terjesztője. [...] Dr. Nádaskay Béla mélyen megindulva mond köszönetet a rektor búcsúszavaiért és a tanártestület nevében kifejezett elismerésért. [...] Ezek után dr. Nádaskay Béla az ülésről eltávozott. [...]

4. A Brüsszelben tartandó első nemzetközi állattenyésztési kongresszus végrehajtó bizottságának meghívója. A tanártestület tudomásul veszi, egyben képviselőt a kongresszuson kívánatosnak jelzi, és a kongresszusra dr. Wellmann Oszkárt, az állattenyésztési intézet vezetőjének kiküldetését kéri. [...]

57.

Budapest, 1910 szeptember 26.

Hutyra Ferenc rektor válaszelevele egy tanítónak, aki felső kereskedelmi érettségivel kíván a főiskolára beiratkozni.

1831/1910

Vonatkozással f. hó 21-én kelt megkeresésére egy értesítő csatolása mellett közlöm, hogy a m. kir. állatorvosi szervezeti szabályzatának 5.§-a értelmében a főiskolába kizárólag csak gymnasiumi vagy reál iskolai érettségi bizonyítvány alapján lehet rendes hallgatóul beiratkozni.

58.

Budapest, 1911. január 20-21.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének ötödik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc rektor, dr. Rátz István, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Plósz Béla, dr. Bugarszky István, dr. Farkas Géza, dr. Wellmann Oszkár, dr. Fettick Ottó és dr. Aujezsky Aladár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

1. [...] Javasolja továbbá a tanártestület, hogy addig is, amíg a kórbonctani tanszékhez új tanársegédi állás szerveztetik, a kórbonctani intézet személyzete egy gyakornokkal szaporíttassék. A kórbonctani tanszék teendői az utolsó években olyannyira megsaporodtak, hogy azokat a sikeres tanítás megcsonkítása nélkül, a mostani személyzettel kielégítő módon elvégezni lehetetlen. A kórbonctani tanszékhez tartozó tantárgyakból némely napon öt órai tanítás van, mihez még hozzászámítandó az előadásokhoz és a gyakorlatokhoz szükséges anyag előkészítéséhez fordított

idő is. Eltekintve a felboncolt hullák nagy számától, az intézet hatóságok megkeresésére veszettségi és más vizsgálatokat is teljesít, melyek kísérletes állatojtásokkal, szövettani és bakteriológiai vizsgálatokkal kapcsolatosak és ennél fogva sok időt igényelnek. Az intézet múzeuma is, ma már körülbelül 2000 készítményt foglal magában, melyeknek gondozása és a múzeum további gyarapítása is csak sok idő felhasználásával lehetséges. [...]

4. A tanártestület [...] azzal a kéréssel járul Ő Excellenciája¹ elé, hogy a tanártestület tagjai által élvezett ötödéves pótlék megállapításánál e főiskolán vagy más egyenlő rangú főiskolán tanársegédi, segédtanári, ny. rk. tanári címmel és jelleggel felruházott, valamint megbízott előadói minőségben, illetőleg kivételesen a m. k. állatorvosi szolgálatban eltöltött évek is beszámíttassanak [...] A tanártestület [...] javaslatának megokolására a következőket bátorodik fölméltetni:

Azok, kik főiskolai ifjúságunk nevelését tűzik ki életök céljául, s a tanári pályára készülnek, a tanári kathedrát csak fáradságos munkásság árán érhetik el. Miután állatorvosi vagy doktori diplomájukat megszerezték, 1-2 évi próbaidőre gyakornokul szegődnek azon szak tanszéke mellé, amely iránt különösebb hajlandóságot éreznek magukban. Ha a próbát sikeresen kiállották, s így a tanársegédi állást elnyerték, ezen minőségükben – az önmaguk továbbképzése mellett – már tevékeny részt vesznek az oktatásban. [...] Ha azután 4-6 évi tanársegédség után segédtanárokká lépnek elő, a gyakorlati oktatásban való részvételen kívül, a tanár akadályoztatása esetén előadásokat is tartanak, és őt az intézet vezetésében is helyettesítik. Ezen minőségükben továbbá gyakran hivatalosan is megbízatnak rendes tárgyak előadásával és a szigorlatokon való kérdezésével, úgy hogy teljesen tanári funkciókat végeznek. Még azok is, kik egy időre főiskolánktól eltávozván, kir. állatorvosi minőségben töltenek néhány esztendő, ez idő alatt gyakorlati tudásukat oly ismeretekkel gyarapíthatják, melyeket később a kathedrán igen előnyösen értékesíthetnek, úgy hogy ezen évek sem tekinthetők – kizárólag az oktatás szempontjából véve sem – elvesztegetetteknek, s beszámításuk kivételes esetekben indokolt lehet. Ily munkásság közben töltik éveiket azok, kik a tanári pályára készülnek. Mire a kathedrát elérik, a legtöbb esetben elérték 35-40. életévüket is, tehát csak kevésnek lehet közülök kilátása arra, hogy a tanári működés fáradságainak jutalmazására engedélyezett, ötször ismétlődő ötödéves korpótlékot valóban élvezhesse is. [...]

59.

Budapest, 1912. április 2.

A földművelésügyi miniszter értesíti a főiskola bakteriológiai intézetét, hogy a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet elfogadta a szaklevelezők intézményét.
626/1912

A folyó év február hó 3-án 401. [...] szám alatt kelt iratomban közöltem címmel, hogy a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet elvileg elfogadta a szaklevelezők intézményét, és annak alapján felhívtam a címet az ugyanazon leiratomban nagy vonásokban már jelzett közreműködésre.

A fentiekkel kapcsolatosan értesítem a címet, hogy a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet a szaklevelezésre vonatkozó szabályzatot most már részleteiben is megállapította.

A szabályzat kivonatos magyar fordítását tudomásulvétel végett idezártan megküldöm és egyben fölhívom a címet, hogy saját hatáskörében és legjobb belátása szerint jelölje ki azokat a személyeket, illetve – a csatolt szabályzatban használt újabb kifejezéssel élve – azokat a munkatársakat, kiket az említett célra legalkalmasabbnak vél. Neveiket, állásukat, valamint a magyar tudományos intézet nevét és székhelyét, melynek keretében állandó szolgálatot teljesítenek,

---

¹ A második Khuen-Héderváry kormány földművelésügyi minisztere, gróf Serényi Béla.

a Magyar Államnak a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézethez kiküldött képviselője: Miklós Ödön államtitkár úrhoz intézendő értesítésben közvetlenül közölje és egyúttal jelölje meg azt a tudományos irányt is, melyben az illető munkatársak az Intézettel levelezni fognak. A címnek erre vonatkozó értesítéséről hozzám is jelentés teendő.

Végül midőn megjegyzem, hogy a cím és a kijelölendő munkatársak tudományos munkásságának szabadságát teljes mértékben megóvni kívánom, – mégsem mulaszthatom el annak hangsúlyozását, hogy a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézethez ez ideig már 50 állam csatlakozván, a tudományos közlemények útján az egész világnak alkalma lesz a magyar mezőgazdasággal kapcsolatos kérdésekbe mély betekintést nyerni.

Mivel ezeknek a kérdéseknek ismertetése olykor talán oly következményeket is vonhat maga után, melyek elkerülése a magyar mezőgazdaság szempontjából kívánatosnak látszik: részemről a cím és munkatársainak hazafias összműködésében látom annak zálogát, hogy utat és módot fognak keresni a végből, hogy a tudományos működés és a magyar mezőgazdaság érdekeinek védelme közötti összhang teljes mértékben biztosítva legyen.

Serényi [Béla]

60.

Budapest, 1912. december 1.

A Rektori Hivatal hirdetménye az 1913 februárjában induló ismétlő tanfolyamról a gyakorlatban működő állatorvosok részére. (Részletek.)¹
Iktatószám nélkül.

A m. kir. földművelésügyi miniszter Úrnak 1908. évi október hó 27-én 92941/907. sz. alatt kelt rendelete értelmében a budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán jövő évi február hó 3-tól márczius 1-ig ismétlő tanfolyam fog tartatni a gyakorlatban működő állatorvosok részére.

A szorosán gyakorlati irányú tanfolyamnak [...] tanterve:

az első három héten [...] belklinikai látogatások [...] sebészklínikai látogatások

az első két héten [...] belorvostan /vizsgálati és orvoslási módszerek, kórtörténetek vezetése/ [...] kórboncztan /kórbonczolás, bonczolási jegyzőkönyvek szerkesztése, mikroszkópos vizsgálatok/ [...]

az utolsó két héten [...] sebészet és szemészet /vizsgálati és orvoslási módszerek, operálások gyakorlása, szemvizsgálatok/ [...]

az utolsó két hét első tíz napján [...] járványtan /bakteriológiai és serológiai vizsgálatok, malleinozás és tuberkulonizálás, védőoltások/

az utolsó héten [...] húsvizsgálat

az utolsó négy nap [...] állatbírálás és tejvizsgálati módszerek.

A tanfolyamot m. kir. és helyhatósági állatorvosok látogathatják a m. kir. földművelésügyi minisztérium által meghatározandó számban /előreláthatólag 8 – 9-en/.

Az ismétlő tanfolyamra való felvétel iránt a m. kir. állatorvosok közvetlen hivatali feljebbvalóik útján /törvényhatósági m. kir. állatorvos, állategészségügyi hivatal főnöke, állategészségügyi felügyelő/, helyhatósági állatorvosok az illetékes törvényhatósági m. kir. állatorvos útján kell a m. kir. földművelésügyi miniszterhez címzett és egy koronás bélyeggel ellátott kérvényt az Állatorvosi Főiskola rektori hivatalához f. évi december hó 15-ig benyújtani, amelyben kifejezésre kell juttatniok az állatorvosi tiszti vizsgálat letételét és ennek idejét, valamint azt is vajjon a folyamodó a tanfolyam[on] saját költségén kíván-e résztvenni, avagy tart-e a méltánylást érdemlő körülmények között egyesek részére engedélyezendő kétszáz /200/ korona átalányra.

¹ Az állatorvosi ismétlő tanfolyamok napjaink posztgraduális továbbképzéseinek és a szakállatorvosképzés elődeinek tekinthetők.

A pályázati határidő után beérkező kérvények nem részesülnek figyelemben.
Budapesten lakó állatorvosok az átalányra nem tarthatnak igényt.

61.

Budapest, 1913. március 14.

**Pollacsek Árpád orvostanhallgató kérvénye. Nyolc félévet töltött el az orvosi karon, felvételét kéri az állatorvosi főiskolára négy félévének beszámításával.
408/1913**

A m. kir. állatorvosi főiskola Nagyságos Tanártestülete

Alulírott azon [...] kérelemmel járulok a [...] Tanártestület elé, amely szerint a m. kir. állatorvosi főiskolába való átlépésemkor a budapesti kir. m. tudományegyetem orvosi karán rendes hallgató minőségben eltöltött nyolc (8) félévemből négy (4) félévet az állatorvosi tanfolyamba beszámítani s az ugyanott végzett élettan, kémia és természettan szigorlatomat a m. kir. állatorvosi akadémián érvényesíteni kegyeskedjék.

Alázatos kérelmemet a következő okokkal bátorkodom támogatni:

1. Az [...] érettségi bizonyítvány szerint a körmöczbányai ált. főreáliskolában tettem érettségi vizsgálatot jeles eredménnyel.

2. A [...] csatolt indexmásolat bizonyítja, hogy a budapesti kir. m. tudományegyetem orvosi karának nyolc féléven át szorgalmas hallgatója voltam, s nem szorgalom avagy tehetség hiánya folytán vagyok kénytelen eredetileg kitűzött életcélomtól eltérni.

3. A [...] csatolt bizonyítvány szerint az élettan, kémia és természettanból elégséges eredménnyel tettem szigorlatot a budapesti kir. m. tud. egyetem orvosi karán.

4. A [...] szegénységi bizonyítvány tanúsítja, hogy szüleim vagyontalan szegények, akik alig tudják nagy számú családjukat csekély keresetükből eltartani.

Kérésem kedvező elintézése esetén már a jelen félévben a m. kir. állatorvosi főiskolai előadásokat fogom hallgatni. Miután pedig a mellékelt indexmásolat szerint a növénytan, törvényszéki állatorvostan, általános állattenyésztés, patkolástan kivételével az állatorvosi tanfolyamot képező többi rendes tárgyat már hallgattam, képesnek érzem magam, hogy a két tanfolyam közti különbséget négy (4) félév alatt eredményesen elvégezzem.

Pollacsek Árpád orvostanhallgató úrnak

Az állatorvosi főiskola hallgatói közé való felvétele tárgyában benyújtott kérvénye elintézésésképpen értesítem, hogy a tanártestület határozata értelmében a főiskolára való beiratkozása esetén kilátása lehet arra, hogy a természettan, a vegytan, a növénytan, az élettan és a bakteriológia hallgatása alól, úgyszintén a természettan és a vegytanból való vizsga alól felmentetik. A többi kötelező tárgyat azonban hallgatnia kellene, illetőleg azokból a meghatározott szigorlatokat le kellene tennie.

Tekintettel a jelen félév előhaladott voltára, a főiskolára való beiratkozás csak f. é. szeptember havában történhetnék.

62.

Budapest, 1913. március 14.

A rektor válaszevele egy gazdasági akadémiai oklevéllel rendelkező hallgatónak, hogy az állatorvosi főiskolán milyen ösztöndíjat kaphat és a menzán mennyibe kerül az étkezés.

411/1913

Vonatkozással f. évi márczius hó 12-én kelt megkeresésére értesítem, hogy a hallgatók részére nyújtandó állami ösztöndíjak tárgyában esetről-esetre a tantestület javaslatára a m. kir. földművelésügyi miniszter úr határoz. Kitűnő gazdasági akadémiai oklevél és jeles érettségi, valamint szegénységi bizonyítvány alapján 600 K később esetleg 800 Korona ösztöndíjra lehet kilátása.

A szabályszerűen felszerelt s a [...] m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz intézett kérvény a beiratkozás után a főiskola tanári testületéhez nyújtandó be, és az ösztöndíj a tanév folyamán négy egyenlő részletben vehető fel.

A főiskolán lévő Menza-Egyesületben a rendes hallgatók naponként egy koronáért ebédet és vacsorát kaphatnak.

63.

Budapest, 1913. március 20.

Rektori felterjesztés a földművelésügyi miniszterhez Kotlán Sándor állatorvos gyakornok megbízására a kórbonctani tanszéknél a tanársegédi teendők ellátására. Kotlán Sándor megbízása, és munkadíjának meghatározása.

446/1913

Nagymélt. Miniszter Úr!

Dr. Rátz István főiskolai tanárnak mint a kórbonctani intézet vezetőjének a f. évi márczius hó 14-én tartott tanártestületi ülésén tett előterjesztése alapján tiszteletteljesen jelentem, hogy az 1912. évi költségvetésben beállított és az indoklás szerint a kórbonctani intézet részére engedélyezett tanársegédi állás eddig alkalmas pályázó hiányában nem volt betölthető, most azonban a betegforgalom tetemes növekedésével a bonczolások száma ismét tetemesen szaporodott úgy, hogy a folyton szaporodó teendőket a mostani munkaerővel nem lehet ellátni. Az 1-2 órai elméleti előadáson kívül naponta 3 órai gyakorlat van az intézetben, s ezeken kívül is kell naponta d. e. 11-órától és d. u. 4-órától bonczolásokat teljesíteni. Ezek a teendők annyira lefoglalják az intézet személyzetét, hogy a most közel 3000 objektumot magába foglaló múzeum kellő fenntartása és szaporítása és a tudományos munkálkodás lehetetlenné lett.

Ennélfogva dr. Rátz István tanár javaslata és a tanártestület hozzá járulása alapján tiszteletteljesen kérem, hogy Kotlán Sándor m. kir. állatorvos gyakornokot, a kórbonctani intézet volt ösztöndíjas gyakornokát, akinek katonai kötelezettségének teljesítése végett Nmgod múlt évi 56142-IX-I sz. a. kelt rendeletével engedélyezett, egy évi szabadsága f. évi április hó 1-én lejár, ezen utóbbi naptól számítva a főiskola kórbonctani tanszékénél a tanár segédi teendők ellátásával megbízni és részére a múltban élvezett évi 1200 Korona gyakornok segélydíj és a XI. fizetési osztály illetményei közötti különbözetet munkadíj címén engedélyezni és kiutalványozni méltóztatásuk.

[Hutyra Ferenc kézjegye]

Tekintetes Kotlán Sándor m. kir. állatorvos-gyakornok Úrnak

A földmív. Minister Úrnak f. évi április hó 26-án 40164/IX-I. sz. a. kelt rendelettel Önt a főiskola kórboncztani tanszéke tanársegédi teendőinek ellátásával f. évi április hó 1-től kezdve megbízta és a múlt évi május hó 8-án 56815 sz. a. kelt miniszteri rendelettel beszüntetett évi 1200 K azaz: Egyezerkettőszáz korona munkadíján felül évi 1000 K azaz: Egyezer korona munkadíjat engedélyezett, melynek utalványozása iránt a Miniszter Úr pótlólag fog intézkedni.

[Hutyra Ferenc kézjegye]

64.

Budapest, 1913. március 28.

**A földművelésügyi minisztérium felhívására a tanártestület véleményt ad a továbbképző (állatorvosi ismétlő) tanfolyamok tartásának módjáról és lehetőségeiről.
444/1913**

Az állatorvosi továbbképző tanfolyamokról eddig tett tapasztalatok szerint az a beosztás, hogy évenként február és október hónapban tartatik egy ilyen tanfolyam, nem bizonyult alkalmasnak. Egyrészt az állatorvosok az őszi időben nehezen tudnak otthonukból távozni, s ez értelmezi mindenekszerint azt, hogy a múlt év őszen a tanfolyamot elegendő számú jelentkező hiányában nem lehetett megtartani, másrészt a tanfolyamok tartása olyan időben, midőn a rendes főiskolai tanítás a legintenzívebb, a tanárookra fölötte nagy terhet ró, azonfelül pedig a rendes tanítás menetét is zavarja, úgyhogy az órarendet az illető hónapra részben módosítani kell.

A nehézségek elhárítása és a tanfolyamok minél nagyobb eredményessége érdekében a tanártestület azt a tiszteletteljes javaslatot teszi, hogy a jövőben ilyen tanfolyam csak évenként egyszer, még pedig a január hó 9-dikét követő hétfőtől számított négy héten keresztül tartassék, még pedig az eddigi 12 helyett 20 résztvevő számára. Ilyenmódon a tanfolyam egy része a második félév kezdetére s részben a beiratkozások idejére esnék, amidőn a tanárokat és segédeiket még kevésbé köti le a rendes tanítás munkája, másrészt a téli időben az állatorvosok inkább rendelkeznek szabad idővel.

Egyébként a tanártestület nagyon szükségesnek tartja jövőben is a tanfolyamokat az állatorvosok továbbképzése érdekében, épúgy amint az ilyen tanfolyamokat újabb időben orvosok részére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr igen hathatós támogatásával évről-évre szélesebb keretben rendezik, méltányosnak véli azonban, hogy a résztvevő állatorvosok az eddiginél nagyobb u. i. 300 K vagy legalább is 250 K segélyben részesüljenek, tekintettel arra, hogy az ideutazás és az egy havi tartózkodás nagy költséget okoz, azonfelül pedig a résztvevők otthonról való távollétük alatt mellékjövedelmeiktől elesnek.

[Hutyra Ferenc kézjegye]

Budapest, 1915. február 3.

Jegyzőkönyv a m. k. állatorvosi főiskola tanártestületének rendkívüli üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc rektor , dr. Rátz István, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Plósz Béla, dr. Farkas Géza, dr. Welmann Oszkár, dr. Szabó Zoltán (magántanárképviselő) és dr. Aujeszky Aladár utóbbi úgy is mint jegyző. [...]

Az 1891, 1892, illetőleg 1895-ben született és április havában katonai szolgálatra bevonuló hallgatók ügyében a tanártestület beható tárgyalás után a következőkben foglalja össze javaslatait:

1. Azoknak a II. féléves, illetőleg IV. féléves hallgatóknak, akik április hó folyamán katonai szolgálatra bevonulnak, e kötelezettségük igazolása esetén a leckekönyvek március hó végén láttamozhatók, s ennek megtörténte után a hallgatók április hó elején vagy később előszigorlatra, illetőleg első szigorlatra jelentkezhetnek. A következő félévre csak abban az esetben iratkozhatnak be, ha a megelőző félév végén kötelező szigorlatot sikeresen letették.

2. A VIII. féléves hallgatók, akik április hóban bevonulnak, leckekönyvüknek március hó végén történt láttamozása után, szintén április hó elején a II. szigorlatra, ennek sikeres letevése után pedig a zárószigorlatra jelentkezhetnek, s ha ezt is sikeresen letették, okl. állatorvosokká avathatók. [...]

4. Azoknak a hallgatóknak, akik már korábban történt besoroztatásuk folytán korábban tartoznak bevonulni, a félév végén előterjesztett kérésükre a félév, a katonai szolgálat kötelezettségének igazolása esetén, a tanulmányi időbe beszámítható.

5. A be nem vonuló hallgatók részére a tanrend szerinti előadások és gyakorlatok tovább folynak, és a rendes időben fejeződnek be.

6. A szigorlatok anyagára és azok ismétlésére vonatkozólag a szervezeti szabályzatban előírt szabályok változatlanul érvényben maradnak. [...]

Kassa - Budapest, 1916. június 11-16.

A kassai hadbíróóság bűnügyi vizsgálathoz állatorvos szakértők kijelölését kéri az állatorvosi főiskolától.¹ A rektor válaszában kijelenti, hogy a kérést nem áll módjában teljesíteni.

810/1916

A m. kir. Állatorvosi főiskola tekintetes igazgatóságának Budapest

Az állam hadi ereje elleni büntettel vádolt dr. Galgóczy Árpád és tsai polgári egyének bűnügyében a főtárgyalás f. évi július hó 3 és következő napjain fog megtartatni Kassán, Timár utca 14. szám alatt [...] megkeresem, hogy két állatorvos szakértőt kijelölni s őket utasítani szíveskedjék, hogy a fentebbi helyen f. évi július hó 5-én d. e. 9 órakor jelenjenek meg.

Megjegyzem, hogy a szakértőknek hadiszolgálatba rendelt lovak alkalmas volta, kora, s egészségi állapota tekintetében kell véleményt nyilvánítani s esetleg e részben felmerülő ellentmondásokat eloszlatni.

Örnagy hadbíró, bíróságvezető

¹ Az átiraton a „FOGLYOS!” bélyegzés olvasható.

Tek. m. kir. Honvéd hadosztály bíróságnak

Vonatk. [...] becses átiratára tisztelettel közlöm, hogy az állatorvosi főiskola tiszti személyzetének több mint 2/3 része katonai szolgálatot teljesítvén, a még itt maradt személyzet a folyó teendőkre való tekintettel rövid időre sem nélkülözhető, s ennek következtében nem tudok a tek. Bíróság óhajtásainak eleget tenni.

Tisztelettel javasolom, méltóztassék a Kassai m. kir. állategészségügyi felügyelőt e tárgyban megkeresni, akinek valószínűleg módjában áll a vezetése alatt álló m. kir. állatorvosok közül alkalmas szakértőket megnevezni.

[Hutyra Ferenc kézjegye]

67.

Budapest, 1916. november 23.

Jegyzőkönyv [a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanártestületének] rendkívüli üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc, dr. Rátz István, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Wellmann Oszkár és dr. Aujeszky Aladár, utóbbi úgy is mint jegyző. [...]

A rektor mély megilletődéssel nyitja meg a rendkívüli ülést, melyet Magyarország koronás királyának elhúnyta alkalmából hívott össze. Amitől egy idő óta aggódva rettegtünk [...] bekövetkezett. Bekövetkezett pedig éppen hazánkra legválságosabb időben. [...] Gyászol az egész ország, és a tanártestület is mélységes fájdalommal és bánattal gondol a nagy veszteségre. Amde a fájdalom érzése mellett ott honol a [...] hála érzete is, mert a tanártestület sohasem feledkezhetik meg arról, hogy I. Ferenc József [...] hosszú uralkodása alatt milyen sokat tett az állatorvosi oktatás fejlesztése érdekében is, [...] uralkodása alatt szerveztetett 1875-ben az „állatgyógyintézet”, mely ezután 1890-ben akadémiai, majd a múlt század utolsó évében főiskolai rangra emeltetett. A boldogult király ruházta fel a főiskolát a doktorraavatás jogával is és munkás életének egyik legutolsó tette is főiskolánkra vonatkozott, amidőn főiskolánk új szervezeti szabályzatát rövid idő előtt [...] megerősítette. A tanártestület a rektor indítványára elhatározza, hogy 1. mélységes gyászanak a jegyzőkönyvben ad kifejezést ; [...] 2. megkéri a Miniszter Ur[at], [...] hogy [...] a tanártestület mély hódolatát a boldogult király utódjához, IV. Károly király Ó Felségéhez eljuttatni méltóztassék.

68.

Budapest, 1917. [d. n.]

A Zimmermann Ágoston által összeállított új könyvtári szabályzat. Iktatószám nélkül.

Könyvtári szabályzat

1. A m. kir. állatorvosi főiskola könyvtárát a tanári kar javaslatára a földművelésügyi m. kir. Ministertől ezzel megbízott tanár vezeti ; a könyvtár kezelési teendőit és a szolgálai teendőket a könyvtári altiszt látja el.

2. A könyvtárból az altiszt a tanév alatt naponta d. e. 10-12-ig, hétköznapokon d. u. 4-7-ig adhat ki könyveket szabályszerűen kiállított és a főiskola valamely tanára által aláírt elismervényre. Az aláíró a kivett könyvért anyagilag felelős.

3. A könyvtár tanári olvasóterme a főiskola tanárai és segéd személyzete részére a tanév alatt naponta d. e. 9-12-ig, hétköznapokon d. u. 4-7-ig, a szünidőkben pedig hétköznapokon d. e. 10-11-ig áll rendelkezésre.

4. A hallgatóság olvasóterme a tanév alatt hétköznapokon d. u. 4-7-ig, vasár- és ünnepnapokon d. e. 9-11-ig van nyitva és ezen idő alatt első sorban a főiskola rendes hallgatói, kik ezen minőségüket hitelt érdemlő módon (lecke könyvvel) igazolni tudják, ezeken kívül pedig azok használhatják, kiknek a könyvtár vezetője erre a célra egy tanévre szóló látogatási jegyet állított ki. A látogatási jegy másra át nem ruházható.

5. A hallgatóság olvasótermébe belépő helyszámot kap, mely egyben ruhatári számul is szolgál; ezután a kívánt könyvről olvasható névaláírással ellátott átvételi elismervényt állít ki, melyre a hely számát is feljegyzi, majd az olvasó teremben elfoglalja a számozott helyét, hol ezután az altiszt neki a kívánt könyvet kézbesíti.

Egy látogatónak egyszerre legfeljebb két könyv adható ki.

Távózáskor a látogató a könyvet átadja az altisztnek, aki kellő összehasonlítás után a helyszám ellenében a letett ruhákat ott kiszolgáltatja.

Az olvasóterem zárása előtt félórával könyv már nem vehető ki. Füzetekben megjelenő és még be nem kötött munkák a hallgatóság olvasótermében ki nem adhatók.

6. Az olvasóteremben mindenki csendesen tartozik viselkedni, dohányzás, beszélgetés, járás-keelés, az olvasók zavarása, úgyszintén ténta használata is tilos. A könyvek megrongálásáért az olvasó kártérítéssel tartozik. Ilyen eseteket a könyvtár vezetője további eljárás végett bejelenti a rektori hivatalnak.

7. A könyvraktárba csak a könyvtár személyzetének és a tanároknak szabad bejárniok.

69.

Budapest, 1918. november 8.

Jegyzőkönyv a m. k. állatorvosi főiskola tanári karának negyedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc, dr. Wellmann Oszkár, dr. Plósz Béla, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Farkas Géza, dr. Gróh Gyula, dr. Kovács József (m. tanári képviselő) és Aujezsky Aladár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

1. A rektor utal az utóbbi napok nagy eseményeire és bejelenti, hogy november hó 1-én személyesen jelentette a Nemzeti Tanácsnál a főiskola csatlakozását. Tisztelgett továbbá az új miniszterelnök és a földművelésügyi miniszter és államtitkár uraknál is. Tudomásul szolgál.

2. A rektor közli, hogy az állatorvosok elhatározták egy Állatorvosi Tanács megalakítását, melynek előkészítésére a különböző érdekeltségek delegálnak tagokat és így, a főiskola részéről is egy tanár és a segéd személyzetnek is egy tagja lesz kiküldendő. A segéd személyzet Raitsits Emil tanársegédet delegálta. A tanári kar a bizottságban való képviselőjére dr. Wellmann Oszkár tanárt kéri meg.

3. A rektor közli, hogy a Köztisztviselők Országos Szövetségének megalakítása tárgyában tartandó értekezletre is meghívó érkezett. A tanári kar képviselőjére dr. Rhorer László tanárt kéri meg.

4. A rektor jelenti, hogy a miniszter úr a demonstrátorok díjazatára évi 2000 K-t engedélyezett. Tudomásul van. [...]

Budapest, 1918. december 13.

**Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának hetedik – rendes – üléséről.
(Részletek.)**

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc rektor, dr. Wellmann Oszkár, dr. Marek József, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Plósz Béla, dr. Farkas Géza, dr. Rohrer László, dr. Gróh Gyula, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Fettick Ottó, Breuer Albert, és dr. Aujeszky Aladár, utóbbi úgy is, mint jegyző. Betegség miatt távol volt dr. Szabó Zoltán és dr. Kovács József, m. tanárképviselő. [...]

A miniszter úrnak 163129/IX.1.sz. rend. a „szolga” elnevezés megszüntetése tárgyában. Tudomásul szolgál. [...]

1. A rektor bemutatja az egyetem rektorának meghívóját, melyben a főiskola tanári karát a főiskolai tanárok egységes országos szervezetének megalakítása tárgyában tartandó értekezletre meghívja. A tanári kar elhatározza, hogy a mozgalomhoz csatlakozik, és az értekezleten való képviselétével dr. Hutyra Ferenc, dr. Wellmann Oszkár és dr. Aujeszky Aladár tanárokat bízta meg.

2. Dr. Gróh Gyula jelenti, hogy a mezőgazdasági oktatási szakegylet ülésén képviselte a tanári kart, és előterjeszti, hogy a főiskola, ha belép, e szövetségben külön csoportot alkotna. A tanári kar a csatlakozást kimondja, s egyben alelnökül dr. Plósz Bélát jelöli ; az öt bizalmi férfiúra nézve pedig akként határoz, hogy a tanárok közül bizalmi férfiakul dr. Hutyra Ferencet és dr. Gróh Gyulát jelöli, a jegyzőt és három bizalmi férfiút pedig a segédtanárok és tanársegédek a maguk kebeléből jelöljenek. [...]

Budapest, 1919. január 3.

**Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának nyolcadik – rendes – üléséről.
(Részletek.)**

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc rektor, dr. Wellmann Oszkár, dr. Marek József, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Farkas Géza. dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Gróh Gyula, dr. Fettick Ottó, Breuer Albert, dr. Kovács József magántanárképviselő, és dr. Aujeszky Aladár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

II./1. Dr. Aujeszky Aladár: Állásfoglalás a főiskolának az egyetemhez való csatolása és az állatorvosdoktori cím használata tárgyában.

A tanári kar a tárgy részletes megvitatása és az egyetemhez való csatlakozás előnyeinek megállapítása alapján elhatározza, hogy a főiskolának az egyetemhez való csatolását javasolja, feltéve, hogy a főiskola a budapesti tudományegyetem mint önálló, a többiekkel egyenrangú és jogú fakultás szerepelhet és mostani keretei, valamint tanszékeinek száma csorbítást nem szenvednek, és az állatorvosi fakultás további fejlődése biztosítva lesz. Ha pedig e kapcsolat a legközelebbi jövőben nem valósulna meg, a tanári kar szükségesnek tartja a főiskola egyetemi jellegének hivatalos megállapítását és elismerését.

Az állatorvosi doktori címnek egyszerűen az állatorvosi oklevél alapján való használatára vonatkozólag a tanári kar elvi szempontból nem lát akadályt fennforogni, és az idevonatkozó kérést teljesíthetőnek véli, ha az más szakmákra, mint a jogira, bölcsészetre, hittudományra, mérnökre, stb.-re nézve megállapított, vagy megállapítandó eljárással összeegyeztethető. [...]

4. Az oklevél új szövege. A tanári kar elhatározza, hogy az állatorvosi oklevél latin szövegét, tekintettel a megváltozott viszonyokra, akként változtatja meg, hogy abban a köztársasági kormányforma kifejezésre jusson. [...]

6. A tanári kar dr. Zimmermann Ágoston tanár előterjesztése alapján tisztelettel javasolja, hogy dr. Borsy Gusztáv tanársegéd részére a harctérről hazatért hallgatók számára tartott ismétlődő kurzusért (27 óráért) 405 Kor. tiszteletdíj utaltassék ki.[...]

72.

Budapest, 1919. január 3.

Tervezet a főiskola tudomány-egyetemhez való csatolásának és az állatorvosdoktori cím viselésének tárgyában. (Részletek.)¹

21/1920

Hivatkozással múlt évi 163.093/II.1. sz. rendeletére a következőkben terjesztem föl az Állatorvosi Főiskola tanári karának véleményét a főiskolának a tudomány-egyetemhez csatolásáról és az állatorvosdoktori cím viseléséről.

Annak a reformmunkának keretében, melynek eredményeképpen az egykori állatorvosi tanintézet akadémiává, majd pedig főiskolává fejlődött, a tanári kart természetszerűen az a kérdés is foglalkoztatta, vajjon a főiskola mostani szervezete legjobban biztosítja-e annak további eredményes működését és kívánatos továbbfejlődését? [...]

Az önállóságnak előnye, hogy a főiskola külön befolyásoktól menten, ilyenek által nem zavarva, de nem akadályozva, intézheti a maga ügyeit, állapíthatja meg munkája rendjét és teheti meg a kormányhoz a javaslatait. Ezzel szemben azonban kétségtelen, hogy csak egy bizonyos tudományszakot felölelő és csak egy bizonyos életpályára előkészítő főiskola, munkakörének szűk keretei miatt, nem rendelkezik azzal a tekintéllyel, melylyel [sic!] a társadalom a több fakultásra tagolt főiskolákat, illetve egyetemeket szívesen fölruházza. A budapesti főiskola valóban ilyen helyzetben van, mert annak ellenére, hogy a főiskolai jelleg összes attribútumaival [...] rendelkezik [...] a tudományos körök egyértelműen az egyetemekkel, a tudományos munka és a tanítás tekintetében egy színvonalon állónak tekintik, hivatalosan még most sincsen kimondva és elismerve az egyetemi jellege és a nagyközönség is nem egyetemi rangban lévő intézményt, hanem annál alacsonyabb rendű „szakiskolát” hajlandó benne látni. [...] A teljes önállóság és ami ezzel együtt jár, a túlságos elszigeteltség más főiskoláktól azonban a leghátrányosabbban abban az irányban érvényesül, hogy a tanárok és hallgatók nélkülözik azt a fölötté előnyös és kölcsönös befolyást, melyet az egyetemeken a különböző fakultások tanárai és hallgatói sűrű érintkezésük közben egymásra gyakorolnak, amely végeredményben az egész egyetemnek és az általa képviselt összes tudományszakoknak is hasznára válik.

Az első tekintetre előnyösnek látszó teljes önállóság hátrányait a kölföldi állatorvosi főiskolák is érezték és érzik, [...] ott is általánosan arra törekszenek, hogy a hátrányokat az egyetemhez való társulással megszüntessék. Az első lépés ez irányban Svájcban történt meg, [...] a berni és a zürichi állatorvosi főiskolákat 1900-ban, illetve 1902-ben mint teljes jogú fakultásokat az ottani tudomány-egyetemhez csatolták. A példát követte Bajorország, [...] a müncheni főiskolát az ottani egyetembe olvasztotta be, majd Szászország [...] országgyűlése 1904-ben elhatározta, hogy a drezdai állatorvosi főiskolát Lipcsébe helyezi át [...] a lipcsei tudomány-egyetem teljes jogú fakultásává szervezi át, [...] a giesseni egyetemen korábban az orvosi karnak félig-meddig alája

¹ Felterjesztés a földművelésügyi miniszterhez. Rektor: Hutyra Ferenc. Jegyző: Aujeszky Aladár. 1919-ben az orvosképzés valamennyi európai államban a tudományegyetemnek alárendelt orvostudományi karokon folyt, önálló egyetemre szerveződésük csak később következik majd be. A tervezet ezért keres a tudományegyetemeken keresztül kapcsolatot az orvosi karok és az állatorvosképzés között. Az ugyanazon dátumú tanácsülési jegyzőkönyvben rögzített állásfoglalást – az 1919. január 3-i jegyzőkönyv II/1. pontját – teljes szöveggel közöljük. Hutyra a felállítandó gazdasági egyetemre vonatkozó feltételrendszereket 1900-ban dolgozta ki, ezt a ránk maradt kéziratot [35] teljes szöveggel közöljük. Az ebben a tárgyban az általa készített tervezetek – a vonatkozó publikációk mellett a ránk maradt levéltári források is – megerősítik azt, hogy az iskola-teremtő elődei nyomába lépő egykori „rector magnificus” minden törekvése az volt, hogy az állatorvosképzés megfelelő rangot és helyet kapjon a magyar felsőoktatási rendszerben.

rendelt állatorvosi fakultást önállósították, és Hollandiában is tervezik, hogy az utrecht-i állatorvosi iskolát a leydeni egyetemhez tegyék át mint önálló fakultást. Általános irányatról és egyetemes törekvésekről van tehát szó [...] Nyilvánvaló, hogy a már kész és a leendő állatorvosok is [...] átérzik azt a nagy erkölcsi előnyt, mely az egész állatorvosi karra háramlik abból, ha mint „egyetemi hallgatók” más fakultásbeli hallgatókkal érintkezve [...] végezhetik tanulmányaikat és „egyetemtől” kiállított oklevéllel léphetnek a gyakorlati élet terére.

Keresve [...] a kérdés megoldásának a budapesti főiskola szempontjából megfelelő módját, [...] két módozat volna lehetséges. Az egyik az, hogy a főiskola Budapesten létesítendő „Gazdasági egyetem”-nek legyen egyik fakultása, a másik, hogy a budapesti tudomány-egyetemhez csatoltassék, mint ennek új fakultása.

Az első helyen említett módozat [...] csak abban az esetben jöhet szóba, ha [...] Budapesten valóban létesül önálló gazdasági egyetem. Évekkel ezelőtt még komolyan foglalkoztak ennek tervével [...] az új egyetem szépen domborítaná ki Magyarországnak agrikulturnálami jellegét.

Újabb időben azonban lényegesen megváltoztak a viszonyok, s egyben elhalványultak a remények a nagyszabású terv megvalósítása iránt. [...]

A másik, nemcsak a változott viszonyok folytán, de önmagában is helyesebb, mert természetesebb módozat az, hogy az állatorvosi főiskola a tudomány-egyetemhez csatoltassék [...] az emberi és az állatorvosi tudomány a legszorosabb vonatkozásban áll egymáshoz. [...] Az állatorvostan azzal emelkedett mostani, magas tudományos színvonalára, hogy átvette és a maga céljaira alkalmazta az emberorvostanban már korábban meghonosodott tudományos elveket és módszereket, viszont új vívmányaival, nevezetesen a védő- és gyógyító ojtások terén elért sikereivel és némely fertőző állati betegségek, így nevezetesen a protozoák és a filtrálható vírusok okozta betegségek lényegének felderítésével lényegesen hozzájárult az emberorvosi ismeretek gyarapításához, illetve részben irányítóan is hatott ez ismeretek újabbkori alakulására. [...]

De kétségtelen az is, hogy az emberorvos, aki megfelelően tájékozva van az állati betegségek s közülök különösen azok felől, melyek az embert is veszélyeztetik, valamint az állatorvos, aki ismeri az emberi szervezet érzékenységét és fogékonyságát a különféle ártalmak iránt, jobban állja meg a helyét és eredményesebben tölti be fontos hivatását, mint a maga külön szakmájában egyoldalúan képzett, szűkebb körű szakember, az állatorvos pedig annál is inkább, mert pl. az állati eredetű élelmiszerek ellenőrzésével közvetlenül is hivatása a közegészségügyet szolgálni. Ez az oka annak, hogy a külföldi állatorvosi főiskolák mindenütt kizáróan a tudomány-egyetemekkel, illetve azok orvosi fakultásaival keresték a kapcsolatot és hogy viszont a tudomány-egyetemek nemcsak hogy nem gördítettek akadályokat a törekvések ellen, hanem ellenkezőleg, a magok érdekében is nyomatékosan állást foglaltak mellettük.

Az ilyen kapcsolat ugyanis, egészen eltekintve a szakemberek kari érdekeitől, nemcsak az állatorvosi főiskolára hasznos, hanem a tudományegyetemek, s elsősorban ezek orvosi fakultásai szempontjából is számottevő előnyöket jelent. [...]

Az állatorvosi főiskolának a tudomány-egyetemhez csatolása egyébként megtörténhet[ne] különösebb költség nélkül, mert a főiskola mostani személyzetével, tanszékeivel és intézeteivel máris minden tekintetben megfelel egy egyetemi fakultás igényeinek és föltételeinek. [...]

Számolva azzal a lehetőséggel, hogy a tervbe vett kapcsolat valamely okból a várakozás ellenére nem valósulna meg, a tanári kar ez esetben a főiskola tudományos tekintélye és további fejlődése, valamint a tanári kar és a segédszemélyzet, szintúgy az állatorvosi kar és a hallgatók érdekében szükségesnek tartja annak megfelelő formában való elvi kijelentését és hivatalos megállapítását, hogy az állatorvosi főiskola mostani szervezetében is egyetemi jellegű intézmény.

A tanári kar utalással arra, hogy a főiskola birtokában van az egyetemi jelleg összes attributumainak, ezt a kérését ismételten a legutóbb, az új szervezeti szabályzat elkészítése alkalmával előterjesztette, de nem tudta elérni, hogy az erre vonatkozó elvi kijelentés az új szervezeti szabályzatba fölvéttessék. Kötelességet teljesít, amidőn idevonatkozó kérését az előbb említett eshetőségre ez alkalommal megismétli.

Ezek után a tanári kar abban foglalja össze a véleményét, hogy a főiskola és az állatorvosi kar érdekében kívánatosnak tartja, hogy az állatorvosi főiskola, mint a többiekkel mindenben egyenlő jogú külön fakultás a budapesti tudomány-egyetemhez csatoltassék: abban az esetben pedig, ha ez a kapcsolat a legközelebbi jövőben nem valósulna meg, szükségesnek tartja a főiskola egyetemi jellegének hivatalos megállapítását és elismerését.

Az Állatorvosi Tanács, valamint az Állatorvostanhallgatók Köre és Tanácsa azon kérését, hogy az állatorvosi oklevél a jövőben egymagában az állatorvosdoktori cím viselésére is jogosítson, a tanári kar elvben méltányosnak és teljesíthetőnek véli, mert az állatorvostanhallgatók lényegében hasonló, sőt több tekintetben azonos tanulmányok, úgyszintén hasonló szigorlatok alapján szerzik meg oklevelüket, mint a tudomány-egyetemen az orvosok, ezeket pedig régi szokás alapján külön doktori cselekmények nélkül avatják orvosdoktorokká. [...]

A tudomány-egyetemen csakis az orvostanhallgatók nyerik el egyedül oklevelük megszerzése alapján a doktori címet, míg a többi fakultásokon, szintúgy a műegyetemen, a doktori címmel való felruházás függetlenül a képesítési oklevéltől, külön doktori cselekmények sikeres elvégzéséhez van feltételül kötve. Minthogy ezért az állatorvosoknak esetleg megadott kedvezmény a tudományegyetemet és a műegyetemet is érintené hallgatóik érdekei szempontjából, a kérdés csak ezekkel a testületekkel volna szabályozható.

Az állatorvosdoktori cím megszerzésének mostani módja egyébként a több évtizedes tapasztalatok szerint nagyon előnyösnek bizonyult az állatorvosok tudományos továbbképzése szempontjából. Az eddig állatorvos-doktorrá avatott fiatal szakemberek részéről benyújtott dolgozatok majdnem kivétel nélkül mind alapos tanulmányokról, és az illető tudományterületekre való elmélyedésről tanúskodó, az állatorvosi tudomány szempontjából is értékes munkálatok. Elkészítésükre a doktori fokozat elnyerése utáni törekvés készítette, és serkentette a fiatal állatorvosokat egyes tudományos kérdésekkel való behatóbb foglalkozás, amellet, hogy gyarapítja a tudásukat és tágítja a látókört, felébreszti az ilyen foglalkozás iránt való kedvet és a szaktudomány iránt való érdeklődést, ez az érdeklődés pedig azután nagyon sokszor továbbra is megmarad és előnyös hatással van a szakember későbbi szakszerű tevékenységére. A doktori cselekmények elengedésével elesnék a serkentés ilyen folytatólagos tanulmányokra, és egyben elmaradnának az állatorvosi tudomány fejlesztésében nem egyszer számottevő dolgozatok.

Az új doktori szabályzat egyébként, az állatorvos-doktori fokozat színvonalának leszállítása nélkül, tetemesen enyhítette a doktori cím elnyerésének föltételeit, s ezzel lehetővé tette, hogy az állatorvosok kevésbé kedvező körülmények között is eleget tehessenek ezeknek a föltételeknek, ha kedvet és hajlamot éreznek magokban arra, hogy szakmájukkal oklevelük megszerzése után is behatóan foglalkozzanak.

Az állatorvosi főiskola tanári karának 1919. január 3-án tartott üléséből:

e.i. rektor

e.i. jegyző

Budapest, 1919. május 6.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának tizenötödik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc rektor, dr. Wellmann Oszkár, dr. Marek József, dr. Plósz Béla, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Fettick Ottó, dr. Kovács József, és dr. Aujeszky Aladár, utóbbi úgy is mint jegyző. [...]

A rektor közli, hogy a földmív. Népbiztosság kapcsolatban a tanári karnak a tanársegédek és altisztek délutáni munkájáért való jutalmazása tárgyában felterjesztett javaslatával újabb javaslattételre szólította fel a tanári kart. A tanári kar e tárgyban a következőket határozza: A nyilvános rendes és rendkívüli tanárok a maguk személyére nézve, ámbár a tanítás és a laboratóriumi s irodalmi működés általában egész napi idejüket lefoglalja, nem tartanak igényt délutáni munkadíjra, ellenben kérik, hogy a segédszemélyzet tagjai, valamint a kinevezett altisztek részére addig is, amíg az illetmények egységesen rendeztetni fognak, illetőleg egyelőre f. é. május hónapra ilyen munkadíjak átalányösszegekben engedélyeztessenek. A főiskola személyzetének napi munkája, az előadások, a klinikai szolgálat, a boncolások és laboratóriumi vizsgálatok változó igényei szerint nincsen egységesen bizonyos hivatalos órákhoz kötve, a valóságban azonban az összes tanszékeken a munka egész napon át tart. Ezért az itteni viszonyok nem azonosak más hivatalok viszonyaival, s tulajdonképpen nincs is rendkívüli időben végzett munkákról szó, melyek tartama, úgy mint amott, óráról órára számon tartható volna.[...]

Budapest, 1919. június 21.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának huszadik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak a tanári kar tagjai, az előadók és a segédszemélyzet.

Wellmann Oszkár prorektor üdvözli az egybegyűlteket és közli, azért hívta össze a megjelenteket, mert a tanári kar szükségét érezte, hogy ne tűnjék el nyomtalanul a mai nap, mely a főiskola történetében nevezetes napnak, annak az évfordulója, hogy dr. Hutyra Ferenc ezelőtt húsz évvel rektorává lett főiskolánknak. A tanári kar szükségét érzi, hogy dr. Hutyra Ferencet, aki a főiskola fejlesztése körül oly sok érdemet szerzett, ez évforduló alkalmából üdvözölje. Javasolja, hogy az értekezlet rendkívüli tanári ülésnek nyilváníttassék, [...] a rektort Plósz Béla és Marek József tanárok az ülésre meghívják és megérkezése után dr. Magyary-Kossa Gyula üdvözölje őt.[...]

Dr. Hutyra Ferenc megjelenvén, dr. Magyary-Kossa Gyula őt a főiskola nevében meleg szeretettel üdvözli: [...] Az, hogy a régi állatorvosi tanintézet magas színvonalon álló, a belföldön és külföldön egyaránt megbecsült főiskolává emelkedett, főleg dr. Hutyra Ferencnek az érdeme.[...] Az ő nevéhez fűződik a budapesti nemzetközi állatorvosi kongresszus rendezése, a főiskolával kapcsolatos jóléti intézmények megalkotása, [...] országos fontosságú állategészségügyi kérdések megoldása és megfelelő rendeletek megszerkesztése, [...] még arra is szakított magának nem csekély időt, hogy saját szakmáját kiváló sikerrel művelje és tanári állása feladatainak is mintaszerűen tegyen eleget. [...]

A jelen voltak a beszéd elhangzása után élénken éljenzik az ünnepeltet. Dr. Hutyra Ferenc hálás köszönetét tolmácsolja az üdvözlésért [...] és munkája sikeréhez kéri a tanári kar támogatását. [...]

Budapest, 1919. augusztus 7.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának huszonkettedik – rendkívüli – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc rektor, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Farkas Géza, dr. Rohrer László, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Gróh Gyula, dr. Szabó Zoltán, dr. Köves János, és dr. Wellmann Oszkár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

1. A földm. népbiztosság 828/IX. és 1714/IX.A. sz. rendeletével értesíti a Főiskola rektori hivatalát, hogy a katonai akadémikusok eddigi internátusát hajlandó saját kezelésbe átvenni és a jövőben azt polgári állatorvostanhallgatók részére fenntartani.

2. A földm. népbiztosság 1234/IX.A. sz. rendeletével felhívja a Rektori Hivatalt, hogy a főiskola utolsó évfolyamát végző hallgatók közül jelentse be azok névsorát, kik a gazdasági akadémiáknál, mint állattenyésztési és állategészségügyi előadók működhetnének. [...]

4. A földm. népbiztosság 430/IX.A. sz. rendeletével tudomásul vette az állatorvosi szakoktatás reformjáról szóló javaslatokat.

5. A tanári kar megállapítja a jövő félév órarendjét, a tanulmányi szabályzat értelmében, az első félévre vonatkozóan azonban az időközben javasolt módosításokkal.

Míthogy a közgazdaságtani ismeretek megszerzése kívánatos, a tanári kar elhatározza, hogy javaslatot tesz aziránt, hogy a közgazdaságtan az I. félév rendes tárgyai közé felvétessék. [...]

6. Burghoffer Géza, Nagy Lajos, Mágics Jenő, Szücs Zsigmond és Görcs Sándor állatorvostanhallgatók kérik egy félévnek a tanulmányi időbe való beszámítását. Míthogy a kérvények a 111 111/1914. sz. földművelésügyi ministeri rendelet követelményének megfelelnek, a tanári kar a megnevezett katonaviselt hallgatóknak egy félévet beszámít a tanulmányi időbe. [...]

Budapest, 1919. augusztus 27.

A rektor levele a földművelésügyi miniszterhez az állatorvosi főiskola és a hozzá tartozó bakteriológiai intézet téli fűtéséhez szükséges kokszt kiutalásáról. 801/1919

Az állatorvosi főiskola és a hozzá tartozó bakteriológiai intézet 15 épületében levő tantermek, laboratóriumok és egyéb helységek fűtésének zavartalan biztosítása céljából a legnagyobb taksarékosság szemelött tartásával a téli évadra minimálisan 2500 métermázsza kocszra vagy szénre van szüksége.

A főiskola Meidinger kályhákkal van főszerelve, ezek fűtésére pedig a kocsz a legalkalmasabb, és azt eddig évről-évre a székesfővárosi gázgyártól szereztük be. Tisztelettel kérem ennél fogva, hogy a fent jelzett kocsz szükségletünk kiutalását a gázgyárból, vagy ha az bármi okból nem volna lehetséges, úgy máshonnan szén kiutalását a legsürgősebben kieszközölni méltóztatssék, hogy intézeti fogatunk felhasználásával annak beszállítását már most megkezdhessek.

A főiskolának ezidőszerint nincsen semmiféle fűtőanyagkészlete, s amennyiben nem történik idejében gondoskodás annak beszerzése iránt, úgy a hideg évszak beköszöntével úgy a tanítás, mint a laboratóriumi munka teljesen lehetetlen lesz.

77.

Budapest, 1919. szeptember 4.

A földművelésügyi miniszter értesíti a főiskola rektorát, hogy az Állami Ojtóanyagtermelő Intézetet különválasztotta a főiskola bakteriológiai intézetétől.

1101/1919

Tudomásulvétel és további eljárás végett értesítem, hogy a főiskola bakteriológiai intézete igazgatójának folyó évi augusztus 9-én kelt 503 számú előterjesztésére az állami ojtóanyagtermelő intézetet a főiskola bakteriológiai intézetétől úgy személyi, mint dologi tekintetben teljesen külön választottam, annak vezetése alól dr. Aujezsky Aladár főiskolai nyilvános rendes tanárt felmentettem, és az önálló ojtóanyagtermelő intézet igazgatásával dr. Szász Alfréd állami főbakteriológust megbíztam, akinek az intézet élő és holt felszereléssel leltár szerint átadandó.

A fentiek értelmében az állami ojtóanyagtermelő intézet ezentúl önálló hatáskörrel végzi az ojtóanyagok termelését és forgalomba hozatalát, dologi és személyi tekintetben pedig közvetlenül a vezetésem alatt álló minisztérium állategészségügyi osztályának van alárendelve.

Jelen intézkedésem nem érinti a bakteriológiai intézet által előállított diagnosztikai szerek /Mallein és tuberkulin/ termelését és forgalombahozatalát, úgyszintén az ojtóanyagoknak a bakteriológiai intézet által végzett ellenőrző vizsgálatát sem.

78.

Budapest, 1919. szeptember 16.

Betnár Róbert helyhatósági állatorvos huszonnégy évi szolgálat után megszerzett érettségijének bejegyzését kéri. Az állatorvosi doktorátus elnyerésének lehetősége felől érdeklődik.

1060/1919

Huszonnégy év után, alólírott, volt tanítványa, állatorvosi esküjéhez híven egyénileg eleget téve, mellékelten bemutatja érettségi bizonyítványát. Hálát ad a jó Istennek, hogy volt, szeretett és mélyen tisztelt Tanárjának ezzel is igazolhatja, hogy későn bár, de végre mégis ezen áldozattal hozzájárult a kar tekintélyének emeléséhez, mely Méltóságod állandó életcélja volt, mit meghálálni magasra emelt karunk sem a jelenben nem tud, sem a jövőben soha szerencsés nem lehet.

Kéri Méltóságodat, vezettesse be a Főiskola törzskönyvébe a végzett 6 gymn. helyett érettségijét.¹

Kéri Méltóságodat, utasítana valakit azon célbóli válaszára, hogy az állatorvosi doktorátus elnyerhetése céljából milyen irányban törekedjék.

---

¹ A hallgatói anyakönyv tanúsága szerint „felvételt rendes hallgatónak 1890. évi szeptember hó 5-én”, 1895. február 18.-án állították ki oklevelét és avatták állatorvossá. Az „Észrevétel” rovatban a következő bejegyzések olvashatók: „3. sz. érettségi bizonyítványát megszerezte 1919. szept. hó 13-án és azt másolatban bemutatta. – 79. sz. jog- és államtudományi tanfolyamot 1923. július hó 4. elvégezte és az erről szóló végbizonyítványt 1924. márcz. 6-án eredetiben bemutatta.”(In: Hallgatói anyakönyvek 4. köt. 1890-1894. p. 40.)

Budapest, 1919. szeptember 26.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának első rendes üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz rektor, dr. Gróh Gyula, dr. Farkas Géza, dr. Aujeszky Aladár, dr. Rohrer László, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Fettick Ottó, Breuer Albert, dr. Szabó Zoltán, dr. Leidenfrost Gyula és dr. Wellmann Oszkár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

A rektor a következőket jelenti be:

1. A főiskola magántanárai dr. Leidenfrost Gyulát bízták meg, hogy képviselőjükben a tanári üléseken részt vegyen. Tudomásul szolgál. Dr. Leidenfrost Gyula fogadalmat tesz, hogy az üléseken hallottakat bizalmasnak fogja tekinteni.

2. A rektor előadja, hogy a letűnt tanácsköztársaság rendelkezései érvénytelenek, s a kívánatos intézkedések megerősítése szükséges. Ismerteti a statusrendezés kérdésének mai állapotát, melynek végleges rendezése még függőben van. Tudomásul vétetett.

3. A földm. ministerium 2385/1919. IX.A. sz. rendeletével dr. Hutyra Ferencznek rektorrá, dr. Gróh Gyula prorektorrá és dr. Wellmann Oszkárnak jegyzővé választását jóváhagyta. Tudomásul van. [...]

5. A rektor jelenti, hogy felterjesztést tett aziránt, hogy a tanácsköztársaság ideje alatt szerzett állatorvosi oklevelek szövege módosítható-e? Tudomásul vétetett.

5.[sic!] A román bizottság [...] a főiskolán megjelent és az intézetek felszerelésének 50%-át el akarta rekvirálni, de utóbb ezen szándékától elállott. A tanári kar [...] hálás köszönetét fejezi ki dr. Hutyra Ferencz rektornak, hogy a főiskola érdekeit tapintatos és erélyes fellépésével sikeresen megvédte.[...]

7. A rektor sajnálattal jelenti, hogy a főiskolának semminemű fűtőanyagkészlete nincsen. A szénbizottság kilátásba helyezte, hogy október havában lehetőség szerint juttat szenet. [...]

Budapest, 1919 október 29.

**Memorandum Sir George Clark számára az idegen megszállás megszüntetése érdekében.
(Az angol nyelvű memorandum magyar fordítása.)¹**

Iktatószám nélkül.

Sir George Clarknak,
V. György öfelsége külügyminiszterének

Uram,

Engedje meg, hogy a magyar Állatorvosi Főiskola professzorainak kollégiuma nevében a következő memorandumot terjesszük Ön elé. Intézetünk közel 150 éves múltjára és a tudományos életben elért, európai mértékkel mérve is számottevő eredményeire hivatkozva bátorkodunk kérelmünkkel azokhoz fordulni, akik lerombolt és kiszipolyozott szülőföldünk sorsát jelenleg a kezükben tartják. Kétszeresen is megelégedésünkre szolgál, hogy kérelmünk közvetítését egy angol úriember emberségére és igazságérzetére bízhatjuk.

Szülőföldünk, Miniszter Úr, több mint ezer esztendeje áll Európa közepén, s ez alatt az idő alatt sértetlenül megőrizte határait és nemzeti karakterét. Kevesen vagyunk ugyan, mégis győzedelmesen éltük túl a megszállást, és ennek a szinte megfejthetetlen történelmi rejtélynek egyetlen megoldása az lehet, hogy magas rendű kultúránk, sajátos földrajzi és geológiai elhelyezkedésünk mindig megoltalmazott és fenntartott bennünket nemzeti és politikai szempontból egyaránt.

Magyarország egyetlen szilárd, egységes és felbonthatatlan egésszé kovácsolódott, és nem a magyarok vadsága által, ahogyan ellenségeink állítják, hanem földtani sajátossága miatt. Egyetlen, az évszázadok során velünk élő más népcsoport sem volt képes e földön önálló kultúrát vagy független politikai nemzetet létrehozni, csak a magyarok. Ez vitathatatlan történelmi tény, és ebből levonni a nyilvánvaló következtetéseket nemcsak lehetséges, hanem elkerülhetetlenül szükséges is, ha Közép-Európa jövőjét tekintjük. A béke a jövőben, akár csak a múltban, a mind fizikailag, mind szellemében erős, fejlett kultúrával rendelkező és földrajzilag kedvező helyen élő magyar nemzet vállán kell, hogy nyugodjon.

Az ismert történelmi tényekhez hozzá kell tennünk, hogy négyszáz éven át egy bennünket megérteni képtelen és idegen érdekeket szolgáló dinasztia uralkodott felettünk. E mellett egy nálunk erősebb állam hegemoniája alatt nyögtünk, amelynek állandó törekvése volt elszegényítésünk és elnémetesítésünk.

Ezek a tényezők irányították létünket és határozták meg politikánkat, ezek raktak béklyót iparunkra kereskedelmünkre, és mindarra, ami a természetes fejlődés elengedhetetlen feltétele.

Törékeny testünkkel védelmeztük az európai kultúrát a török megszállástól. A 150 éves török uralom alatt országunk lakossága nyolc millióról két millióra fogyott, és hiába vártunk segítséget az európai hatalmaktól ebben az egyenlőtlen küzdelemben.

Az utóbbi négyszáz év történelme számunkra az idegen és érdekeinkkel ellentétes, elgyengült nemzetünkre egy részvétlen és idegen dinasztia által ráerőszakolt politika elleni folyamatos tiltakozás. A tiltakozás eme időszakában többször is a gyengébb fél ultima ratio-jához, a forradalomhoz kellett fordulnunk, de az európai hatalmagnál minden esetben süket fülekre talált segítségkérésünk. Saját forrásainkra hagyatkozva, egyik kezünkkel a kardot, a másikkal az eke szar-

¹ A memorandum kizárólag angol nyelven ránk maradt szövegét a függelékben közöljük. A levelet a magyar nyelvű történelmi irodalomban Sir George Russel Clerk-ként ismert diplomatához kívánták eljuttatni, aki 1919 október 23-án érkezett missziós megbízással Budapestre. Nevét az angol írásmódnak megfelelően Sir George Clark alakban írták, hivatali címét azonban tévesen adták meg. Rektor: Hutyra Ferenc, prorektor: Gróh Gyula, jegyző: Wellmann Oszkár, akiket az 1919. május 30-án megtartott tizennyolcadik – rektorválasztó – tanácsulésen választottak meg e tisztségekre.

vát fogva, mindig volt erőnk arra, hogy fenntartsuk, sőt, továbbfejlesszük nemzeti függetlenségünket és ősi kultúránkat. Most, amikor gyakorlatilag is bizonyítható, hogy Magyarország vezető államférfija, Tisza gróf, a háború előtt és alatt mindig a békés megoldás szükségességét hangsúlyozta, most, szavakban le nem írható végzet vár ránk. Az, hogy szülőföldünket, amelyhez ezer éves dicsőségünk és szenvedésünk acél kapcsai kötnek bennünket, erőszakkal és mesterségesen darabokra tépik. Kulturális központjainkat, színmagyar egyetemi városainkat elszakítják tőlünk. Végül megfosztanak bennünket létünk legelemibb feltételeitől, ipari és kereskedelmi fejlődésünktől.

„Ubi solitudinem faciunt, pacem appellant”, mondta a római történetíró, és e szomorú mondat önkéntelenül is eszünkbe jut, ha Magyarország szellemi jövőjéről gondolkodunk: az elkeseredés csendje, amely itt lesz, nem a béke csendje lesz.

Ön, Uram, aki a jelenlegi magyarországi helyzetről igaz képet szeretne kapni, csak tekintsen ki az ablakon. „La tragédie court les rues”, szülőföldünk nagy tragédiája az utcán látható. Borzalmas, több, mint öt éves háború után a nemzet kimerült szervezeti és gazdasági forrásainak maradványaira egy ad hoc létrejött, ravasz és szervezett, de teljesen a magyar nép szellemétől idegen szövetség tette rá a kezét. Most itt állunk, megfosztva és elválasztva minden ellátási forrásunktól, leírhatatlan nyomorban, hónapok óta tartó idegen megszállás alatt. Nincs fánk, se szününk. Egyetemeink, közép- és főiskoláink bezártak. Szellemileg és kulturálisan megnyomorítva várjuk szomorú sorsunk jobbra fordulását.

Szerény meggyőződésünk szerint Magyarország sorsát csak a népesség túlnyomó többségének (95%) igaz természetét kifejező, nemzeti, keresztény politika enyhítheti.

Ez állna összhangban történelmi hagyományainkkal, morális felfogásunkkal és egyedül ez hozna megnyugvást szétzilált társadalmi rendünkbe.

Tisztelettel kérjük Miniszter Urat, hogy e tények figyelembevételével legyen szíves éljen befolyásával a megfelelő helyen, és biztosítsa a bennünket teljes mezőgazdasági katasztrófába sodró idegen megszállás gyors megszüntetését, a szabad közlekedést, a nyitott határokat, és egy nemzeti, keresztény kormány megalakítását, hogy Magyarország a lehető leggyorsabban elérhesse az oly hön öhajtott békét, és újra élvezhesse azokat a politikai és gazdasági előnyöket, amelyek jogosan megilletnek egy évszázadok alatt kiforrott ősi intézményekkel és független kultúrával rendelkező szabad, önfejlődő nemzetet.

A Magyar Állatorvosi Főiskola professzori kollégiumának nevében.

Rektor

Rektor-helyettes

Jegyző

81.

Budapest, 1919. december 14.

A földművelési miniszter értesíti a rektori hivatalt, hogy a gyakorló állatorvosoknak tartott tejhigiéniai tanfolyam előadói számára a tiszteletdíj kifizetését engedélyezi.

1322/1919

Folyó évi október hó 3-án ad 890 sz. alatt kelt felterjesztésére további közlés végett értesítem a rektori hivatalt, hogy a Czím vezetése alatt álló főiskolán 1919. évi július hó 21-től augusztus hó 9-éig terjedő időben gyakorló állatorvosok részére tejhigiéniei tanfolyam előadói részére előadási óránként 50 – 50 korona munkadíjat engedélyeztem s ily értelemben egyidejűleg utasítottam a budapesti IX. ker. állampénztárt, hogy a tanfolyam előadóinak és pedig:

Hutyra Ferenc dr.-nak	200 K
Marek József dr.-nak	400 K
Zimmermann Ágoston dr.-nak	150 K
Wellmann Oszkár dr.-nak	600 K
Gróh Gyula dr.-nak	100 K
Fettick Ottó dr.-nak	900 K
	<hr/>
összesen	2350 K

azaz Kettőezerháromszázötven korona tiszteletdíjat szabályszerű bélyeggel ellátott nyugtáik ellenében fizesssen ki.

82.

Budapest, 1920. április 9.

**Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának hetedik – rendkívüli – üléséről.
(Részletek.)**

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferencz, dr. Plósz Béla, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Gróh Gyula, dr. Marek József, dr. Farkas Géza, dr. Aujezsky Aladár, dr. Rhorer László, dr. Fettick Ottó, dr. Jármay Károly [sic!], dr. Berrár Mihály, Raitsits Emil, dr. Guoth Endre, Fokányi László, Breuer Albert, dr. Hetzel Henrik, dr. Szabó Zoltán, dr. Soós Lajos és dr. Wellmann Oszkár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

1. A tanári kar a rektor javaslatára elhatározza, hogy illetékes helyre felterjesztést tesz aziránt, hogy az állatorvosi oklevél eredeti szövege „per Caesaream et Apostolicam Regiam Maiestatem” szavak kihagyásával módosíttassék. [...]

6. A rektor bemutatja a Kolozsvári Tudomány-Egyetem emlékiratát, és jelenti, hogy dr. Magyary-Kossa Gyula tanár szerkesztette átíratot intézett a nevezett egyetem prorektorához, melyben kifejtette, hogy a Főiskola tanári kara mindenkor támogatni fogja az egyetem érdekeit. Tudomásul vétetett. [...]

Wieber Antal kat. állatorvosi akadémikus kéri IV. szemeszterének utólagos igazolását. Minthogy a folyamodó megszállott területről nem tudott elutazni, a tanári kar kérelmének helyt ad. [...]

83.

Budapest, 1920. október 8.

**Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának harmadik – rendes – üléséről.
(Részletek.)**

Jelen vannak: dr. Hutyra Ferenc rektor, mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Aujezsky Aladár, dr. Rhorer László, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Gróh Gyula, dr. Abonyi Sándor, dr. Berrár Mihály, dr. Szabó Zoltán, Raitsits Emil, dr. Fettick Ottó, Breuer Albert, dr. Jármay Károly, dr. Guoth Endre, dr. Manninger Rezső és dr. Wellmann Oszkár, utóbbi úgy is mint jegyző.

Az elnök [...] a hadifogságból visszatért dr. Abonyi Sándort üdvözli [...]

1. Az elnök bemutatja a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratát, melyben dr. Rhorer László, dr. Gróh Gyula és dr. Farkas Géza tanárok megbízatását jóváhagyta, hogy a folyó tanévben a pozsonyi és a kolozsvári orvostudománykari hallgatók részére előadásokat tartassanak. Tudomásul szolgál.

2. A rektor bejelenti, hogy a pozsonyi Erzsébet-tudományegyetem rektori hivatala köszönetét fejezi ki a száműzött egyetemek iránt tanúsított nagylelkű előzékenységért. Tudomásul van. [...]

4. A vasmegyei [sic!] állatorvosok táviratban üdvözlik a főiskola rektorát és a tanári kart. Tudomásul van. [...]

84.

Budapest, 1921. március 11.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának nyolcadik – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Hutyra Ferenc rektor, mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Aujezsky Aladár, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Gróh Gyula, Bauer Albert, Fokányi László, dr. Fettick Ottó, dr. Berrár Mihály, dr. Guoth Endre, dr. Jármái Károly, dr. Hetzel Henrik, dr. Abonyi Sándor, Raitsits Emil és dr. Wellmann Oszkár, utóbbi úgy is mint jegyző. [...]

1. A minister úr 94444/920. sz. rendelettel értesíti a főiskolát, hogy a háború következtében elmaradt folyóiratok és könyvek pótlására kért 50.000 K-t és a könyvtár dotációjának felemelését hitel hiányában nem engedélyezheti. [...]

2. Dr. Marek József előterjeszti a segédtanári állások betöltése ügyében kiküldött bizottság jelentését [...]

85.

Budapest, 1921. június 18.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának tizenkettedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Hutyra Ferenc rektor, mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Farkas Géza, dr. Aujezsky Aladár, dr. Rhorer László, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Gróh Gyula, dr. Fettick Ottó, dr. Berrár Mihály, dr. Jármái Károly, dr. Szabó Zoltán, dr. Guoth Endre, dr. Hetzel Henrik, dr. Abonyi Sándor, dr. Manninger Rezső és dr. Wellmann Oszkár, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

2. A Főiskola „Évkönyv”-e három év óta nem jelent meg. A tanári kar elhatározza, hogy amennyiben a szükséges költségek kiutaltatnak, három évről szóló összefoglaló jelentést fog kiadni, és ennek szerkesztésére dr. Berrár Mihály h. tanárt kéri fel. [...]

4. A tanári kar elhatározza, hogy a menekült egyetemeknek a jövő tanévben is a Főiskola tanterveit készséggel rendelkezésre bocsátja, de kívánatosnak tartja, hogy ebből az együtt hallgatott előadásoknál a mi hallgatóinknak ne legyen hátránya. [...]

86.

Budapest, 1922. április 7.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának tizedik – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc rektor, mint elnök, dr. Marek József, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Gróh Gyula, dr. Aujezsky Aladár, dr. Szabó Zoltán, dr. Wellmann Oszkár, dr. Fettick Ottó, Breuer Albert, dr. Hetzel Henrik, dr. Raitsits Emil, dr. Kotlán Sándor, dr. Jármái Károly és dr. Berrár Mihály, utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

2. A rektor megindultan emlékezik meg IV. Károly Ő Felsege elhúnytáról, a tanári kar az országos gyászban a magyar szent korona viselője iránti tisztelettel és az emberi tragikum iránti mély részvétellel osztozik. A tanári kar az előterjesztést állva hallgatja meg és a gyászos esemény fölött bensőséges, fájdalmas részvétét fejezi ki. [...]

6. A húsvéti szünidő. A tanári kar elhatározza, hogy az előadásokat a húsvéti ünnepek alkalmából április hó 7én fejezi be és április hó 20án kezdi meg ismét.[...]

11. Dr. Szabó Zoltán kéri, hogy a hallgatók a gyakorlatok közben megsérült gyakorlati anyag pótlására bizonyos megtérítést fizessenek. A tanári kar a kérést a rektor ajánlatára a tanügyi értekezlet elé utalja.

87.

Budapest, 1923. szeptember 11.

Jegyzőkönyv az Állatorvosi Főiskola tanári karának első – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen voltak: dr. Hutyra Ferenc rektor, mint elnök, dr. Marek József, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Rhorer László, dr. Gróh Gyula, dr. Aujeszky Aladár, dr. Wellmann Oszkár, Fokányi László, dr. Fettick Ottó, dr. Weiser Isván, dr. Abonyi Sándor, dr. Raitsits Emil, dr. Jáрмаi Károly, dr. Szabó István, dr. Guoth Gy. Endre, dr. Varga Oszkár, dr. Berrár Mihály, úgy is, mint jegyző, később dr. Farkas Géza egyet ny. r. tanár. [...]

3. A Rektor bejelenti, hogy az egyetemi és műegyetemi tanárok legutóbbi fizetésrendezése alkalmával az állatorvosi főiskola tanáira nézve nem történt intézkedés. A tanári kar helyesléssel veszi tudomásul, hogy a Rektor felterjesztést intézett az illetékes helyre, hogy a főiskola tanáira nézve azonos intézkedés történjen. [...]

17. A Rektor javasolja, hogy az orvosi fizika tanítására ideiglenesen kérje fel a tanári kar dr. Rhorer László egyetemi ny. r. tanárt, aki egy ideig még Budapesten tartózkodik. A tanári kar a javaslatot elfogadja, egyben kéri a fizikai tanszék betöltése ügyében kiküldött bizottságot, hogy javaslatot terjesszen a kar elé a fizika további tanítására vonatkozóan. [...]

31. Somogyi Jenő Brünnben szerzett állatorvosi oklevelének honosítását kéri. A tanári kar előzetesen a brünni főiskola értesítését kérte arra nézve, hogy a budapesti okleveleket a brünni főiskola milyen feltételek alatt honosítja. A beérkezett válasza támaszkodva, hosszabb vita után [...] a tanári kar 6 szavazattal 5 ellen elhatározta az oklevél honosítását azzal a feltétellel, hogy a folyamodó előbb a hússzemléből és az állattenyésztéstanból, továbbá a III. szigorlat összes tárgyaiból megfelelő eredménnyel vizsgát tesz. [...]

88.

Budapest, 1926. október 8.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának második - rendes - üléséről. Részletek.

Jelen vannak: dr. Hutyra Ferenc rektor, mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Aujeszky Aladár, dr. Wellmann Oszkár, dr. Gróh Gyula, dr. Berrár Mihály, dr. Jáрмаi Károly ny. rendes tanárok, dr. Fettick Ottó c. ny. r. tanár, dr. Hetzel Henrik és dr. Neubauer Konstantin ny. rk. tanárok, dr. Fokányi László, dr. Abonyi Sándor, dr. Guoth György Endre és dr. Deseő Dezső c. ny. rk. tanárok, valamint dr. Manninger Rezső, ny. rk. tanár, ez utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

3. A rektor jelenti, hogy a főiskola intézeteinek ezévi dotációja a tavalyihoz képest kereken 30 százalékkal emelkedett. Örvendetes tudomásul van. [...]

6. Dr. Neubauer Konstantin részletesen beszámol a főiskolán a kötelező testnevelés bevezetése tárgyában folytatott tárgyalásainak eredményéről és nevezetesen jelenti, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter úr 50.000.000, az Országos Testnevelési Tanács pedig 340.000.000 korona költséget szavazott meg az ideiglenes tornaterem céljaira tervbevett szín átalakítási és berendezési költségeire. Az átalakítási terveket Hajós Alfréd műépítész, az Országos Testnevelési Tanács műszaki tanácsadója most készíti el. Az Országos Testnevelési Tanács egyébként hajlamos viselni egyelőre a testnevelési tanár tiszteletdíjának fizetését is. Neubauer Konstantin javaslatára a tanári kar kimondja, hogy a főiskolán a kötelező testnevelést bevezeti. [...] A főiskola minden hallgatóját beiktatáskor orvosi vizsgálat alá kell venni annak megállapítására, nem szenved-e valaminő olyan testi fogyatkozásban, mely miatt különös testedző (gyógyászati) gyakorlatokat kell végeznie. Ezenkívül a tanfolyam első félévében heti egy óras előadás keretében külön collegium rendszeresítendő a sportegészségtan alapelveiről és a sportszerű életmód szabályairól. [...] A tanári kar felkéri dr. Neubauer Konstantint arra, hogy járjon közbe az Országos Testnevelési Tanácsnál, nem volna-e az hajlandó a tornacsarnok világításával, fűtésével és takarításával járó költségeket vállalni. [...]

89.

Budapest, 1927. február 11.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának hetedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Hutyra Ferenc rektor, mint elnök, dr. Marek József, dr. Aujeszky Aladár, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Gróh Gyula, dr. Berrár Mihály, dr. Jármay Károly ny. rendes tanárok, dr. Fettick Ottó c. ny. r. tanár, dr. Hetzel Henrik és dr. Neubauer Konstantin ny. rk. tanárok, dr. Fokányi László, dr. Raitsits Emil, dr. Guoth Gy. Endre, dr. Kotlán Sándor és dr. Deseő Dezső c. ny. rk. tanárok, és dr. Manninger Rezső, ny. rk. tanár, ez utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

2. A rektor jelenti, hogy Mr. Hutchison, a Rockefeller-Foundation európai igazgatója arról értesítette dr. Schandl Károly földművelésügyi államtitkárt, hogy a Rockefeller-alap mintegy 5000 dollárral hajlandó hozzájárulni a főiskola egyes intézeteinek felszerelésében mutatkozó hiányok pótlására, ha a magyar földművelésügyi kormányzat ugyanolyan nagyságú összeget engedélyez két nagyobb készülék beszerzésére. Örvendetes tudomásul van. [...]

15. Zimmermann Ágoston a könyvtárbizottság nevében indítványozza, hogy a tanári kar tegyen felterjesztést a miniszter úrhoz megfelelő hitel engedélyezése végett a célból, hogy a főiskola könyvtárának állományáról cartothekos cédulakatalógus készítése lehetővé váljék, hogy az új könyvjegyzék nyomassék ki, és az értékes könyvtárnak az eddigi állapotnál megfelelőbb kezelésére könyvtárkezelő tiszt alkalmaztassék. A tanári kar helyesli a könyvtárbizottság indítványát, felterjesztést intéz a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz, és felkéri a könyvtárbizottságot, hogy javaslatát kellőképpen megokolva, írásban terjessze be a rektori hivatalba. [...]

90.

Budapest, 1927. április 29.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának tizenegyedik - rendkívüli - üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Hutyra Ferenc rektor, mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Wellmann Oszkár, dr. Gróh Gyula és dr. Jármay Károly ny. rendes tanárok, dr. Fettick Ottó c. ny. r. tanár, dr. Neubauer Konstantin ny. rk. tanár, dr. Kotlán Sándor,

dr. Raitsits Emil, dr. Deseő Dezső és dr. Guoth Gy. Endre c. ny. rk. tanárok, és dr. Manning Rezső, ny. rk. tanár, az utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

A rektor bejelenti, hogy a rendkívüli tanárülést azért hívta össze, mert április hó 28-án hajnalban elhunyt Darányi Ignác¹ nyugalmazott m. kir. földművelésügyi miniszter, a m. kir. Állatorvosi Főiskola tiszteletbeli doktora. [...] Előttünk legnagyobb érdeme, hogy igen nagy súlyt helyezett a mezőgazdasági tudományos munka megalapozására és munkahelyek létesítésére. Az volt a felfogása, hogy csak a tudomány vívmányainak értékesítésével lehet a magyar földművelésügyet magasabb színvonalra emelni, és ez vezette arra, hogy egymásután létesítsen nagyszabású intézményeket a tudományos vizsgálódás és kutatás számára. Ezek között a mezőgazdasági szakoktatás intézményeit is fejlesztette, hogy kiválóan képzett szakemberek álljanak rendelkezésre. [...] Az Állatorvosi Főiskola szintén nagy hálával adózik emlékének, mert ő volt az, aki felismerve az állategészségügy fejlesztésének jelentőségét, készséggel eleget tett a tanári kar abbéli óhajának, hogy az Állatorvosi Akadémia főiskolává szerveztessék át. Az ő tevékenysége alatt a főiskolán több új intézet létesült, az intézetek felszerelése gyarapodott és a tanári kar létszáma megnövekedett, úgyhogy a tanári kar a legnagyobb hálával van kormányzata, és most hálás kegyelettel emléke iránt. A rektor javaslatára a tanári kar [...] elhatározza, hogy Darányi Ignác emlékét a jegyzőkönyvben megörökíti [...]

91.

Budapest, 1930. május 16.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának tanügyi értekezletéről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Hutya Ferenc rektor, mint elnök, dr. Magyar-Kossa Gyula, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Aujeszky Aladár, dr. Wellmann Oszkár, dr. Gróh Gyula, dr. Jármay Károly, dr. Hetzel Henrik, és dr. Deseő Dezső ny. rendes tanárok, dr. Fettick Ottó c. ny. r. tanár, dr. Neubauer Konstantin és dr. Kotlán Sándor ny. rk. tanárok, dr. Fokányi László és dr. Guoth Gy. Endre c. ny. rk. tanárok, dr. Csontos József, a magántanárok képviselője, dr. Mócsy János segédtanár és dr. Manning Rezső, ny. rk. tanár, ez utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

2. A rektor bejelenti, hogy a múlt tanévi tanügyi értekezleten felmerült kívánságok közül megoldást nyert és kedvező tapasztalatokra vezetett a délutáni klinikai gyakorlatok idejének áthelyezése 14 1/2 - 15 órára, [sic!] továbbá a kórbonctani intézet is a tanév folyamán a székesfővárosi állategészségügyi telepről mindannyiszor kapott hullanyagot, ahányszor arra szüksége volt. Örvendetes tudomásul van.

3. Dr. Guoth Gy. Endre úgy vélekedik, hogy célszerű volna és lényeges megtakarítással járna a főiskolán külön szerelőnek, vagy mechanikusnak alkalmazása. A tanári kar [...] kívánatosnak tartja azonfelül egyszerű mechanikai műhely felállítását, melyet a patkolástani intézetnek és a belorvostani klinikának már meglévő eszközkészletéből lehetne kifejleszteni. Szükségesnek látja azonban a tanári kar, hogy a mechanikus és a műhely a klinikai tanárok állandó felügyelete alatt álljon. [...]

---

¹ Darányi Ignác (1849-1927) földművelésügyi miniszter tevékenységének mezőgazdasági és az állategészségügyi vonatkozásairól emlékeznek meg ebben a jegyzőkönyvi részletben. Személyét és munkásságát kizárólag az 1907-ben az ő javaslatára meghozott ún. „derestörvényhez” kapcsolni egyoldalú és történetietlen megközelítés volna. Az ÁOTE Levéltárának egyik irata [38] az intézmény általa is támogatott nemzetközi elismertségét igazolja. A veszettségre gyanús kísérleti anyagok postai úton való továbbítására vonatkozóan szakvéleményt kért [41] a főiskolától.

Budapest, 1933. február 17.

**Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának hatodik - rendes - üléséről.
(Részletek.)**

Jelen vannak: dr. Wellmann Oszkár rektor mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Aujeszky Aladár, dr. Zimmermann Ágoston dr. Gróh Gyula, dr. Jármay Károly, dr. Hetzel Henrik, dr. Deseő Dezső, és dr. Guoth Gy. Endre ny. r. tanárok, dr. Fettick Ottó és dr. Neubauer Konstantin c. ny. r. tanárok, dr. Raitsits Emil c. ny. rk. tanár, dr. Köves János, a magántanárok képviselője, dr. Hazslinszky Bertalan előadó és dr. Manninger Rezső ny. r. tanár, az utóbbi úgy is, mint jegyző. Távolmaradását betegsége miatt kimentette dr. Hutyra Ferenc ny. r. tanár. [...]

2. A rektor bejelenti, hogy a m. kir. kormánytól gyászjelentés érkezett Apponyi Albert gróf elhunytáról. A rektor, miután egyúttal bejelentette, hogy Apponyi Albert gróf temetésén a főiskolát képviselte, mély megilletődéssel emlékezett meg hazánk nagy fiának a nemzetnek tett mérhetetlen szolgálatairól, és arról a nagy veszteségről, mely elhunytával a magyarságot érte. A tanári kar mélyszégyen gyásszal vette tudomásul a bejelentést, a nagy halott iránti kegyeletének felállással is kifejezést adott, és elhatározta, hogy Apponyi Albert gróf emlékét a jegyzőkönyvben is megörökíti.

3. A rektor bejelenti, hogy 1936-ban lesz 150 éve annak, hogy a főiskolánk alapjául szolgáló állatorvosi tanszéket a budapesti egyetem orvosi karán felállították. Szükségesnek látja, hogy már a közeljövőben gondoskodás történjék e fontos évforduló méltó megünnepléséről, egyben helyesnek tartja, hogy egyúttal a főiskolánk múltjára vonatkozó emléktárgyak összegyűjtessenek, és egységes kezelés alá kerüljenek. Felkéri ezért az intézetek igazgatóit, hogy amennyiben ilyen irányú tárgyak az intézetek leltárában volnának, szíveskedjenek azok jegyzékét a rektori hivatalnak megküldeni. Egyúttal bejelenti, hogy a rektori hivatalban őrzött régi emléktárgyak megfelelő, múzeumszerű felállítása iránt az előmunkálatok megindultak. A tanári kar helyesléssel veszi tudomásul a bejelentést, és a maga részéről is szorgalmazni fogja olyan múzeális anyag összegyűjtését, mely főiskolánk történetét megfelelőképpen szemlélteti. Egyben a maga részéről is örömmel vállalkozik a főiskola 150 éves fennállása alkalmából rendezendő ünnepély sikerének biztosítására.

4. Dr. Varga Sándor kaposvári m. kir. törvényhatósági állatorvos a rektori hivataltól kérte annak kieszárlását. hogy Krizsán Ferenc szigetvári köztisztviselőben álló gyakorló állatorvos részére állatorvossá avatásának 50 éves fordulójára alkalmából aranydiploma állíttassék ki. A tanári kar készséggel hozzájárul a kérelem teljesítéséhez. [...]

6. A rektor bejelenti, hogy rövid úton nyert értesülése szerint a m. kir. földművelésügyi miniszter úrtól rövidesen rendelet fog érkezni, mely szerint a behajthatatlan betegápolási díjak törlését nem fogja engedélyezni. A rektor ezért már most felkéri a klinikák igazgatóit, hogy a rendelet megérkezéig is szíveskedjenek tudomásul venni a rendelkezést. Tudomásul van. [...]

8. A rektor bejelenti, hogy a főiskolai szegénysorsú hallgatók étkeztetése ügyében Budapest székesfőváros főpolgármestere által összehívott értekezleten dr. Deseő Dezső ny. r. tanár képviselte a tanári kart. A rektor felkérésére dr. Deseő Dezső ny. r. tanár ismertette az értekezlet lefolyását és bejelentette, hogy az étkezési akcióban főiskolánk hallgatói is részesedni fognak. Köszönettel tudomásul van.

9. A folyó évre befolyt laboratóriumi és könyvtárdíjak felosztására vonatkozólag a tanári kar úgy határoz, hogy ezúttal is, mint az 1931/32. tanév második felében, az egész összeg 5%-át a növénykert és a növénytan szertár fenntartására fordítja, a fennmaradó összeget pedig a régi kulcs szerint osztja fel. [...]

15. Frölich András rk. hallgató kéri a tanári kar rendes hallgatóul való felvétele ügyében eddig elfoglalt álláspontjának megváltoztatását és nevezetesen annak megengedését, hogy feles

számban rendes hallgatóul felvétessék azzal a kikötéssel, hogy esetleg megszerzendő oklevele Magyarország területén gyakorlatra ne jogosítson. A tanári kar elutasítja ezt a kérést is és rendes hallgatóul való felvételét attól teszi függővé, hogy Magyarországon érvényes érettségi bizonyítványt szerez a különbözeti érettségi vizsgálat letételével. [...]

93.

Budapest, 1933. március 10.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának hetedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Wellmann Oszkár rektor mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Zimmermann Ágoston dr. Gróh Gyula, dr. Jármái Károly, dr. Hetzel Henrik, dr. Deseő Dezső, és dr. Guoth Gy. Endre ny. r. tanárok, dr. Fettick Ottó és dr. Neubauer Konstantin c. ny. r. tanárok, dr. Kotlán Sándor ny. rk. tanár, dr. Fokányi László és dr. Raitsits Emil c. ny. rk. tanárok, dr. Köves János, a magántanárok képviselője, dr. Hazslinszky Bertalan előadó és dr. Manninger Rezső ny. r. tanár, az utóbbi úgy is, mint jegyző. Távolmaradását kimentette dr. Hutyra Ferenc ny. r. tanár. [...]

A rektor megilletődve jelenti, hogy főiskolánknak érdemekben gazdag tanára, Aujezsky Aladár, f. hó 9-én este váratlanul elhunyt. A tanári kar tagjai mélységes fájdalommal veszik tudomásul szeretett tanártársuknak, az eredményes bűvárnak, a jó tanárnak és a végtelen jóságú embernek elköltözését körünkből és iránta érzett szeretetük, megbecsülésük és hálájuk jeléül elhatározzák, hogy emlékét jegyzőkönyvben megörökítik. A tanári kar elhunyt tagjának kiváló érdemeit nyilvánosan is kifejezésre juttatni és a személye iránt érzett ragaszkodás jelét adni óhajtja azzal az elhatározásával, hogy saját halottjának tekinti, és a főiskola aulájából kíséri utolsó útjára. Egyben felkéri dr. Zimmermann Ágoston ny. r. tanárt, hogy a tanári kar nevében a gyászszertartás során búcsúbeszédben méltassa Aujezsky Aladár érdemeit. Végül a tanári kar elhatározza, hogy a ravatalra koszorút helyez, és az elhunyt családjának részvétét fejezi ki. [...]

Mínthogy Aujezsky Aladár elhunytja folytán sürgősen gondoskodni kellett elárvult intézetének vezetéséről, a rektor a haláleset hírére azonnal saját hatáskörében megbízta dr. Kerbler Nándor adjunktust az intézet ideiglenes vezetésével, a tanári kar pedig tudomásul véve a rektor intézkedését, egyelőre szintén dr. Kerbler Nándor adjunktust bízza meg az intézet vezetésével, dr. Manninger Rezső ny. r. tanár felügyelete és irányítása mellett, azonkívül felkéri dr. Zimmermann Ágoston, dr. Jármái Károly és dr. Manninger Rezső ny. r. tanárokat arra, hogy a megüresedett tanári állás betöltése és az elárvult bakteriológiai intézet ügyeinek végleges rendezése tárgyában előterjesztést tenni szíveskedjenek. [...]

94.

Budapest, 1933. május 12.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának kilencedik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Wellmann Oszkár rektor mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Gróh Gyula, dr. Jármái Károly, dr. Hetzel Henrik, dr. Deseő Dezső és dr. Guoth Gy. Endre ny. r. tanárok, dr. Fettick Ottó és dr. Neubauer Konstantin c. ny. r. tanárok, dr. Kotlán Sándor ny. rk. tanár, dr. Raitsits Emil c. ny. rk. tanár, dr. Köves János, a magántanárok képviselője, dr. Hazslinszky Bertalan előadó és dr. Manninger Rezső ny. r. tanár,

az utóbbi ügy is, mint jegyző. Távolmaradásukat kimentette dr. Hutyra Ferenc ny. r. tanár és dr. Fokányi László c. ny. rk. tanár. [...]

5. A m. kir. honvéd Ludovika Akadémia parancsnoksága [...] átiratával arra kereste meg a rektori hivatalt, hogy május hó 30-án az akadémia hallgatói meglátogathassák főiskolánkat. A tanári kar készséggel eleget tesz az akadémia parancsnoksága kívánságának, és elhatározza, hogy az akadémikusokat 6 gyakornok, ill. tanársegéd [...] fogja intézetről-intézetre vezetni és ott átadni az intézetek megmutatásával megbízott intézeti tagoknak. [...]

7. A m. kir. földművelésügyi miniszter úr f. hó 7-én kelt 12.895/VII.1. sz. rendeletével dr. Day András előadónak „Az állatorvostan története, különös tekintettel hazai viszonyainkra” c. tárgykörből magántanárrá történt képesítését tudomásul vette. Tudomásul van. [...]

11. Dr. Fokányi László c. ny. rk. tanár levélben bejelentette lemondását a „A közigazgatás szervezete és az állategészségügyi igazgatás” c. kötelező tárgy előadásáról a jövő tanévtől kezdve. A tanári kar őszinte sajnálattal veszi tudomásul [...] lemondását, miután ismételt rábeszélésre sem sikerült elhatározásának megmáskísítására bírni. A tanári kar teljes tudatában van annak a veszteségnek, mely a főiskolát dr. Fokányi Lászlónak az előadói tisztségtől való megválásával éri, és elhatározza, hogy a jegyzőkönyvben megörökíti érdemeit, amelyeket egyrészt mint két évtizedet meghaladó ideig főiskolánk lelkes előadója, másrészt mint intézményünk őszinte barátja és jóakarója szerzett és megleghangú levélben fejezi ki dr. Fokányi Lászlónak köszönetét és őszinte tiszteletét. A tanári kar egyben elhatározza, hogy az elárvult tárgy előadójaként Horváth Vilmos m. kir. állategészségügyi főtanácsost kéri fel. [...]

14. Dr. Manninger Rezső ny. r. tanár indítványozza, hogy a járványtani intézetet a közeljövőben befogadó bakteriológiai intézeti épületről távolíttassék el a már évekkal ezelőtt tárgytalanná vált „Állami bakteriológiai intézet” felírás és helyette a járványtani és bakteriológiai intézetek egyesítése után keletkező új intézet neve kerüljön az intézet kapuja fölé. Az egyesített intézet elnevezéséül a főiskola járványtani és bakteriológiai intézete elnevezést ajánlja, hogy az intézet nevében is kifejezésre jusson kialakulásának története. A tanári kar a javaslat értelmében határoz. [...]

95.

Budapest, 1933. június 20.

Hutyra Ferenc rektor felterjesztése, hogy Kotlán Sándor a nyilv. rendes tanári címet viselhesse.

367/1933

Az Állatorvosi Főiskola tanári karának f. hó 16-án tartott ülésében alulírott bejelentvén azt a rövid úton nyert értesítést, hogy dr. Kotlán Sándor nyilv. rk. tanárnak nyilv. rendes tanárrá való kinevezése egyenlőre a fennforgó akadályok miatt nem lehetséges, van azonban mód a nyilv. rendes tanári címmel való felruházására; a tanári kar a bejelentést tudomásul véve egyhangúlag fejezte ki abbeli óhaját, hogy dr. Kotlán Sándor a nyilv. rendes tanári címmel felruháztassék s ezért a tanári kar határozatából és megbízásából mély tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, hogy e címadományozást legfelsőbb helyen kieszközölni méltóztassék.

96.

Budapest, 1933. június 23.

Hutyra Ferenc rektor felterjesztése, hogy Fokányi László volt előadó a nyilv. rendes tanári címet viselhesse.

368/1933

Az Állatorvosi Főiskola tanári karának f. hó 16-án tartott ülésében alulírott javaslatot tett az-iránt, hogy dr. Fokányi László c. nyilv. rkiv. tanár, főiskolánk érdemekben gazdag volt előadójának a nyilv. rendes tanári cím adományoztassék. A tanári kar a javaslatot őszinte örömmel magáévé téve, azzal a kéréssel fordul Nagyméltóságodhoz, hogy dr. Fokányi László m. kir. állategészségügyi főtanácsos, az állatorvosi főiskola c. nyilv. rkiv. tanárának és volt előadójának – aki hallgatóink képzésében igazi lelkesedéssel, széleskörű gyakorlati és elméleti ismeretekkel számos éven át részt vett és úgy munkájával, mint szeretetreméltó egyéniségével a tanári kar osztatlan szeretetét és megbecsülését vívta ki – érdemes munkájának elismeréséül a nyilv. r. tanári címet legfelsőbb helyen kieszközölni méltóztassék.

97.

Budapest, 1933. szeptember 18.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának első – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Zimmermann Ágoston rektor, mint elnök, dr. Wellmann Oszkár prorektor, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Gróh Gyula, dr. Jármái Károly, dr. Manninger Rezső, dr. Hetzel Henrik, dr. Deseő Dezső, és dr. Guoth Gy. Endre ny. r. tanárok, dr. Fettick Ottó és dr. Neubauer Konstantin c. ny. r. tanárok, dr. Raitsits Emil c. ny. rk. tanár, Horváth Vilmos, dr. Burghoffer Géza, dr. Hazslinszky Bertalan előadók, dr. Scmiedhoffer Gyula a magántanárok képviselője és dr. Kotlán Sándor ny. rk. tanár, az utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

5. A rektor bejelenti, hogy dr. Hutyra Ferenc ny. r. tanárt a nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. minister f. év augusztus 17-én kelt 3356 VII. 1. sz. rendeletével „az állatorvosi tudományoknak és az állatorvosképzés ügyének mai magas színvonalra emelésével kapcsolatban eltöltött hosszú és eredményekben gazdag munkásságának teljes elismerése mellett augusztus végével végleg nyugalomba helyezte. Mindnyájan a legőszintébb, legmelegebb érzelmekkel fordulunk a most, sajnos betegsége miatt távollévő felé, [...] aki szinte elválaszthatatlanul összeforrt főiskolánkkal [...] Egy hosszú életre való munkát végzett el dicsőségesen, miközben pályájának szépívelésű vonala fellendült a legelső sorba, a legkülönbek közé. Oly munkása volt a maga korának, hogy hatása beolvad a jövőbe [...] Hutyra sehol sem hiányzott, ahol a magyar kultúrát erősíteni, istápolni kellett [...] Súlyos, nehéz kérdésekben lelki egyensúlya mindig megtalálta a helyes kibontakozás útját. Hálával a múltért, legjobb kívánsággal a jövőre, legbensőbb köszönetünket, mélységes tiszteletünket és szeretetteljes ragaszkodásunkat nyilvánítva, Isten kegyelméből áldást kérünk Reá és alkotásaira.”

A rektor ezzel kapcsolatban javasolja, tegyen a tanári kar a földművelésügyi kormányznál lépéseket abban az irányban, hogy dr. Hutyra Ferencnek ülésjoggal felruházott tiszteleti tanárság adományoztassék. A tanári kar örömmel fogadja a javaslatot, és titkos szavazással egyhangúan a felterjesztés mellett dönt. [...]

18. A rektor bejelenti, hogy a járványtani valamint a bakteriológiai intézeteknek összekapcsolása folytán a volt járványtani intézetnek költség-adománya (3000 P.) felszabadult. Javasolja, hogy az összegből 400 pengővel egészítsék ki a járványtani és bakteriológiai intézetnek

eddig 3600 P. költség-adománya 4000 P.-re, az ált. állattani és parasitológiai intézetnek költség-adománya egészítették ki 2600 P.-re. A tanári kar elfogadja a javaslatot azzal, hogy annak érvénye csak a folyó tanévre szóljon, a jövőben pedig egy bizottság állapítsa meg az egyes intézetek költség-adományát. A bizottság tagjaivá a rektor javaslatára a prorektort, a jegyzőt és dr. Hetzel Henrik ny. r. tanárt választja.

19. A rektor bejelenti, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter rendeletével két m. kir. honvéd-állatorvos [...] fog a folyó tanévre továbbképzés céljából a főiskolára vezényeltetni (az 1933. aug. 22-én kelt 4.900 sz. [...] 5.1933 sz. honv. min. rend.) Tudomásul szolgál. A tanári kar egyben örömmel fogadja dr. Manninger Rezső ny. r. tanárnak abbéli javaslatát, hogy a főiskolára vezényelt honvéd állatorvosok a klinikákon kívül, megfelelő ideig, a járványtani és a bakteriológiai intézetben is foglalkoztassanak.

20. A rektor bemutatja a m. kir. földművelésügyi miniszter úr 1933. augusztus 2-án 15.460/1933.VII.1. sz. a. kelt rendeletét, melyben a miniszter úr megengedi, hogy a járványtani intézet a bakteriológiai intézet helyiségeibe átköltözzék, s egyben jóváhagyja azt is, hogy a szóban levő intézetnek neve „a m. kir. állatorvosi főiskola járványtani és bakteriológiai intézete” legyen. A miniszter úr egyben felhívja a tanári kart, hogy a román érettségi bizonyítvánnyal rendelkezőknek számfeletti minőségben rendes hallgatókul való felvétele, valamint a törvényszéki állatorvostannak a doktori szigorlat vizsgatárgyai közé sorolása iránt kellően megindokolt előterjesztést tegyen. Tudomásul van. A román érettségivel rendelkezők, továbbá a törvényszéki állatorvostannak a doktori szigorlat tárgyai közé való sorolása tárgyában a tanári kar megfelelő felterjesztést tesz. [...]

23. A m. kir. földművelésügyi miniszter úr [...] rendeletében felhívja a figyelmet arra, hogy az 1921. évi LIII. t. c. értelmében kötelező testnevelés alól csak hatósági orvosi bizonyítvány alapján van helye felmentésnek. Tudomásul van. [...]

28. A m. kir. földművelésügyi miniszter úr 1933. évi szeptember hó 1-én kelt 81.000/1933. VI. 4. sz. rendeletében felhívja a tanári kart, hogy a népművelési tevékenység gazdasági vonatkozású részében a főiskolához forduló népművelési bizottságokat tanácsaival, szakvéleményeivel kellő módon támogassa. Tudomásul van. [...]

98.

Budapest, 1933. október 13.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának harmadik - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Zimmermann Ágoston rektor, dr. Wellmann Oszkár prorektor, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Gróh Gyula, dr. Jármay Károly, dr. Manninger Rezső, dr. Hetzel Henrik, dr. Deseő Dezső és dr. Guoth Gy. Endre ny. r. tanárok, dr. Fettick Ottó és dr. Neubauer Konstantin c. ny. r. tanárok, dr. Raitsits Emil c. ny. rk. tanár, Horváth Vilmos, dr. Burghoffer Géza és dr. Hazslinszky Bertalan előadók, dr. Scmiedhoffer Gyula a magántanárok képviselője és dr. Kotlán Sándor ny. rk. tanár, az utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

4. Az elnök jelenti, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter úr az állatorvosi doktorátus szabályzatának 9.§-át oda módosította, hogy a doktori szigorlatnak a törvényszéki állatorvostan is tárgya lehet.

A román érettségivel felvételre jelentkezőknek állatorvosi főiskolai rendes hallgatókként leendő felvétele ügyében a miniszter úr pótlólag fog intézkedni. [1933. évi szept. 27-én kelt 76.258/1933. VII.1. sz. rend.] Tudomásul szolgál.

8. Az elnök jelenti, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az Országos Testnevelési Tanács javaslata alapján az 1933/34. tanévben a kötelező testnevelési teendők ellátására [...] vívómester megbízásához hozzájárult, [...] a kötelező testnevelési órákba a vívó és lovagló, sőt újabban a lövészkiképző tanfolyam is beszámítható. Tudomásul van.

9. Az elnök jelenti, hogy dr. Neubauer Konstantin c. ny. r. tanár a haditechnikai tanács tagjául folytatólagosan 6 év tartamára kineveztetett. Örvendetes tudomásul van.

10. A rektor bemutatja dr. Hutyra Ferenc ny. állatorvosi főiskolai ny. r. tanárnak hozzá intézett levelét, melyben a tanári kar részéről mindenkor tapasztalt támogatásért és kartársi rokonszenvért köszönetet mond, és a főiskola további fejlesztése körül sikert kíván. Tudomásul van.

20. Állatorvosi továbbképző tanfolyam. Négy év múlt el az utolsó tanfolyam óta, s ezért kívánatos volna, hogy ilyen tanfolyam újból megtartassék, illetve ha lehet államosíttassék. [...] Wellmann prorektor ezzel kapcsolatban javasolja, hogy a tanári kar ebben az ügyben előzetes megbeszélés nélkül tegyen előterjesztést a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz. [...] A rektor felveti, [...] nem volna-e célszerű a Főiskolán tartandó továbbképző tanfolyamon kívül és e mellett még decentralizáltan talán a MOÁE fiókosztályai szaküléseinek keretén belül kisebb tanfolyamokat, esetleg egyes előadásokat tartani. [...]

21. Idegen nyelvi tandolyamok. Tekintettel arra a körülményre, hogy hallgatóink nagy általánosságban az idegen nyelvek terén nagyon fogyatékos ismeretekkel rendelkeznek, a rektor helyesnek tartaná, hogy módot nyújtsunk a hallgatósnak első sorban a német nyelv elsajátítására. Ez okból több irányban (külföldi követségek, Petz Gedeon professzor, napilapok nyelvtanfolyamai stb.) érdeklődött, miként lehetne a hallgatósnak nyelvtanfolyamokon való részvételét megoldani, ill. elősegíteni. [...] Dr. Wellmann prorektor [...] felveti [...] nem volna-e lehetséges, hogy hallgatóink a közgazdasági egyetemen látogathassák az idegen nyelvi előadásokat? A tanári kar [...] kéri az elnököt, hogy ilyen irányban a közgazdasági egyetemen érdeklődjék. [...]

35. Viniss Gyula szigorló állatorvos kéri, hogy tekintettel arra, hogy állatorvosi főiskolai tanulmányait 1918-ban fejezte be, a háború alatt különböző katonai állatkórházakban működött, a tanári kar engedje el neki a gyakorlati tanfolyam elvégzését. Dr. Hetzel Henrik ny. r. tanár írásban benyújtott véleménye szerint, minthogy a háború tartama alatt a gödöllői gyakorlati tanfolyam szünetelt, az akkori III. és IV. éves hallgatók megkapták oklevelüket anélkül, hogy gyakorlati tanfolyamot látogattak volna, s így a folyamodónak is elengedhető a tanfolyam látogatása, különösen akkor, ha igazolná, hogy a háború alatt éveken át állatorvosi szolgálatot végzett. Dr. Jármái Károly ny. r. tanár pártolja folyamodó kérését azzal, hogy nevezett a háború alatt az ő oldala mellett állatorvosi működést folytatott. A tanári kar a folyamodónak az új rendszer szerinti gyakorlati tanfolyam elvégzését elengedi. [...]

99.

Budapest, 1933. november 10.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának negyedik – rendes – üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Zimmermann Ágoston rektor, dr. Wellmann Oszkár prorektor, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Gróh Gyula, dr. Jármái Károly, dr. Manninger Rezső, dr. Hetzel Henrik, dr. Deseő Dezső és dr. Guoth Gy. Endre ny. r. tanárok, dr. Fettick Ottó és dr. Neubauer Konstantin c. ny. r. tanárok, dr. Raitsits Emil c. ny. rk. tanár, Horváth Vilmos, dr. Burghoffer Géza és dr. Hazslinszky Bertalan előadók, dr. Scmiedhoffer Gyula a magántanárok képviselője és dr. Kotlán Sándor ny. rk. tanár, az utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

6. Az elnök bemutatja a m. kir. földművelésügyi miniszter úr rendeletét, melyben felhívja a rektori hivatalt, hogy [...] kimutatásba foglalva jelentse, hogy a főiskola tagjai mely részvénytársaságban vagy szövetkezetben töltenek be igazgatósági vagy felügyelőbizottsági tagsági tisztségeket. [...]

7. Az elnök bemutatja a m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak leiratát, melyben hivatkozással a m. kir. belügyminiszter úrnak a névmagyarosítás népszerűsítése érdekében indított mozgalmára, kötelességévé teszi a főiskola rektorának, hogy a főiskolán szolgálatot teljesítő idegen nevű tisztviselőket és alkalmazottakat tartsa nyilván és igyekezzék odahatni, hogy magyar nevet vegyenek fel. Egyben felhívja a figyelmet a hallgatóság körében való propaganda célszerűsítésére is. [1933.X.24.77500/1933. VII.1. sz. rend.] Az elnök [...] jelenti, hogy e leirat alapján a hallgatóság részére a fekete táblán felhívást tett közzé. Tudomásul van.

8. Az elnök bemutatja a m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak leiratát, melyben felhívja a figyelmet arra, hogy a rendes hallgatókul felvett hadiárvékat és hadigyámoltakat teljes tandíjmentesség illeti meg, a tandíjmentesség szempontjából kötelező kolloquiumoknak [sic!] általában „jeles” eredményű letétele esetében. [...]

11. A m. kir. földművelésügyi miniszter figyelemmel a bolgár ifjak itteni kiképzéséhez fűződő kultúrális és külpolitikai érdekeire, felhívja a főiskolát, hogy Coneff Tocsr I. éves hallgatót legmesszebbmenően támogassa. [1933.XI.3.76921/1933. VII.1. sz. rend.] Tudomásul van.

12. Az elnök jelenti, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter úr rendeletére a Magyar Szemle c. folyóirat díjmentesen jár a főiskola könyvtárának. Örvedetes tudomásul van. [...]

20. Nyelvi tanfolyam. Az elnök jelenti, hogy érdeklődésére dr. Vonház István professzor a közgazd. egyetem dékánja, készséggel hozzájárult ahhoz, hogy hallgatóink a közgazdasági egyetemen mint vendéghallgatók, 8 P. - díj lefizetése mellett kiváló professzorok nyelvtanfolyamain részt vehessenek. Örvedetes tudomásul van. [...]

23. Az elnök jelenti, hogy a zágrabi egyetem állatorvosi karáról dr. Sokola Dorde belgyógyászati tanársegéd engedélyt kér arra, hogy főiskolánk belgyógyászati és kórtani intézetében néhány hónapot továbbképzés céljából tölthessen. Úgy dr. Marek József, mint dr. Jármái Károly professzor a kérvényezőt szívesen látja intézetében, azzal a megjegyzéssel, hogy a látogatás a tanév tartamára essék. Örvedetes tudomásul van.

100.

Budapest, 1934. szeptember 10.

Jegyzőkönyv a m. kir. Állatorvosi Főiskola tanári karának értekezletéről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Zimmermann Ágoston e. i. rektor, dr. Wellmann Oszkár prorektor, dr. Marek József, dr. Jármái Károly, dr. Hetzel Henrik, dr. Manninger Rezső, dr. Deseő Dezső, dr. Guoth Gy. Endre, ny. r. tanárok és dr. Kotlán Sándor ny. rk. tanár, az utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

1. Az elnök megnyitja az értekezletet, rámutat arra, hogy szükségesnek és egyben célszerűnek tartotta az értekezlet egybehívását egyrészt azért, hogy a nyár folyamán történekről tájékoztassa a tanári kart, másrészt pedig oly célból, hogy karunk a f. hó 13-án megtartandó ülésen, amelyen a m. kir. József Nádor Műegyetem mezőgazdasági és állatorvosi kara meg fog alakulni, kellő tájékozottsággal vehessen részt és az ott szóba kerülő ügyekben egységesen foglaljon állást.

2. Az elnök szerencsét kíván a volt állatorvosi főiskola tanári karának egyetemi tanári kinevezéséhez, azzal a hő óhajtással, hogy ez az állatorvosi főiskola egész jövőjére kiható változás illetve a megoldásnak ez a módja legyen szerencsés az állatorvosi karra, tudományra egyaránt. [...]

4. Az elnök bemutatja az Állatorvosi Főiskola múlt évi, egyben utolsó évkönyvét.

5. Az elnök jelenti, hogy a főiskolának a földművelésügyi minisztérium hatásköréből a vallás- és közoktatási minisztérium hatáskörébe való átadása mindkét hatóság kiküldötteinek jelenlétében megtörtént.

6. Az elnök jelenti, hogy a leltári selejtezések keresztülviteléhez illetékes helyen hozzájárultak, úgyhogy ez az ügy végleges elintézését nyert.

7. Az elnök jelenti, hogy a múlt tanév befejeztével a földművelésügyi minisztériumban búcsúlátogatást tett a főiskola küldöttsége, mely az ő személyén kívül a prorektorból és a jegyzőből állott. Ezt követően a küldöttség tisztelgő látogatást tett a nagymélt. vallás és közoktatásügyi miniszter úrnál, valamint az illetékes osztály vezetőinél is.

8. Az elnök jelenti, hogy a főiskolának a VK. minisztérium hatáskörébe való átadása előtt közvetlenül, még az utolsó pillanatban több beosztás történt a földművelésügyi minisztérium részéről.[...]

9. Az elnök jelenti, hogy az új műszaki és gazdaságtudományi egyetem szervezésével kapcsolatban a főiskolánk tanári karából 10-en nevezettek ki a mezőgazd. és állatorvosi karhoz, 1 tanár pedig a gépész-és vegyészmérnöki karhoz, 1 tanár (Neubauer) rendelkezési állományba, 1 tanár (Fettick) pedig nyugállományba helyeztetett. Minthogy ezek szerint 3 tanszék körül történt lényeges változás, több kérdés merül fel, részint e tantárgyak további tanítása, részint e volt tanszékek helyiségeinek további sorsa felől.

Az elnök javasolja, hogy a nyugállományba helyezett dr. Fettick Ottó c. ny. r. tanárhoz hosszú működésére való tekintettel, a tanári kar meleg hangú búcsúlevelet intézzon. A tanári kar a javaslatot magáévá teszi.[...]

Az elnök továbbá javasolja, hogy a rendelkezési állományba helyezett dr. Neubauer Konstantin tanártársunkhoz is intézzon a tanári kar megleghangú búcsúsorokat. [...]

14. Az elnök jelenti, hogy a XII. Nemzetközi Állatorvosi Kongresszuson való képviselőletünk ügye sajnos megghiúsult, mert pénzügyi okokból lehetetlenné vált, hogy e kongresszusra valaki kiküldessék.[...]

15. Az elnök bemutatja a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter úrnak leiratát, mely szerint a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állatorvosi Osztályára az 1934/35. tanév I. évfolyamára felvehető hallgatók számát 80-ban állapította meg. [...]

101.

Budapest, 1934. október 3.

Jegyzőkönyv a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állatorvosi Osztálya tanári karának első - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen vannak: dr. Zimmermann Ágoston e. i. dékán, mint elnök, dr. Magyary-Kossa Gyula, dr. Marek József, dr. Wellmann Oszkár, dr. Jármay Károly, dr. Hetzel Henrik, dr. Manninger Rezső, dr. Deseő Dezső, és dr. Guoth Gy. Endre, ny. r. tanárok, továbbá Rohringer Sándor, a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem e. i. rektora, dr. Szabó Zoltán ny. r. tanár, a mezőgazdasági és állatorvosi kar prodékánja, dr. Pogány Béla műegyetemi ny. r. tanár, dr. Gróh Gyula egyet. ny. r. tanár, dr. Ihrig Károly egyet. ny. rk. tanár, Horváth Vilmos, Csiki László, dr. Mócsy János, dr. Hazslinszky Bertalan, dr. Nyiredy István előadók és dr. Kotlán Sándor ny. rk. tanár, az utóbbi úgy is, mint jegyző. [...]

2. Az elnök jelenti, hogy a m. kir. József Nádor Egyetem e. i. rector magnificusát, Rohringer Sándor műegyetmi ny. r. tanárt felkérte, hogy az állatorvosi osztály első ülésén részt vegyen.[...] Melegen üdvözli őt [...] és egyben arra kéri, hogy a volt Állatorvosi Főiskola utódját, mely mint Állatorvosi Osztály lett az új műszaki és gazdaságtudományi egyetembe illesztve,[...] részesítse abban a támogatásban, amelyre az osztálynak és tagjainak szüksége lehet [...]

12. Az elnök jelenti, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr tekintettel az állam pénzügyi helyzete parancsolta szükségességre, a hallgatóktól a félévi beiratkozás alkalmával az eddig szedett, és újból megállapított mellékdíjakon felül egy újabb díjnak, a fenntartási pótdíjnak szedését rendelte el. E pótdíj a J. N. Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen félévenként 12

P. Ezt a pótdíjat a hallgatók tandíjmentességük arányában fizetik. [1934.júl. 31-én kelt 20.590/1934. IV. sz. rend.]. Tudomásul van. [...]

23. Az állatorvosi osztály szervezetében beállott változások folytán 3 tanszék leltárának átvétele vált szükségessé[...] a tejhygienei laboratórium leltárának átvételére vonatkozólag az elnök javasolja, hogy a tejhygiene[...] megbízott előadója, dr. Nyiredy István [...] a tejhygienei laboratórium leltárát dr. Fettick Ottó ny. c. ny. r. tanártól mielőbb vegye át [...] a kémiai előadások és gyakorlatok megtartását dr. Gróh Gyula ny. r. tanár, most már a vegyész- és gépészmérnöki kar tagja, továbbra is vállalta s az állatorvosi osztály régi kémiai intézetében kívánja megtartani. [...] A kémiai leltár átadására vonatkozólag [...] kívánatos, hogy a kémiai intézet egész leltára továbbra is az állatorvosi osztály rendelkezése alatt maradjon, s amennyiben némely műszerek és bútordarabok ideiglenesen Groh professzor által az ált. kémiai intézetben igénybe vétetnének, ezek az idő alatt is az állatorvosi osztályhoz tartozóknak tekintessenek [...] a fizikai intézet egész leltárát az élettani intézet vegye át.

24. Az elnök jelenti, hogy a bécsi állatorvosi főiskola rektora átiratban hálás köszönetét fejezte ki a bécsi és budapesti állatorvosi főiskolák közti sportverseny megrendezéséért, s a bécsi főiskolai ifjúságnak szíves fogadtatásáért. Örvedetes tudomásul van.

25. Az elnök bemutatja dr. Bosnic L., a zágrábi egyetem állatorvosi kar tanárának levelét, melyben köszönetét fejezi ki azért, hogy dr. Sokola tanársegéd főiskolánk vendégszeretettel élvezhette. Örvedetes tudomásul van. [...]

102.

Budapest, 1937. szeptember 23.

Jegyzőkönyv a m. kir. J[ózsef] N[ádor] Műegyetem állatorvosi osztálya tanári karának első - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen van: dr. Jármay Károly e. i. prodekan, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Wellmann Oszkár, dr. Manninger Rezső, dr. Hetzel Henrik, dr. Deseő Dezső, dr. Guoth Gy. Endre, dr. Kotlán Sándor ny. r. t., dr. Mócsy János ny. rk. t., dr. Hasskó Sándor helyettes tanszékvezető m. tanár, dr. Pogány Béla ny. r. t., dr. Semsey Géza, dr. Hazslinszky Bertalan előadók. Jegyző: dr. Kotlán Sándor ny. r. t. [...]

2. Az elnök jelenti, hogy a hannoveri áosi főiskola díszes átiratban üdvözölte osztályunkat a 150 éves jubileum alkalmából. Az átirattal együtt egy másik átirat is érkezett a nevezett főiskolától dr. Marek József professzornak címezve, melyben a nevezett főiskola rektora és tanácsa közli volt tanártársunkkal, hogy a hannoveri főiskola őt tiszteletbeli doktori címmel ruházta fel. Örvedetes tud. van.[...]

7. Az elnök jelenti, hogy az áosi osztály jubileuma alkalmából kiadandó munka költségeire a m. kir. F. M. úr 2000 P.-t folyósított, s a m. kir. V. K. M. úr ugyanerre a célra most másodikban 500 P.-t utalt ki, úgyhogy ezidőszert 2500 P. áll a munka kiadására rendelkezésre.¹ Az első ízben kiutalt 500 P. az ünnepség költségeinek fedezésére fordított. [...]

8. Az elnök jelenti, hogy augusztus havában a brünni áosi főiskola magyar származású hallgatói látogattak Budapestre, s az annak idején Hetzel professzor úr által kidolgozott program szerint megtekintették osztályunkat, s több hazai áosi intézményt. [...]

9. Az elnök jelenti, hogy ezideig 307 hallgató iratkozott be az áosi osztályra, közülük 117 az I. évfolyamra. Minhogy az I. évre való felvételre 114 kérvény érkezett be, az engedélyezett létszám (80) felemelését (90-re) kellett kérni. Ezt a miniszter úr jóváhagyta.

---

¹ A levéltári forrásokon is alapuló történeti munka Kotlán tollából 1941-ben látott napvilágot. A XX. század 90-es éveiben is alapmu a magyar állatorvoslás története és a magyar állatorvosi oktatás történeti kérdéseivel foglalkozó kutatók számára. (Vö. Felhasznált irodalom.)

10. Gyászjelentés dr. Rhorer László pécsi egyetemi ny. r. t., volt főiskolánkon hosszú éveken a fizika professzora, és dr. Horváth Géza nemzeti múzeumi c. főigazgató elhunytáról. Részvétellel tud. van.

11. Az elnök jelenti, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter Kátai Pál István honv. századost méneskari tanfolyamra osztályunkra kivezényelte. Tud. van. [...]

15. Az elnök jelenti, hogy dr. Hetzel Henrik ny. r. t. jelentésben számolt be az állatorvosi gyakorlati tanfolyamok helyszínén tapasztalt viszonyokról. Ezeket általában kielégítőnek minősíti. Egyben arra is rámutat, [...] hogy az összes tanfolyamon bizonyos szükségletek merültek fel (utazó kabátok beszerzése), melyek elintézéséről az osztálynak gondoskodnia kell. Helyesléssel tud. van. [...]

18. Az elnök jelenti, hogy a tandíjkedvezmények elbírálására kiküldött bizottság javaslatot terjesztett elő, mely szerint 48 egységben lennének a magyar honos hallgatók tandíjkedvezményben és köztisztviselői kedvezményben részesíthetők. A bizottság a görög és bolgár hallgatók tandíjkedvezményét is javasolja ugyan, de az engedélyezett 60%-os kereten felül. Az osztály a bizottság javaslatát magáévá tette, és összesen 21 egész, 42 féltandíjmentességben, 22 közalkalmazotti segélyben részesítette a kérvényeket. [...]

Kosztadinoff Péter bolgár honos ao. hallgató a mezőgazd. termelésből kötelező kollokquium [sic!] alóli felmentését kéri, hivatkozással arra, hogy mezőgazdasági ismereteket egy tanárképző tanfolyamon már szerzett. Utóbbit megfelelő bizonyítvánnyal igazolja is. Az osztály folyamodó kérését a bemutatott bizonyítványra való figyelemmel teljesíthetőnek találja. [...]

Bányai László román állampolgár áohallgató visszahonosítás iránti kérvényét a miniszter úr véleményes javaslattétel végett a Karnak megküldte. A javaslat folyamodó erkölcsi, tanulmányi és politikai viszonyaira való szempontból teendő, s egyben megjelölendő, hogy folyamodó hol szerezte érettségi bizonyítványát. Az osztály folyamodót erkölcsi, tanulmányi és politikai szempontból kifogásolhatónak nem tartja. Nevezett magyar érettségi bizonyítvány birtokában van. [...]

103.

Budapest, 1940. január 18.

Jegyzőkönyv a m. kir. J[ózsef] N[ádor] Műegyetem állatorvosi osztályának IV. - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen van: dr. Zimmermann Ágoston e. i. rector magnificus, mint elnök dr. Wellmann Oszkár, dr. Jármay Károly, dr. Manninger Rezső, dr. Deseő Dezső, dr. Guoth Gy. Endre, dr. Kotlán Sándor ny. r. t., dr. Mócsy János ny. rk. t., dr. Doby Géza ny. r. t., dr. Semsey Géza, dr. Hazslinszky Bertalan előadók, dr. Hasskó Sándor h. tanár. A jegyzőkönyvet vezeti: dr. Kotlán Sándor ny. r. t. [...]

1. Dr. Zimmermann Ágoston rector magnificus, a betegsége miatt távollevő osztályelnök helyett, megnyitja az ülést, s üdvözlí az osztály tagjait. Sajnálattal jelenti, hogy egyik tanártársunk, dr. Manninger Rezső ny. r. t., családját dr. Tangl Károly egyet. ny. r. t. elhunytával gyász érte, mely alkalomból Manninger professzornak és kedves családjának az osztály együttérzését tolmácsolja. [...]

10. Az elnök bejelenti, hogy a Honv. Minisztérium eljárta a felettes minisztériumnál, hogy a korszerű honvédelem kérdései mint kötelező tárgy ezután is előadassék az egyetemen, az lecke-könyvbe felvétessék, és abból a kötelező kollokviumok tartassanak. Elnök a rektori tanács f. hó 11-én tartott ülésében hozott határozatának megfelelően ezt hirdetményileg a hallgatóság tudomására hozta. [...]

Budapest, 1940. május 22.

Jegyzőkönyv a m. kir. J[ózsef] N[ádor] Műegyetem állatorvosi osztályának VII. - rendes - üléséről. (Részletek.)

Jelen van: dr. Hetzel Henrik e. i. prodékán, osztályelnök, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Wellmann Oszkár, dr. Jármay Károly, dr. Manninger Rezső, dr. Deseő Dezső, dr. Guoth Gy. Endre, dr. Kotlán Sándor ny. r. t., dr. Mócsy János ny. rk. t., Hasskó Sándor, dr. Semsey Géza, dr. Schwanner Jenő és dr. Hazslinszky Bertalan előadók. A jegyzőkönyvet vezeti: dr. Kotlán Sándor ny. r. t. [...]

6. Az elnök bejelenti, hogy a Lehel B. E. beadványt intézett a tanári karhoz, azért, hogy a zág-rábi állatorvostanhallgatók egyesületével közösen megrendezendő csere tanulmányi kirándulás keretében az állatorvosi osztályhoz tartozó intézmények megtekintésére a tanári kar adjon engedélyt és támogassa a ménésbirtok meglátogatása iránt a bajtársi egyesületnek a földmív. minisztériumhoz beadott kérelmét. Az osztály folyamodó kérésének helyt ad, dr. Mócsy professzor javaslatára felkéri az egyesületet, hogy tudja meg pontosan a vendégek érkezésének idejét.[...]

7. Az elnök bejelenti, hogy a földművelésügyi minisztérium a belorvostani klinikán az egy-patás állatok rühösségének kéndioxid gázzal való gyógykezelésére szolgáló korszerű gázkamra felszerelésére és berendezésére 1500.- pengőt utalványozott ki azzal, hogy ez a korszerű gáz-kamra az országban felállítandó hasonló célú gázkamrák létesítésénél mintául szolgáljon. Örv. tud. van. [...]

14. Az elnök javasolja, hogy a jövő tanév I. évfolyamára felvehető új hallgatók száma 100-ban állapíttassék meg. Az osztály a javaslatot elfogadja. [...]

Osváth Sándor I. é. áoh. katonai szolgáltra való behívása miatt az előszigorlaton nem tud megjelenni, s visszalépését bejelenti. Az osztály a bejelentést tudomásul veszi, s folyamodó által befizetett szigorlati díjat a következő előszigorlatra érvényesíti. [...]

Budapest, 1942. május 29.

A prodékán elutasítja az Országos Állatvédő Liga kérését, hogy időnként megvizsgálhassák a kísérleti állatokkal való bánásmódot.

578/1942

Hivatkozással f. évi április hó 23-án kelt megkeresésére tisztelettel értesítem, hogy az egyetemi állatorvosi osztály intézeteiben és klinikáin nem feledkezünk meg arról, hogy a kísérleti állatok felesleges kínzásoktól megóvassanak. Erre nemcsak miniszteri rendelet kötelez, hanem természetszerűleg saját emberiességünk is készletet. Az állatorvosi osztály tanári testülete egyébiránt folyó hó 21-én tartott ülésében is foglalkozott az Országos Állatvédő Liga megkeresésével, és a fentiek hangsúlyozása mellett úgy határozott, hogy nem teljesítheti a Liga abbeli kívánságát, hogy kiküldöttei a kísérleti állatok férőhelyeit, elhelyezésüket és etetésüket időnként megtekinthessék. Az osztály tanárai úgy vélekednek, hogy saját maguk is állanak olyan erkölcsi magaslaton, hogy az állatvédelem parancsolta intézkedéseket megtegyék.

106.

Budapest, 1945. február 19.

Rektori hirdetmény az egyetemi dolgozók munkavállalási kötelezettségéről és igazolványaik használatáról.

33/1945

Tudomásomra jutott, hogy a műegyetem alkalmazottai közül egyesek azóta, hogy igazolványaikat átvették, munkavállalási kötelezettségüknek nem tesznek eleget.

A polgármester úrtól nyert értesülés szerint a legszigorúbb büntetés, esetleg oroszországi internálás vár arra, aki nem teljesíti kötelezettségét és az igazolványával visszaél.

Ezért felszólítok mindenkit, hogy munkáját haladéktalanul vegye fel, vagy igazolványát 48 órán belül szolgáltassa vissza.

Szabadságot indokolt esetben az illetékes dékán esetenként ad.

Utasítom a munkahelyek portásait, hogy a munkába jelentkezőkről naponta jelenléti ívet fektessenek fel.

107.

Budapest, 1945. március 2-3.

Budapest Közellátási Kormánybiztosa kenyérsütés céljára lefoglalja az állatorvosi osztály szénkészletét. Az egyetemi titkár közli, hogy a tüzelőanyag csak kazánfűtésre használható.

24/1945

József Nádor Műegyetem Állatorvosi Szakosztály Gondnokának

Fenti cím alatt az István-úti kertrészben tároló [sic!] mintegy 40-50 métermázsos darabos szén kenyérsütéshez és közellátási célra lefoglalom.

Felhívom Gondnok urat, hogy a szén érzéséről gondoskodjék, és azt az általam adandó kiutalásokra szolgáltassa ki, készpénzfizetés ellenében. A szén engedély nélküli kiszolgáltatása közellátási bűncselekmény, és a legsúlyosabb büntetés alá esik.

Budapest Közellátási Kormánybiztosi Hivatalának

Hivatkozással [...] átiratára tisztelettel értesítem, hogy az egyetemi Állatorvosi Osztálynak szene nincsen. A kert István-úti részén tárolt tüzelőanyag kazánfűtésre szolgáló kocsz, mely kenyérsütési célokra véleményünk szerint nem használható fel. Mint állami tulajdonra, természetszerűleg a mai körülmények között rendelkezésre álló minden eszközre vigyázunk.

[Guoth Gy. Endre kézjegye]

108.

Budapest, 1945. március 8.

A Műegyetem helyettes rektora, egyben az Állatorvosi Kar dékánja kéri az Újjáépítési Kormánybiztosi Hivatalt, hogy az egyetemi épületek tetőkárainak helyreállítására cserepeket utaljon ki.

11/1945

A M. Kir. József Nádor Műegyetem Rottenbiller u. 23-25., Hungária középkerület 23., Eszterházi u. 3., Szerb u. 23. szám alatt levő intézetei a bombatámadások és az ostrom idején súlyos károkat szenvedtek. Különösen súlyos a kár az egyes épületek tetőin, melyeknek a helyreállítása egyrészt az épületek rongálódása a beázás miatt, másrészt a bennük lévő értékes felszerelési tár-

gyak megmentése miatt igen nagy fontosságú. Erre való tekintettel kérem, méltóztassék a Műegyetem részére 10.000, azaz tízezer tetőfedő cserepet, térítés ellenében kiutalni.

109.

Budapest, 1945. március 16.

A dékán megtiltja az Állatorvosi Osztály telepén baromfi tartását.

42/1945

Szigorúan meghagyom az Állatorvosi Osztály telepén lakó bármilyen alkalmazottaknak, hogy baromfit az osztály kertjében ne tartsanak. A kertben veteményes rész is fog létesülni a vonatkozó hatósági rendelkezéseknek megfelelőleg, melynek eredményét az élelmet kereső baromfiak által nem tehetjük kétséggé. A tilalom ellen vétőket érzékenyen meg fogom büntetni, és a baromfiakat közcélra el fogom koboztatni.

110.

Budapest, 1945. március 19.

Az Állatorvosi Osztály területén konyhakerti termelésre alkalmas területek bejelentése az előjárásnak.

43/1945

Tisztelettel bejelentjük, hogy az Egyetemi Állatorvosi Osztály területén /Rottenbiller u. 23./ minden konyhakerti termelésre alkalmas területet kijelöltünk. A terület összesen 762 [négyzetméter]. A többi terület semmiféle termelésre nem alkalmas, mert fás, bokros vagy pedig salakos feltöltés. A konyhakertet az osztály kertészének vezetése mellett az egyetemi alkalmazottak fogják megművelni elsősorban önellátás céljaira.

111.

Budapest, 1945. március 20.

A prorektor körlevele, melyben kéri azon oktatók névsorát, akiknek át kell járniuk a pesti, illetve a budai oldalra.

46/1945

Tisztelettel felkérem a dékán urakat, szíveskedjenek sürgősen bejelenteni a dékáni hivatalban, hogy az egyes karokon kik azok a professzorok, adjunktusok, tanársegédek és altisztek, akik Budán lakva a tanév megnyitásakor át kell hogy járjanak a pesti oldalra, vagy a pesti oldalon lakva a budai oldalra. Ezek részére u. i. állandó átkelési igazolványt próbálok szerezni.

112.

Budapest, 1945. április 3.

A dékán jelenti a prorektornak, hogy az Állatorvosi Osztály dékáni helyiségét az orosz parancsnokság lefoglalta.

66/1945

Bejelentem, hogy az Egyetem Állatorvosi Osztály területén a dékáni helyiséget a mai napon a VII. kerületi orosz katonai parancsnokság igénybe vette. Ismételt tárgyalások ellenére sem sike-

rült az igénybe vételt elhárítani. A dékáni hivatalt addig, míg a hivatal igénybe van véve, ideiglenesen az élettani intézetbe helyeztük át.¹

113.

Batonöszöd, 1945. április 8.

Mócsy János professzor érdeklődik, hogy mikor és hol jelentkezhet a tanítás folytatására.²
89/1945

Tekintetes Rektori vagy Dékáni Hivatal!

Tisztelettel értesítem, hogy múlt év november 30. óta - a kiürítési időszakokat eltekintve - Balatonöszödön élek (u. p. Balatonszemes) családommal. Minthogy pesti lakásom már az ősszel elpusztult, visszaköltözni nem tudunk. Nem is ismerjük az ottani viszonyokat. Ha megindul a posta, kérek utasítást, hogy kell-e és hol jelentkeznem? Fizetést utoljára novemberben kaptam. Kérem kollégáimat üdvözölni.

114.

Budapest, 1945. április 20.

A dékán engedélyt kér Vas Zoltán élelmezési kormánybiztostól, hogy a pécsváradi vöröskereszt fiók élelmiszer-adományát Budapestre szállíthassák.
106/1945

A pécsváradi vöröskereszt fiók egyesület az egyetemi Állatorvosi Osztály alkalmazottai, illetőleg ezek családtagjai részére, akiknek száma körülbelül 280 személyt tesz ki, szeretetadományt gyűjtött s azt az osztály részére óhajtja juttatni kiosztás céljából. A körülbelül 1 vagon szállítmányt kitevő különféle élelmiszer Pécsváradról Budapestre szállítására tisztelettel kérem az engedély megadását.

115.

Budapest, 1945. május 25-29.

Egy állatorvostanhallgató levele, melyet a budapesti rendezőpályaudvaron dobott ki a hadifogoly-vonatból. A levélben kéri a dékánt, hogy több társával együtt szabadítsa ki a fogolytáborból.³
264/1945

Mélyen Tisztelt Dékán Úr!

Nagy kéressel fordulok Önhöz. Többen vagyunk állatorvostanhallgatók fogságban. Véletlenül estünk ebbe a helyzetbe. Én például egy lókorháznál voltam a Csallóközben. Innen azután hozzásodrótam néhány kollégámmal egy fogolyszállítmány közelébe. Itt azzal, hogy a hazame-

---

¹ „Az állatorvostudományi kar épületei erősen sérültek. A telepre 3 légibomba esett, s az épületeket 60-nál több tűzérzéki lövedék és akna találta el. A helyreállítás ig-en lassan halad. A főépületben (dekani hivatal, tanácsterem, könyvtár, díszterem) ezidőszert az orosz katonai parancsnokság székel.” (In: Magyar Állatorvosok Lapja. 1. évf. 1.sz. 1946. április 15. pp. 6-7.)

² A ceruzával írott levél 1945. április 13-án érkezett meg a Dékáni Hivatalba, ahol azt a 89/1945 sz. alatt iktatták. Guoth Gy. Endre dékán az „Értesítendő” utasítást jegyezte rá, és az 1945 április 17-i válaszlevélben kéri, „amint csak arra lehetőség mutatkozik” jelenjen meg és vegye át tanszékének vezetését. Ugyanezen szám alatt iktatták Mócsy János addig megőrzött, még 1944. november 30-án írott levelét. Ebben megírta, hogy előzetes megbeszélés alapján, dékáni engedéllyel hagyja el Budapestet, mert lakása még szeptemberben bombatámadás miatt elpusztult, és családja vidéken van.

³ A vonatból kidobott, irkalapra írott és a dékáni hivatalnak megcímezett segítségkérés az akkori viszonyok ellenére három napon belül eljutott a kar dékánjához.

nésünket biztonságosabbá tegyék, azt mondták, hogy majd a komáromi várban írást, igazolványt fogunk kapni. Azonban jelenleg fogolyszállító vonatban vagyunk nem a legkívánatosabb körülmények között. Semmiféle politikai pártban nem voltam és a nyilasokkal soha sem rokonszenveztem, sőt mikor arról volt szó, hogy az egyetemmel Németországba kell kitelepülni, mindent megtettünk, hogy itthon maradhassunk.

Ha mód van rá, felkérem kollégáim nevében a mélyen tisztelt Dékán Urat, hogy az állatorvos-tanhallgatókat kérjék ki a fogolytáborokból, és engedjék meg azoknak, akik politikai szempontból tiszták, hogy végezhesék tanulmányaikat.

Kérem Önöket, hogy tegyenek meg mindent, hogy dolgozhassunk és tanulhassunk. Mi nem akartunk egyebet, csak tisztességesen tanulni.

Budapest, 1945. május 25.-én

ifj. Földházi Sándor 1é. áo. h. A komáromi fogolytábor szállítmánya, mely 25én volt a rákosi rendezőn. Ez az utolsó szállítmány Komáromból. 1/a század.

Rektor úrnak jelenteni. [1945. május 28.] Guoth [Gy. Endre]

116.

Budapest, 1945. május 28.

Manninger Rezső kérvénye a miniszterhez, melyben kéri, lakhassék a Járványtani és Bakteriológiai Intézetben, mert lakását lebombázták és munkáját folytatni szeretné.

284/1945

Lakásom /II. Olaszfasor 61./ az ostrom idején olyan súlyos károkat szenvedett, hogy lakhatatlanná vált. Azóta rokonaimnál /II. Fillér u. 11./ találtam lakás szempontjából mindenképpen megfelelő otthont, s onnan igyekeztem a mintegy 10 km-nyi távosságra lévő intézetemet rendbehozni és egyetemi előadásaimat megtartani. Sajnos ez a törekvésem nem járt olyan eredménnyel, aminőt óhajtottam. Előadásaimon túl ugyanis csak nagyon kevés időm maradt az intézettel való foglalkozásra, mert a nagy távolság és a rossz közlekedési viszonyok miatt nagyon sok időt kellett fordítanom a gyaloglásra, ami egyúttal módfelett ki is fárasztott. Karom dékánjának és a Műegyetem rektorának tudtával ezért elhatároztam, hogy átmenetileg az intézet tanári, illetőleg könyvtárhelyiségébe költözöm, hogy egész időmet az ostrom folytán sok kárt szenvedett intézetnek üzemképessé tételére és tudományos munkásságának újból való megindítására fordíthassam, amire annál inkább szükség van, mert jól begyakorlott tanársegédeim még mindig Németországban vannak, s így minden munka egyedül énám hárul. Kiderült azonban, hogy ajánlatos volna, hogy hosszú időn keresztül, nevezetesen mindaddig ott lakjam, ameddig a viszonyoknak javultával normális helyzet nem áll elő. Különösen kívánatos az ottlakásom azért is, mert az intézetben lakó egyetlen, egyébként nagyon derék és megbízható altiszt nem képes egymagában éjjel-nappal a többi műegyetemi teleptől távolfekvő intézetben megmaradt, még mindig tekintélyes értéket képviselő felszerelést megőrizni és karbantartani.

Tisztelettel kérem ennél fogva Nagyméltóságodat, méltóztassék hozzájárulni ahhoz, hogy az intézetben hosszabb időre való bentlakásra berendezkedhessem, és ehhez képest kérem egyúttal, méltóztassék f. évi június hó 1-től a lakás bérét terhemre megállapíttatni.

117.

Budapest, 1945. június 1.

A dékán igazolja, hogy három egyetemi tanár kényszerítve volt a Németországba kiutaztatott rövidített hallgatói tanfolyam oktatói feladatainak ellátására.

283/1945

Hivatalosan igazolom, hogy dr. Sályi Gyula egyetemi nyilv. r. tanár, dr. Csukás Zoltán egyetemi nyilv. r. tanár dr. Kovács Gyula egyetemi magántanár, int. tanár a m. kir. József Nádor Műegyetem Állatorvosi Osztály rövidített tanfolyamával hivatalosan kényszerítve „SAS”-os katonai behívó jegy alapján utazott el Németországba kizárólag azzal a célzattal, hogy a Németországba kiutaztatott rövidített tanfolyamon az egyetemi oktatást ellássa. Nevezett hivatalos tudomásunk szerint semmiféle jobboldali /nyilaskeresztes, hungarista/ vagy német-barát /Volksbundista/ mozgalomban nem vett részt és nincs tudomásunk arról, hogy általánosságban is német-barát vagy antiszociális kijelentést tett volna vagy magatartást tanúsított.

118.

Pilsting (Turnhalle) 1945. június 15.

A Németországba kikényszerített állatorvosi csoport kéri a dékánt, hogy a hatóságok segítségével mindent kövessen el hazaszállíttatásuk érdekében.

Iktatószám nélkül.

Az m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állatorvosi Osztálya Dékánjának

Alulírottak, mint a Németországba kikényszerített állatorvosi csoport tanárai és ifjúságának vezetői a csoport minden tagja nevében arra kéri Dékán urat, mint hivatalos előljárójukat, hogy úgy közvetlenül, mint a felsőbb hatóságok segítségével kövessen el mindent aziránt, hogy a csoport a legrövidebb időn belül hazaszállíttassék Magyarországra.

Az osztály tanári karának elvi álláspontját a legutóbbi tanári ülésnek mellékelt jegyzőkönyve, az Osztály és a hozzátartozók hazatérési szándékát pedig a mellékelt nyilatkozat tartalmazza.

A tanári kar és az ifjúság minden tagja át van hatva attól a vágytól, hogy száműzetéséből visszatérve minél előbb részt vegyen hazánk felépítésében és népünk jobb jövőjének megteremtésében.

A csoport részben Pilsting környékén /:Kreis Landau a. d. Isar:/ részben Oberneumaisban /:Kreis Regen:/ van elhelyezve.

Hazafias üdvözlettel:

Dr. Hetzel Henrik ny. r. tanár korelnök, dr. Sályi Gyula ny. r. tanár, dr. Csukás Zoltán ny. r. tanár, dr. Kovács Gyula int. tanár, Csenovics István, Faith Istvánné, Szent-Iványi Tamás

119.

Budapest, 1945. június 20.

A tanári kar döntése szerint a németországi rövidített hallgatói tanfolyamon letett szigorlatok, valamint az ott kiadott oklevelek érvénytelenek.

369/1945

Az Állatorvosi Osztály folyó hó 14-én tartott ülésében foglalkozott a Németországba utazott állatorvosi rövidített tanfolyamon végzett tanulmányok kérdésével olyan irányban, hogy az ott

tartott szigorlatok, illetőleg oklevelek érvényeseknek tekinthetők-e. A tanári kar behatóan megtárgyalván a kérdést, határozatilag kimondta, hogy ezen a rövidített tanfolyamon letett szigorlatokat és kiadott okleveleket nem tartja érvényeseknek, minek folytán a szigorlatok újból leteendők, az abszolvált félévek pedig újból hallgatandók.

120.

Budapest, 1945. szeptember 6.

Az állatorvosi fakultás kéri a minisztertől két, Németországba kikényszerített tanárának sürgős hazahozatalát.¹

23/1945

Az állatorvosi fakultás kéri két, Németországba kikényszerített tanárának sürgős hazahozatalát. Az egyik dr. Sályi Gyula, a kórbonctan nyilvános rendes tanára, aki feleséget és két gyermeket itthagya volt kénytelen távozni. Hogy valóban kényszerítve volt, azt a műegyetemi tanárok és alkalmazottak igazoló bizottsága is elismerte, amikor őt távollétében is igazoltnak jelentette ki. Sályi Gyula dr. amellet a hazaérkező hírek szerint súlyos beteg, úgyhogy hazahozatala késedelmet nem szenvedhet. Hazahozatala sürgős az egyetemi oktatás érdekében is, mert olyan fontos tárgyakat – általános kórtant és kórbonctant – ad elő, amelyeket helyettesítéssel nem lehet ellátni.

A másik tanár dr. Kovács Gyula, intézeti tanár a sebészeti klinikán, röntgenológus, szintén kényszerítve volt a távozásra, szintén igazolva van és hazahozatalára azért van szükség, mert a sebészeti klinikán a tanár mellett egyetlen olyan segéderő sincs, akire önálló munkát lehetne rábízni.

Mócsy [János]

egyetemi ny. r. tanár, e. i. dékán helyett

121.

Budapest, 1945. szeptember 26.

Jegyzőkönyv a magyar Agrártudományi Egyetem alakuló üléséről.²

Az ülésen jelen vannak dr. Doby Géza, a rektori teendők ellátásával megbízott ny. r. tanár elnökletével a következő tanárok: dr. Surányi János, dr. Guoth Gy. Endre, dr. Czettler Jenő, dr. Schandl József, dr. Nagypataki Béla, dr. Ihrig Károly, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Mócsy János, dr. Manninger Rezső, dr. Deseő Dezső ny. r. tanárok, továbbá dr. Husz Béla, dr. Ballenegger Róbert, dr. Boros Ádám, dr. Urbányi Jenő, dr. Kovács Jenő, dr. Mándi György h. tanárok, továbbá a kertészeti és szőlészeti kar képviselőjében dr. Heller András főiskolai ny. rk. tanár.

1. A rektori teendők ellátásával megbízott elnök az ülést megnyitja, üdvözlí a megjelenteket, köszönti a Kertészeti és Szőlészeti Kar kiküldöttjét, majd a jegyzői teendők ellátásával megbízta dr. Mándy György h. tanárt és a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri dr. Zimmermann Ágoston és Schandl József ny. r. tanárokat.

¹ 1945 nyarán a 8740/1945. M. E. sz. rendelet alapján jött létre a Magyar Agrártudományi Egyetem. Az intézmény az 1945/46-os tanévtől ennek Állatorvostudományi Karaként működött tovább.

² Az utókor alakuló ülésnek tartja ezt, a résztvevők által „összes ülésnek(ösülésnek)” nevezett ülést, melynek jegyzőkönyve másolatban van a birtokunkban. Csatolt iratként kapcsolódik az 1945. december 21-én kelt, a földművelésügyi miniszternek címzett 230/1945 rekt. jelu ugyancsak másolatban levéltárunkban lévő irathoz. A levélben Doby Géza egyet. nyilv. r. tanár mb. rektor kéri, hogy Manninger Rezső megbízott prorektorra választását a miniszter hagyja jóvá és nevezett e tisztségében erősítse meg. ÁOTE Lt. 5/b.

2. Az elnök bejelenti, hogy a tárgyalások megkezdése előtt tisztázni kell az összes ülés jellegét. Lényegében tanácsülésnek nem lehet nevezni, mert annál több. Pedig az ülés jellegének megállapítása annál is inkább fontos, mert a tanácsülésre tartozó kérdésekben kell határozni. Ez ügyek intézése az egyetemi tanácsra tartoznék, azonban tanács nincsen még, mint ahogy még valójában az egyetem sem alakulhatott meg.

Zimmermann prof. hozzászólásában az elnöktől felvilágosítást kér, hogyan áll az egyetem ügye? Amíg nem tudjuk, mi van az új egyetemmel, addig nem is tudunk határozni. Tájékozódott a Műegyetemen e kérdésben, ott sem tudnak semmit. Állítólag már az új egyetemnek megvan a szervezeti, sőt tanulmányi szabályzata is.

Az elnök válaszában bejelenti, hogy a tanári ülést talán a legjobban tudná tájékoztatni Surányi prof., és ezért felkéri őt, hogy tájékoztassa a megjelenteket az ügy felől. Megjegyzi, hogy ha az ülés most nem is a végleges megalakulásra jött össze, mégis az összehívásra szükség volt, hiszen fel kell bizonyos kérdésekben készülni a megvalósításra.

Surányi prof. részletesen közli az új egyetem alakulásának körülményeit. Az egyetem ügye, a 4050/1945. ME. rendelet végrehajtása a múlt hét keddjére volt kitérve minisztertanács tárgyalásra, melyen tudomása szerint Teleki miniszter egy tervezetet adott be, amely szerint a mezőgazdasági és az erdőmérnöki osztály a Műegyetem keretében maradna, ami egyben a 4050/1945. ME. rendelet hatálytalanítását jelentette volna. Teleki tervezetét a minisztertanács állítólag elvetette, viszont a földművelésügyi miniszter végrehajtási rendeletét nem tárgyalták le. Enélkül pedig az új rendet nem lehet életbe léptetni, és az oktatás az első évfolyamban is a régi rend szerint megy. A helyzet az, hogy a kultuszminiszter a pénzügyi dolgokat a 4050/1945. ME. rendelet alapján áttette a földművelésügyi miniszterhez, a személyi ügyeket azonban még nem. Ezért nem lehetett még elintézni az üresedésben levő tanszékek ügyét sem. Az új egyetem szervezeti szabályzatát a Gazdasági Szakoktatási Tanács már letárgyalta, elfogadta, s az csak miniszteri megerősítésre vár.

Az összes ülés a bejelentéseket tudomásul veszi.

3. Az elnök ismételtelen felveti a kérdést, hogy az összes ülés beleegyezik-e abba, hogy az ülésnek tanácsülést helyettesítő jelleget adjunk.

Ihrig prof. szerint nem az ülés neve a fontos. Az a lényeges, hogy az ülés hozhat-e határozatot vagy sem? Ha tanács volna, e kérdést nem kellene felvetni. Semmi akadályát nem látja annak, hogy az összes ülés mint a tanárok ösülése határozatot ne hozhatna. Szervezeti szabályzat még nincs, ezért minden jog forrása a tanári kar.

4. Az elnök javasolja, hogy az ülés prorektort válasszon és erre Manninger Rezső ny. r. tanárt ajánlja. Az elnök javaslata felett az ülés titkos szavazással határoz. Leadatott 17 szavazólap, ezek közül 15 Manninger Rezsőre, 1 Zimmermann prof.-ra esett, 1 pedig üres volt. A szavazás értelmében az új egyetem megválasztott prorektora dr. Manninger Rezső ny. r. tanár.

Manninger prof. felszólalásában megköszöni a bizalmat és elvállalja a prorektori tiszteletet.

5. Az elnök bejelenti, hogy a következő tárgysorozat a tandíjak ügye. Felkéri Surányi dékánt, hogy ismertesse az ezzel kapcsolatos dolgokat.

Surányi dékán ismerteti a tandíjkérdést. A mezőgazdasági karon is, mint máshol is, az ifjúság a tandíjakat sokallotta, és ezért az ifjúság a földművelésügyi miniszternél eljár a tandíjak ügyében. A FM megállapította a tandíjat félévenként 250 P.-ben, a laboratóriumi díjakat 250 P.-ben és a mellékdíjakat is 250 P.-ben. Az új hallgatók beiktatási díja 50 P. Ilyen tandíj esetében a részleges vagy egész tandíjmentesség teljesen illuzórikus, mert igen kis összegről van szó. Több a vele való bajlódás, mint az elérhető eredmény.

Az elnök szerint a FM intézkedése nem felelt meg az egyetemi autonómiának. Javasolja, hogy mind ebben, mind egyéb ügyekben – vizsgadíjak szabályozása, tanárok anyagi helyzetének megjavítása stb. – egy küldöttség keresse fel Szabó államtitkárt mielőbb.

Surányi prof. bejelenti, hogy holnapra amúgy is van küldöttség bejelentve a tangazdasági ügyekben. A kettőt össze lehet kötni.

Az ülés kijelöli a küldöttséget Doby rektor, Manninger prorektor, Surányi dékán, Guoth dékán és Ihrig prof. személyében.

Több tárgy nem lévén az elnök az ülést berekeszti.

122.

Budapest, 1945. október 25.

A dékán kéri Nagy Imre földművelésügyi minisztert, hogy az egyetemi épületek helyreállításához szükséges anyagi fedezetet biztosítsa.

305/1945

Az Állatorvosi Kar bombasérült épületeinek helyreállítása anyagi eszközök hiányában nagyon lassan halad. Kívánatos lenne, ha a hetenként felmerülő költségek hosszabb adminisztrációs nehézségek nélkül a kar rendelkezésére állhatnának, mert a bizonytalan gazdasági helyzet következtében az építési vállalkozótól nem kívánhatjuk meg, hogy kimutatott költségeit hosszas várakozás után vehesse fel. Tisztelettel kérem Miniszter Urat, hogy fenti kérésem megoldására módot találva, azt teljesíteni méltóztassék.

123.

Budapest, 1945. november 21.

A Budapesti Nemzeti Bizottság értesítése, hogy a hallgatók igazolási eljárását melyik igazolóbizottság fogja lebonyolítani.

405/1945

Agrártudományegyetem Állatorvosi Fakultása

A Budapesti Nemzeti Bizottság értesíti, hogy fenti intézmény hallgatóinak igazolási eljárása lefolytatását a Budapesti Nemzeti Bizottság a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományegyetem mezőgazdasági karához kiküldött igazolóbizottság fogja lebonyolítani, illetőleg az állatorvosi fakultás hallgatóit is a mezőgazdasági karhoz kiküldött igazolóbizottság fogja igazolni.

Nincs akadálya annak, hogy a kebelbeli tanár, illetőleg a hallgató tagok ebben az esetben kicseréltesse.

124.

Budapest, 1945. december 31.

A Dékáni Hivatal egyetlen írógépét ellopták.

485/1945

Figyelemmel arra, hogy az Állatorvostudományi Kar dékáni hivatalának egyetlen írógépét ismeretlen tettes ellopta, tisztelettel kérem, hogy dékáni hivatalunk működésének érdekében a nemrégiben átadott írógépet karunknak visszaadni szíveskedjék.

[Guoth Gy. Endre]
dékán

FÜGGELÉK

A Clark számára írott memorandum angol nyelvű szövege

Tárgy:

Memorandum Sir George Clark angol miniszterhez [sic!] az idegen megszállás megszüntetése érdekében.

To Sir George Clark,
Secretary of State for foreign affairs to His Britannic Majesty George V.

Budapest

Sir,

We take the liberty, in the name and commission of the college of professors of the Hungarian Veterinary high school, of presenting the following memorandum to you. Supported by our institutes past of almost one hundred and fifty years, by its meritorious activity upon the terrain of science, which even when judged by European standards, is to be taken into account, we are emboldened to turn with our petition to those, who as present hold the fate of our devastated and exploited fatherland in their hands. It affords as a double satisfaction that we are able confide the mediation of this our petition to the humanism and sense of justice of an Englishman.

Our fatherland, Sir, has stood here in the middle of Europe, for over one thousand years, and during this time has preserved its undiminished frontiers and intact national character. In spite of our small numbers, we have triumphantly invasion and the only solution of this almost incomprehensible historical riddle is, that our higher culture, as well as our special geographical and geological formation, has always saved and maintained us in both national and political respects.

Hungary has been welded together into one solid, compact, indivisible whole, not by the violence of the magyars, as our enemies pretend, but by its geological structure ; and no other race which during the centuries has dwelt together with us, has been capable of creating on this territory either an independent cultures or an independent political nation: this only the magyar was able to do. This is an indisputable historical fact from which it is not only allowed to draw the obvious deduction, but is inavoidably necessary to do so in view of the future peace of Middle Europe. This peace, in the future as it was in the past, must rest upon a magyar nation strong both physically and spiritually, culturally developed and favourably placed from a geographical stand-point.

To these well known historical facts we must add, that during four hundred years we have been ruled by a dynasty unable to understand us and whose interests were not ours. Besides this we have groaned under the hegemony of a state, more powerful than ourselves, whose constant purpose has been our impoverishment and germanisation.

These were the factors which directed our existence and determined our policy, these put fetters upon our industry, our commerce and upon all that is the sine qua non of natural development.

We protected, with our weak body, European culture from the danger of Turkish invasion. During the hundred and fifty years of Turkish rule, the population of our fatherland diminished

from 8 to 2 millions, and it was in vain that we awaited assistance from the European powers in the unequal contest.

Our history of the last 400 years has been one continuous protest against a policy foreign to and subversive of our interests, forced upon our weakened nation by an unsympathetic and alien dynasty. Often during these periods of protest we have been compelled to make use of the ultima ratio of the weaker side: revolution ; but the powers of Europe have always turned a deaf ear to our cry for help. Left to our own resources, with one hand upon the sword, the other guiding the plough, we always possessed the strength to maintain and even to develop our national independence and ancient culture. Now however, when it may be pragmatically proved, that Hungary's leading statesman /Count Tisza/, both before and during the war, always emphasized the necessity of a peaceful solution, now, a fate indescribable in words, awaits us ; that our fatherland to which we are attached by bonds of steel, by all the glory and all the suffering of our thousand year past, is to be violently and artificially rent asunder ; our centers of culture, our purely magyar university towns are to be torn from us ; and finally that we are to be deprived of the most primitive conditions of existence, of our industrial and commercial development.

„Ubi solitudinem faciunt, pacem appellant”, said the Roman historian and involuntarily this disconsolate sentence comes into our minds when we think of the future mental state of Hungary: the stillness of despair which will be here, will not be peace.

You, Sir, who wish to obtain a true picture of the state of affairs existing at present in Hungary, must but cast a glance through the window. „La tragédie court les rues”, in the streets is to be seen the great tragedy of our fatherland. After a terrible war extending over five years, the remains of the exhausted nation's organization and economic resources were seized upon by an association formed ad hoc, shrewd and organized, but entirely foreign to the spirit of the magyar people. And now we stand deprived of our all ; separated from all sources of supply, in indescribable misery and groaning under a foreign occupation already lasting for months. We possess neither wood nor coal, our universities, our middle and high schools are closed ; crippled both materially and culturally we await the mitigation of our sad fate.

It is our modest conviction that the fate of Hungary can only be mitigated by a national, Christian policy suitable to and expressing the true spirit of the overwhelming majority /about 95/ of the population.

This would be in accordance with our historical traditions and moral conceptions and would be the only means of restoring tranquillity to our disordered social arrangements.

We respectfully beg you, Sir, that in consideration of these facts, you will be pleased to exert your influence in competent places to insure a speedy cessation of the foreign occupation, which is leading us into a complete agricultural disaster, to promote free communication, to open the frontiers and to form a national Christian government, so that Hungary may as quickly as possible obtain the ardently longed for peace and again be in the position to enjoy all those political and economic advantages which of right pertain to a free, automatically evolved nation possessed of ancient institutions and an independent culture which have been formed during the course of centuries.

In the name of the collegium of the professors of the Hungarian Veterinary High-school.

Budapest, Oct. 29th, 1919.

Rector

Prorector

Notary

SUMMARY

It was in 1987, at the 200th academic year that the Library of our University published its archive sources from the early period of Hungarian veterinary training for the first time. (Dokumentumok a magyar állatorvosi oktatás történetéhez I. 1786–1816. – Documents of the history of Hungarian veterinary training I., 1786–1816. Eds. Bakonyi Ferencné, Gábor Iván. Bp. 1987.) The editors indicated already in the introduction of the first volume that the publication of a source document series had been decided. Two further volumes had been issued until 1994. (Volume II. 1817–1849. Ed. Szögi László. Bp. 1990. – Volume III. 1850–1875. Eds. Bakonyi Ferencné, Drobinoha Angéla, Gábor Iván. Bp. 1994.)

The present compilation covers the documents of 69 years, from 1876 to 1945 of the archive of the University of Veterinary Science. The material of this period is far from being complete. It should also be noted that documents not available in the university archive are also referred to in some of the published items. We have only indirect evidence – the source itself – of their existence.

Editing and compilation of the sources. Documents and minutes of the university council

In order to make it easier to follow the organisational changes of the fond constituting institute between 1876–1945, belonging first to the Faculty of Medicine, then in 1851 becoming independent under the name of Pest Veterinary Clinic, a chronological table has been prepared.

- 1875–1890 Hungarian Royal Veterinary School (M. kir. Állatorvosi Tanintézet)
- 1890–1899 Hungarian Royal Veterinary Academy (M. kir. Állatorvosi Akadémia)
- 1899–1934 Hungarian Royal Veterinary College (M. kir. Állatorvosi Főiskola)
- 1934–1945 Veterinary Department, Faculty of Agriculture and Veterinary Medicine,
Hungarian Royal Palatine Joseph Technical and Economic University
(M. kir. József Nádor Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem
Mezőgazdasági és Állatorvosi Karának Állatorvosi Osztálya)
- 1945–1952 Faculty of Veterinary Medicine, Hungarian University of Agriculture
(Magyar Agrártudományi Egyetem Állatorvostudományi Kar)

Beside documents there are other sources (minutes of the university council, press releases, photos, maps, annuals of institutes) available for those interested in the events of the period.

Sources were originally written in Hungarian already, with the exception of one document in English (a memorandum to Clark) included in the appendix. Sources unknown and unpublished so far have been selected and edited in their original wording.

Minutes of the meetings of the university council (referred to as minutes) are considered primary sources beside the documents. Organisational changes, not mentioned in the surviving papers, are reported in the minutes. Parallel with the history of the institution, current political and historical events can also be followed in the sources reflecting the life of the institution.

Chronology was the only possible principle of organisation. Documents and minutes were numbered and are put in numerical order as shown in the „List of documents”.

The published documents

The present source publication may also be interesting from the historical point of view. An analysis of the historical background or that of the educational and cultural policy of the period, would be impossible here. We cannot give details of the development of the veterinary school at that time either, since all relevant information is included in the literature of the history of higher education issued earlier or more recently (cf. Bibliography).

In Hungarian history, the 69-year period between 1876 and 1945 starts with the age of dualism (1867-1918) and lasts until the end of World War II. Hungarian veterinary education stands in the focus, and the more important events of Hungarian history are also hinted at. International relations of Hungarian veterinary scientists got stronger in the given period, and veterinarians have been entitled to bear the doctoral degree since 1906. The last document of the Faculty of Veterinary Medicine, Hungarian University of Agriculture included in the volume was dated 31 December 1945.

The institution belonged under the authority and control of the Hungarian Royal Ministry of Agriculture, Industry and Commerce (1867–1889), then the Ministry of Agriculture (1889–1967) respectively. Between 1934 and 1945 the Ministry of Religious and Educational Affairs took it over.

Expert reports were made by the veterinary school, and the veterinary profession gained more prestige in society. Our documents reflect both the development of the discipline, and the change of scientific approaches, especially in the field of bacteriology, virology and the control of epidemics. We are also witnesses of the increased tasks of lecturers and researchers.

It was in 1881 under the directorship of Béla Tormay that the institution moved to its present quarters, the campus designed by Imre Steindl. Ferenc Hutyra, whose name labels a whole era of Hungarian veterinary training, was nominated in 1886 upon the recommendation of Tormay. Hungarian veterinarians had contributed three diseases named after Hungarian scientists to the universal history of veterinary science. Aladár Aujeszky published his findings regarding pseudorabies, also known as the Aujeszky's disease in 1902. József Marek wrote on the „paralysis of fowl”, i.e. the Marek's disease in 1907. (In 1967, after the closing date of our compilation, Domokos Derzsy had described goose parvo that became known later as the Derzsy's disease.) In 1905 the 8th World Congress of Veterinarians was held in Budapest, and a number of other professors beside the ones already mentioned published articles in foreign veterinary journals.

Between 1876 and 1945 Hungarian veterinary training and the veterinary profession had three pillars: Béla Tormay, Béla Nádaskay, Ferenc Hutyra. The wide range of possibilities open for professors following them and founding various chairs was based on their activity.

The Hungarian Royal Palatine Joseph Technical and Economic University, that came into being upon the law 1934:X., brought yet another reorganisation for Hungarian higher education and veterinary training. Foreign (e.g. Bulgarian) students were also admitted to the institution. We have their data in the minutes and the register of students.

World War II. brought this period, rich in organisational changes, bringing national and international acknowledgement, and „pointing to the future through the activity and impact of the lecturers”, to a forced end.

Events of December 1944 altered the lives of professors, students and veterinarians equally. The autumn term of the 1944/1945 academic year was finished on 9th December 1944. For veterinary students relocated in December 1944 an abbreviated course was held from 14 December 1944 till March 1945 in Vienna, belonging to Germany since the Anschluss. However, later they had to move further into Germany. In February 1945 training started again in Pest. At the end of May 1945 the desperate letter of a veterinary student who had become prisoner of war got to the deans office.

We hope, this volume will be useful both for the researchers of the history of Hungarian academic training, and those of the history of science and the veterinary profession, and will also be interesting reading for the students of our university.

LIST OF DOCUMENTS

1. Budapest, 1876. [s. d.]
The first classification system of the library (Nádaskay's system), and the first regulations of library use. Excerpts from the 1876. annual report of the library. 279/1876 23
2. Budapest, 27 August 1876.
Ferenc Varga asks the Ministry of Defence to transfer the library registration fee of students from the armed forces to the institute. 639/1876 24
3. Budapest, 31 August 1876.
The ministry asks the director upon the request of the Croatian-Slavonian government to state the fees valid for the private praxis of veterinarians. The director answers that the fees are not regulated. 729/1876 25
4. Budapest, 12 September 1876.
The Ministry of Agriculture instructed the director of the veterinary school to organise courses in horse breeding for the officers and junior officers of national horse breeding institutes. 602/1876 25
5. Budapest, 11 October 1876.
Béla Tormay asks the Ministry of Agriculture of lend the camera of the Debrecen agricultural institute to professor Tanhoffer. 675/1876 26
6. Budapest, 20 October 1876.
The director asks the Ministry to grant the senior smith's and the assistants' firewood and candle compensation in cash. 700/1876 26
7. Budapest, 13 November 1876.
Transfer of 300 forints is requested from the Ministry for the development of the school's library. 780/1876 27
8. Budapest, 29 November 1876.
Béla Tormay asks Count Géza Szapáry, naval governor of Fiume, to make ship owners gather heads or whole skeletons of domestic animals on their trips in order to contribute to the school's materials. 775/1876 27
9. Budapest, 9 December 1876.
Upon a parliamentary proposal, the Minister of Agriculture instructs the director to satisfy the paper requirement from Hungarian paper factories. 822/1876 28
10. Budapest, 24 December 1876.
The director asks the ministry to support the publication of the anatomy of domestic animals by Béla Nádaskay. 845/1876 28
11. Budapest, 1 June 1877.
Upon the decision of the professors' meeting, Béla Tormay asks the Ministry of Agriculture to make it possible for veterinarians, certified by the institute, to follow their practice in Austria as well in accordance with the principle of reciprocity. 415/1877 28
12. Budapest, 6 January 1878.
Béla Tormay asks the Ministry to support the purchase of a Ludvig kymographion for professor Lajos Thanoffer. 3/1878 29
13. Budapest, 9 January 1878.
The director of the institute reinforces in his letter to the Ministry that he agrees with the report of dr. Vilmos Zlamál regarding the proper use of carbolic acid. 550/1878 29
14. Budapest, 1 March 1878.
The director asks the Ministry to delete the words „in the territory of the Hungarian state” from the text of the diploma so that graduate students be allowed to work in Austria, too. 147/1878 30

15. Budapest, 14-18 April 1878. Minister Trefort instructs the director of the institute to fulfil his request back to two years regarding the elaboration of a draft act on the organisation of official veterinarians. 259/1878	30
16. Budapest, 6 July 1878. Call of the Ministry of Agriculture for subsidised veterinarian posts at the state stud farms. 560/1878	31
17. Fogaras, 21 August 1878. Sándor Plavenszky – medical smith trained at the Vienna veterinary institute, having worked as a veterinarian in Fogaras for five years – applies for a diploma from the Budapest veterinary institute. 688/1878	32
18. Budapest, 3 December 1878. The executive committee of the Székesfehérvár industrial, agricultural and animal exhibition asks Director Béla Tormay to provide for the representation of the institute at the national exhibition to be organised. 1066/1878	33
19. Budapest, 3 December 1878. The Ministry of Agriculture instructs professor Ferenc Varga to participate in the work of the committee involved in the examination of nervous paralysis in the horse stock of Debrecen and Hajdú county. 1072/1878	33
20. Budapest, 17 May 1880. The Ministry of Agriculture instructs professor Ferenc Varga to examine cases of strangles in the horse stock of Trencsén county. Without registry number.	34
21. Budapest, 17 November 1881. The Ministry of Agriculture gives permission to two certified chemists to register as full time students of the veterinary school after having passed the required examinations. 820/1881	34
22. Budapest, 6 December 1881. The Minister of Agriculture declares that Vilmos Zlamál is entitled to use the prefix "Morvai" officially upon his retirement, and that he also acquired nobility free of charge. 644/1881	34
23. Budapest, 18 November 1883. Ákos Azary's opinion on the prevention of enteritis enzootica. 1424/1883	35
24. Budapest, 18 November 1883. Detailed report of Ákos Azary and Ferenc Varga – upon the Ministry's request – on the possibilities of preventing the further spread of the infectious lung disease of cattle. 1530/1883	35
25. Budapest, 1887. [s. d.] Sample oath for the Veterinary School. 719/1887	36
26. Budapest, 15 March 1888. Minutes of the professors' meeting of the Veterinary School. 397/1888	36
27. Budapest 3 June 1888. Upon the proposal of the Minister of Agriculture the king appoints Ferenc Varga to the director of the Veterinary Institute. The note of the Minister included details of the salary as well. On the back of the document the secretary of state attested his making the oath of office. Without registry number.	37
28. Budapest, 20 January 1890. Minutes of the professors' meeting of the Hungarian Royal Veterinary School. (Excerpts)	37
29. Budapest, 3 June 1890. Petition of first year veterinary student József Marek regarding his state aid. 639/1890	38
30. Budapest, 20 October 1890. Minutes of the regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary Academy. (Excerpts.)	38
31. Budapest, 10 April 1897. Minutes of the fourteenth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary Academy. (Excerpts.)	39
32. Budapest, 20 February 1899.	

Minutes of the eighth special meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary Academy. (Excerpts.)	39
33. Budapest, 10 March 1899. Minutes of the ninth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	40
34. Budapest, 14 April 1899. Minutes of the tenth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	40
35. Budapest, 1900. [s. d.] Ferenc Hutyra's proposal on a would-be university of economics. Without registry number	41
36. Budapest, 17 March 1902. Statutes of the Hungarian veterinary doctorate. Draft. (Excerpts.) 827/1902	43
37. Budapest, 26 March 1902. In the name of the professors' body the rector recommended the Minister of Agriculture to reward dr. Gyula Kóssa for the organisation of the college's library and the compilation of its catalogue. 912/1902	45
38. Budapest, 7 April 1902. The Minister of Agriculture gives order for preparation of an information bulletin on the Veterinary College in English for the agricultural committee of the province of Essex visiting Hungary. 1093/1902	46
39. Zágor, 18 April 1902. A district doctor asking information concerning what advantages he would enjoy if he wanted to obtain a veterinary diploma. 1141/1902	46
40. Budapest, 22 April 1902. The answer of rector Ferenc Hutyra to the district doctor of Zágor concerning the requirements of obtaining the veterinary diploma. 1141/1902	47
41. Budapest, 18 November 1902. The recommendation of Hugó Preisz to Minister Ignác Darányi regarding the sending of experimental material suspected of rabies. 3221/1902	47
42. Budapest, 6 December 1902. Reply of Béla Nádaskay to the letter of a researcher of the Royal (Dick) Veterinary College, Edinburgh regarding the publication of a case (ectopia cordis in wheel) in a scientific paper. (Excerpts.) 3509/1902	48
43. Budapest, 10 January 1905. Third-year student, Mihály Berrár asks the Minister of Agriculture to exempt him from paying the tuition fee. 87/1905	48
44. Budapest, 10 January 1905. The Ministry of Agriculture notifies the academy that 12.800 koronas have been transferred for the stipends and aids of students. 162/1905	48
45. Budapest, 12 January 1905. First-year student applies to the Rector's Council of the Veterinary College for the exemption of his tuition fee. 149/1905	49
46. Budapest, 15 January 1905. First-year student's application to the Minister of Agriculture for raising his stipend. 208/1905	49
47. Budapest, 18 January 1905. Third-year student's application to the Minister of Agriculture for a government scholarship. 236/1905	49
48. Budapest, 13 December 1905. Expert opinion of professor Károly Monostori on the artificial insemination of larger domestic animals. The expert opinion was asked from the veterinary college by the Minister of Agriculture upon the request of the Kisbér state stud. 3271/1905	50
49. Budapest, 21 May 1906.	

Minutes of the eleventh special meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	50
50. Budapest, 18 January 1907. Minutes of the sixth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	51
51. Budapest, 13 September 1907. Minutes of the second regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	52
52. Budapest, 15 February 1908. Minutes of the ninth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	52
53. Budapest, 10 February 1909. Expert opinion of Gyula Kóssa on the self-made medicaments of chemist Gedeon Richter. 302/1909	53
54. Budapest, 16 April 1909. Minutes of the eighth special meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	54
55. Budapest, 10 December 1909. Minutes of the fifth special meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	55
56. Budapest, 13 May 1910. Minutes of the fourteenth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College (Excerpts.)	55
57. Budapest, 25 September 1910. Reply of rector Ferenc Hutyra to a teacher who would like to enrol in the college with commercial high school certificate. 1831/1910	56
58. Budapest, 20-21 January 1911. Minutes of the fifth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	56
59. Budapest, 2 April 1912. The Minister of Agriculture informs the bacteriological institute of the college that the International Institute of Agriculture in Rome has accepted the institute of expert correspondents. 626/1912	57
60. Budapest, 1 December 1912. Advertisement of the Rector's Office of the refreshing course for practising veterinarians starting in February 1913. (Excerpts.) Without registry number	58
61. Budapest, 14 March 1913. Application of student of medicine, Árpád Pollacsek. He read eight semesters in human medicine, and would like to be admitted to the veterinary college with the acceptance of four semesters. 408/1913	59
62. Budapest, 14 March 1913. The rector's reply to a student with diploma from the academy of economics concerning what stipend he may get at the veterinary college, and how much food costs at the students' refectory. 411/1913	60
63. Budapest, 20 March 1913. The rector's proposal to the Minister of Agriculture for nominating veterinary research student, Sándor Kotlán to the post of assistant professor at the department of pathology. Assignment of Sándor Kotlán and setting his salary. 446/1913	60
64. Budapest, 28 March 1913. Upon request from the Ministry of Agriculture, the professors' body gives its opinion of the method and possibilities of holding further training (refreshing) courses for practising veterinarians. 444/1913	61
65. Budapest, 3 February 1915. Minutes of the special meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	62

66. Kassa - Budapest, 11-16 June 1916. The Kassa military tribunal asks the veterinary college to appoint veterinary experts to a criminal investigation. The rector states in his answer that he is not able to fulfil the request. 810/1916	62
67. Budapest, 23 November 1916. Minutes of the special meeting [of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College.] (Excerpts.)	63
68. Budapest, 1917. [s. d.] The new library regulations compiled by Ágoston Zimmermann. Without registry number.	63
69. Budapest, 8 November 1918. Minutes of the fourth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	64
70. Budapest, 13 December 1918. Minutes of the seventh regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	65
71. Budapest, 3 January 1919. Minutes of the eighth regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	65
72. Budapest, 3 January 1919. Project for attaching the college to the university of science, and the acquisition of the title doctor of veterinary medicine. (Excerpts.) 21/1920	66
73. Budapest, 6 May 1919. Minutes of the fifteenth special meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	69
74. Budapest, 21 June 1919. Minutes of the twentieth special meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	69
75. Budapest, 7 August 1919. Minutes of the twenty second special meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	70
76. Budapest, 27 August 1919. The rector's letter to the Minister of Agriculture on the issue of coke necessary to the heating of the veterinary college and the institute of bacteriology belonging to it. 801/1919	70
77. Budapest, 4 September 1919. The Minister of Agriculture informs the rector of the college that the State Institute for Vaccine Production has been separated from the bacteriological institute of the college. 1101/1919	71
78. Budapest, 16 September 1919. Official veterinarian, Róbert Betnár asks the registration of his maturation acquired after twenty-four years of service. He enquires about the possibility of acquiring the title of doctor of veterinary medicine. 1060/1919	71
79. Budapest, 26 September 1919. Minutes of the first regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	72
80. Budapest, 29 October 1919. Memorandum to Sir George Clark for the ceasing of foreign occupation. (Hungarian translation of the English language memorandum.) Without registry number.	73
81. Budapest, 14 December 1919. The Minister of Agriculture informs the rector's office that payment of honorarium to the lecturers of the milk hygiene course for practising veterinarians is permitted. 1322/1919	74
82. Budapest, 9 April 1920. Minutes of the seventh special meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	75
83. Budapest, 8 October 1920. Minutes of the third regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	75
84. Budapest, 11 March 1921.	

Minutes of the eighth regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	76
85. Budapest, 18 June 1921. Minutes of the twelfth regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	76
86. Budapest, 7 April 1922. Minutes of the tenth regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	76
87. Budapest, 11 September 1923. Minutes of the first regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	77
88. Budapest, 8 October 1926. Minutes of the second regular meeting of the professors of the Veterinary College. (Excerpts.)	77
89. Budapest, 11 February 1927. Minutes of the seventh regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	78
90. Budapest, 29 April 1927. Minutes of the eleventh special meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	78
91. Budapest, 16 May 1930. Minutes of the educational meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	79
92. Budapest, 17 February 1933. Minutes of the sixth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	80
93. Budapest, 10 March 1933. Minutes of the seventh regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	81
94. Budapest, 12 May 1933. Minutes of the ninth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	81
95. Budapest, 20 June 1933. Proposal of rector, Ferenc Hutyra that Sándor Kotlán be entitled to use the full professor title. 367/1933	82
96. Budapest, 23 June 1933. Proposal of rector, Ferenc Hutyra that former lecturer, László Fokányi be entitled to use the full professor title. 368/1933	83
97. Budapest, 18 September 1933. Minutes of the first regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	83
98. Budapest, 13 October 1933. Minutes of the third regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	84
99. Budapest, 10 November 1933. Minutes of the fourth regular meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	85
100. Budapest, 10 September 1934. Minutes of the meeting of the professors of the Hungarian Royal Veterinary College. (Excerpts.)	86
101. Budapest, 3 October 1934. Minutes of the first regular meeting of the professors of the Veterinary Department, Hungarian Royal P[alatin]e J[oseph] Technical and Economic University. (Excerpts.)	87

102. Budapest, 23 September 1937. Minutes of the first regular meeting of the professors of the Veterinary Department, Hungarian Royal P[alatine] J[oseph] Technical and Economic University. (Excerpts.)	88
103. Budapest, 18 January 1940. Minutes of the IV. regular meeting of the Veterinary Department, Hungarian Royal P[alatine] J[oseph] Technical and Economic University. (Excerpts.)	89
104. Budapest, 22 May 1940. Minutes of the VII. regular meeting of the Veterinary Department, Hungarian Royal P[alatine] J[oseph] Technical and Economic University. (Excerpts.)	90
105. Budapest, 29 May 1942. The prodean rejects the request of the National League for the Protection of Animals to supervise treatment of experimental animals sometimes. 578/1942	90
106. Budapest, 19 February 1945. The rector's advertisement on the obligation of university employees to work, and the use of their certificates. 33/1945	91
107. Budapest, 2-3 March 1945. Government Commissioner for Public Catering of Budapest confiscates the coal reserves of the department of veterinary science for the purposes of bread baking. The university secretary declares that fuel can be used for the heating of the furnace only. 24/1945	91
108. Budapest, 8 March 1945. Prorector of the Technical University, meanwhile the dean of the Faculty of Veterinary Science, asks the Office of the Government Commissioner for Reconstruction to supply tiles for the reparation of the roof of the university building. 11/1945	91
109. Budapest, 16 March 1945. The dean forbids fowl keeping at the quarters of the Veterinary Department. 42/1945	92
110. Budapest, 19 March 1945. Reporting to the authority of territories suitable for growing vegetables of the area of the Veterinary Department. 43/1945	92
111. Budapest, 20 March 1945. Circular of the prorector in which he asks for the list of professors who have to cross through the Pest and Buda side. 46/1945	92
112. Budapest, 3 April 1945. The dean reports to the prorector that the dean's office of the Department of Veterinary Science has been occupied by the Russian headquarters. 66/1945	92
113. Balatonöszöd, 8 April 1945. Professor János Mócsy enquires when and where he could attest for restarting education. 89/1945	93
114. Budapest, 20 April 1945. The dean asks the permission of government commissioner of food provision, Zoltán Vas, to transport the food donation of the Pécsvárad filial of the red cross to Budapest. 106/1945	93
115. Budapest, 25-29 May 1945. Letter of a veterinary student thrown out from the window of a prisoner of war train at the Budapest shunting yard. In the letter he asks the dean to free him and several fellows from captivity. 264/1945	93
116. Budapest, 28 May 1945. Rezső Manninger's application to the Minister in which he asks permission to live at the Institute of Epidemiology and Bacteriology because his flat had been destroyed and he would like to carry on his work. 284/1945	94
117. Budapest, 1 June 1945. The dean certifies that three professors of the university were forced to lecture at the abbreviated course in Germany. 283/1945	95

118. Pilsting (Turnhalle) 15 June 1945. The group of veterinarians forced to Germany asks the dean to make all possible steps to take them home with the aid of the authorities. Without registry number.	95
119. Budapest, 20 June 1945. According to the decision of the professors, examinations made after the abbreviated course held in Germany and diplomas issued there are invalid. 369/1945	95
120. Budapest, 6 September 1945. The faculty of veterinary science asks the minister to urgently bring two of its professors, forcefully moved to Germany, back home. 23/1945	96
121. Budapest, 26 September 1945. Minutes of the statutory meeting of the Hungarian University of Agriculture.	96
122. Budapest, 25 October 1945. The dean asks Minister of Agriculture, Imre Nagy to provide the financial means necessary to the reconstruction of the university's buildings. 305/1945	98
123. Budapest, 21 November 1945. Notice of the Budapest National Committee concerning which supervising committee is going to check the students. 405/1945	98
124. Budapest, 31 December 1945. The only typewriter of the Dean's Office was stolen. 485/1945	98

ZUSAMMENFASSUNG

Die Bibliothek unserer Universität hat das erste Mal im Jahre 1987 aufgrund des 200-jährigen Jubiläums aus der Anfangs-Periode der ungarischen tierärztlichen Ausbildung stammende Archiv-Dokumente publiziert (Dokumente zur Geschichte der Veterinärmedizinischen Ausbildung in Ungarn. Band I. 1786-1816. Hrsg. Ilona Bakonyi, Iván Gábor. Budapest, 1987.) Schon damals in der Einleitung des Bandes kündigten die Verfasser an, dass sie mit dieser Publikation eine Serie angefangen hatten. Danach sind bis 1994 zwei weitere Bände erschienen (Dokumente zur Geschichte der Veterinärmedizinischen Ausbildung in Ungarn. Band II. 1817-1849. Hrsg. László Szögi. Budapest, 1990., und Dokumente zur Geschichte der Veterinärmedizinischen Ausbildung in Ungarn. Band III. 1850-1875. Hrsg. Ilona Bakonyi, Angela Drobinoha, Iván Gábor. Budapest, 1994.)

Im vorliegenden Band über die Jahre 1876-1945 führen wir Dokumente über neunundsechzig Jahre an, die im Archiv der Tierärztlichen Universität aufbewahrt sind. Das Material dieser Periode ist schon sehr mangelhaft geblieben. Gleichzeitig muss man darauf hinweisen, dass wir in einem bestimmten Teil der Dokumente auch auf solche Akten Bezug nahmen, die im Archiv der Universität nicht auffindbar sind, also von ihrem Vorhandensein Kenntnis nur aufgrund der Quellen besteht.

Über die Art und Schriftleitung der Quellen. Die Dokumente und Protokolle der Ratssitzungen

Die Veränderungen des Lebens des im Anfang zur Medizinischen Fakultät gehörenden und vom 1851 autonom gewordenen Pester Tierarztneinstituts können wir zwischen 1876–1945 im Interesse der besseren Übersichtlichkeit in chronologischer Reihenfolge betrachten. (Das Datum des letzten Dokuments ist in unserer Quellen Anführung der 31. Dezember 1945.)

1875–1890 Königlich Ungarisches Tierärztliches Lehrinstitut (M. kir. Állatorvosi Tanintézet)

1890–1899 Königlich Ungarische Tierärztliche Akademie (M. kir. Állatorvosi Akadémia)

1899–1934 Königlich Ungarische Tierärztliche Hochschule (M. kir. Állatorvosi Főiskola)

1934–1945 Tierärztliche Abteilung der Agrarwissenschaftlichen und Tierärztlichen

Fakultät der Ungarischen Königlichen Josef Palatin Universität für

Technologie und Ökonomie (M. kir. József Nádor Muszaki- és

Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági és Állatorvosi Karának

Állatorvosi Osztálya)

1945–1952 Tierärztliche Fakultät der Ungarischen Agrarwissenschaftlichen Universität

(Magyar Agrártudományi Egyetem Állatorvostudományi Kar)

Die Interessenten können die Geschehnisse der Epoche ausser den dokumenten auch aus anderen Quellen kennenlernen (Protokolle der Ratssitzungen, Presse, Fotoaufnahmen, Landkarten, Jahrbücher.)

Die Originalsprache der Quellen ist schon ungarisch, die einzige englischsprachige Quellen (Memorandum gerichtet an Clark) teilen wir im Angang mit. Wir wählten unbekannte, bisher noch nicht publizierte Quellen aus, die wortgetreu zitiert wurden.

Wir betrachten neben den Dokumenten als erstklassige Quellen die Protokolle der Ratssitzungen (im weiteren Protokolle). Über die organisatorischen Veränderungen, von denen man aus den zugekommenen Dokumenten kein Bild bekommt, informieren uns die Protokolle. Paralell mit der Geschichte der Institution kann man die aktuellen politisch-historischen Ereignisse aufgrund der das Leben der Institution widerspiegelnden Quellen verfolgen.

Als Grundprinzip führten wir die Geschehnisse in chronologischer Reihenfolge an. Die Dokumente und Protokolle wurden mit laufenden Nummern versehen und in Zahlenreihe mitgeteilt, darüber gibt die Liste der Quellen eine Übersicht.

Über die aufgeführten Quellen

Die vorliegende Quellen-Publikation kann hinsichtlich der allgemeinen Geschichte auch Interesse beanspruchen. Hier wird aber die Besprechung des Themas auf die Analyse der geschichtlichen Zusammenhänge und die Kulturpolitik des Zeitalters nicht ausgebreitet. Ausserdem haben wir uns mit der zeitgenössischen Entwicklungsgeschichte des Tierarztneinstituts ausführlich nicht befasst, da die nützlichen Anmerkungen in der früheren oder jüngsten Vergangenheit der veröffentlichten, gesichtlichen Literatur der höheren Ausbildung sich befinden. (Siehe verwendete Literatur.)

In der ungarischen Geschichte zwischen 1876–1945, über neunundsechzig Jahre, gelangen wir von der Ära des Dualismus (1867–1918) bis zum Ende des zweiten Weltkrieges. Wir geben eine Zeitübersicht von der ungarischen Tiermedizin und es wird auch auf die wichtigsten Ereignisse der damaligen Geschichte Ungarns hingewiesen. In dem geprüften Zeitalter haben sich die internationalen Beziehungen der ungarischen Tierarzt-Wissenschaftler verstärkt. 1906 erhielt die Hochschule das Promotionsrecht. Das letzte Dokument aus unserer Quellen datiert vom 31. Dezember 1945 an der Veterinärwissenschaftlichen Fakultät der Ungarischen Agrarwissenschaftlichen Universität.

Die Institution gehörte anfangs zum Ministerium für Ackerbau-, Gewerbe- und Handel (1867-1889), später zum Ministerium für Landwirtschaft (1889-1967), zwischen 1934-1945 war sie dem Ministerium für Religion und Unterrichtswesen unterstellt.

Die Institution wurde wiederholt von mehreren Seiten um Gutachten gebeten, der tierärztliche Beruf erreichte einen gesellschaftlichen Rang. Unsere Quellen zeigen eine wissenschaftlich-geschichtliche Entwicklung, besonders auf dem Gebiete der Bakteriologie, Virologie und Seuchenbekämpfung. Das Anwachsen der Aufgaben bei der Ausbildung und Forschung ist bemerkenswert.

Während der Zeit der Direktion von Béla Tormay ist die Institution, 1881, in den von Imre Steindl in PAVILON-System geplanten Gebäude-Komplex eingezogen. Aufgrund des Vorschlags von Tormay ist Ferenc Hutyra zum Professor ernannt worden. Sein Name bedeutet eine glänzende Epoche der ungarischen tierärztlichen Ausbildung.

Ungarische Tierarzt-Forscher haben ihren Namen als Entdecker von drei Erkrankungen in der Geschichte der Tiermedizin eingeschrieben. Aladár Aujeszky publizierte 1902 die Entdeckung der Pseudorabies, die heute als Aujeszkysche Krankheit bekannt ist. Josef Marek hat 1907 eine von ihm entdeckte neue Krankheit, die Hühnerlähmung beschrieben, heute benannt als Mareksche Krankheit. (Schon nach dem Termin unserer Zusammenstellung, hat Domokos Derzsy, 1967, eine Veröffentlichung über die Gänseinfluenza erscheinen lassen, die Erkrankung wurde später als Derzsy-Krankheit bekannt.)

1905 hat der VIII. Internationale Tierärzte-Kongress in Budapest stattgefunden. Damals haben neben den schon erwähnten Personen andere Professoren in der internationalen Fachpresse mehrere Artikel publiziert.

Zwischen 1876–1945 hat die ungarische tierärztliche Ausbildung und die ungarische Tiermedizin mehrere hervorragende Persönlichkeiten gehabt: Béla Tormay, Béla Nádaskay, Ferenc Hutyra, Josef Marek nur um einige zu nennen. Ihre Tätigkeit hat dazu beigetragen, weitere neue Professuren zu schaffen.

Aufgrund des Gesetzes X:1934 ist in Budapest die Ungarische Königliche Josef Palatin Universität für Technologie und Ökonomie gegründet worden. Diese Tatsache bedeutete für die ungarische tierärztliche Ausbildung wieder eine Umorganisation. In jener Zeit durften schon ausländische Studenten die Institution besuchen.

Der zweite Weltkrieg hat diese Periode radikal unterbrochen. Wie ersichtlich ist, sind im Leben der Institution mehrere organisatorische Veränderungen abgelaufen. Im In- und Ausland hat sie grossen Ruhm erreicht und die Tätigkeit der Professoren hat auch für die Zukunft Auswirkungen gehabt.

Die Ereignisse im Dezember 1944 waren für die Professoren, Studenten und für die ganze tierärztliche Körperschaft von entscheidender Wichtigkeit. Das erste Semester des Jahrganges 1944/45 wurde am 9. Dezember 1944 beendet. Für die im Dezember 1944 nach Deutschland ausgesiedelten ungarischen Tierarzt-Studenten wurde der abgekürzte Kurs zwischen 14 Dezember 1944 und März 1945 in Wien abgehalten. Später mussten die Studenten nach Deutschland weitergehen. Im Februar 1945 wurde in Budapest wieder mit der Ausbildung angefangen. Ende Mai 1945 ist der Brief eines in russische Gefangenschaft geratenen, verzweifelten Tierarzt-Studenten im Dekanat eingetroffen.

Wir hoffen, dass diesen Band nicht nur die Forscher der einheimischen höheren, tierärztlichen Ausbildung und Wissenschaftsgeschichte, sondern die Forscher der Geschichte der ungarischen Tiermedizin und auch die Studenten unserer Universität gleicherweise mit Interesse lesen werden.

VERZEICHNIS DER QUELLENANGABEN

1. Budapest, 1876 [ohne Datum] Die erste Fachordnung der Bibliothek (System-Nádaskay) und die erste Regelung der Bibliotheksgebrauchs. Einzelheiten aus dem Bibliotheksberichtes 1876. 279/1876	23
2. Budapest, 27. August 1876 Ferenc Varga ersucht das Ministerium für Landesverteidigung um die Gebühren für die Benutzung der Bibliothek der Militärstudenten in einer Summe dem Institut zu überweisen. 639/1876	24
3. Budapest, 31. August 1876 Das Ministerium bittet den Direktor auf Grund der Zuschrift der kroatisch-slavonischen Regierung diein der tierärztlichen Privatpraxis gültigen Honorare der Tierärzte mitzuteilen. Laut der Antwort des Direktors sind die Honorare nicht geregelt. 729/1876	25
4. Budapest, 12. September 1876 Das Ministerium für Ackerbau beauftragt den Direktor des Tierarzneinstitutes, dass er für die Militäroffiziere und Unteroffiziere der Landesanstalten für Pferdezucht pferdezüchterische Fachkurse organisiert. 602/1876	25
5. Budapest, 11. Október 1876 Béla Tormay ersucht das Ministerium für Ackerbau den Fotoapparat des Landwirtschaftlichen Lehrinstitutes-Debrecen Professor Thanhoffer zu leihen. 675/1876	26
6. Budapest, 20. Oktober 1876 Der Direktor ersucht, dass das Ministerium die Naturalzuwendungen von Brennholz und Kerzen des Oberleherschmiedes, der Lehrgesellen und Sschmiedgesellen in Bargeld überweist. 700/1876	26
7. Budapest, 13. November 1876 Es wird von Ministerium um die Überweisung von 300 Forint für die Erweiterung der Bibliothek ersucht. 780/1876	27
8. Budapest, 29. November 1876 Béla Tormay ersucht Graf Géza Szapáry, den Marinegouverneur in Fiume, dass die Schiffseigner anlässlich ihrer Reise Köpfe oder ganze Skelette von Haustieren sammeln um damit die Ausrüstung des Institutes zu erweitern. 775/1876	27
9. Budapest, 9. December 1876 Der Landwirtschaftsminister fordert den dierektor auf, dass das Institut entsprechend dem Vorschlag des Parlaments seinen Papierbedarf ausschliesslich aus ungarischen fabriken deckt. 822/1876	28
10. Budapest, 24 Dezember 1876 Der Direktor ersucht das Ministerium, dass es die Ausgabe des Buches von Béla Nádaskay über die Anatomie der Haustiere unterstützt. 845/1876	28
11. Budapest, 1. Juni 1877 Béla Tormay ersucht das Ministerium für Ackerbau nach dem Beschluss der Professoren-Konferenz, dass die im Institut Diplom erworbene Tierärzte – aufgrund des Gegenseitigkeitsprinzips auch in Österreich Praxis üben dürfen. 415/1877	28
12. Budapest, 6. Januar 1878 Béla Tormay ersucht das Ministerium um Unterstützung zum Kauf eines Ludwig-Kymographions für Professor Lajos Thanhoffer. 3/1878	29
13. Budapest, 9. Januar 1878 Der Direktor des Instituts bestätigt in seinem an das Ministerium gerichteten Brier, dass er mit dem Bericht von Dr. Vilmos Zlamál über den entsprechenden Gebrauch von Carbolsäure einverstanden ist. 550/1878	29
14. Budapest, 1. März 1878 Der Direktor ersucht das Ministerium, aus dem Text des Diploms der Absolventen die Worte „auf dem Gebiet des ungarischen Staates“ zu streichen, damit sie auch in Österreich arbeiten können. 147/1878	30

15. Budapest, 14-18. April 1878 Minister Trefort fordert den direktor des Institutes auf, dass er seinen vor zwei Jahren gemachten Aufruf betreffend der Ausarbeitung der Gesetzesvorlage für die Organisation der Amtstierärzte ausführt. 259/1878	30
16. Budapest, 6. Juli 1878 Wettbewerbaufwurf des Ministeriums für Ackerbau für Tierarztpraktikanten geschaffene Planstellen mit Stipendium an den staatlichen Gestütsinstituten. 560/1878	31
17. Fogaras, 21. August 1878 Sándor Plavenszky, Absolvent im Wiener Tierarzneiinstitut als Kurschmied, der in Fogaras seit fünf Jahren als Tierarzt tätig ist, appelliert an den Direktor, dass er sich im Tierärztlichen Lehrinstitut von Budapest Diplom erwerben kann. 688/1878	32
18. Budapest, 3. Dezember 1878 Das Exekutiv-Komitee der Gewerbe-, Produktionsmittel- und Tieraussstellung von Székesfehérvár ersucht Direktor Béla Tormay, dass das Lehrinstitut möge sich bei der stattfindenden Landesausstellung vertreten lassen. 1066/1878	33
19. Budapest, 3. Dezember 1878 Das Ministerium für Ackerbau beauftragt Professor Ferenc Varga, dass er in dem für die Überprüfung der in Debrecen und im Komitat Hajdu festgestellten Nervenlähmungsfälle in den Pferdebeständen entsandten Fachkomitee teilnimmt. 1072/1878	33
20. Budapest, 17. Mai 1880 Das Ministerium für Ackerbau beauftragt Professor Ferenc Varga, die in den Pferdebeständen aufgetretenen Rotzfälle im Komitat Trencsén zu untersuchen. Ohne Aktenzahl.	34
21. Budapest, 17. November 1881 Das Ministerium für Ackerbau genehmigt zwei Diplom-Apotheker, dass sie nach Absolvierung von Pflichtprüfungen, als ordentliche Studenten des Tierärztlichen Lehrinstitutes sich einschreiben können. 820/1881	34
22. Budapest, 6. Dezember 1881 Der Landwirtschaftsminister teilt mit, dass Vilmos Zlamál nach seiner Pensionierung das Prädikat „Morvai“ offiziell tragen kann und gleichzeitig bekommt er gebührenfrei den ungarischen Adelstitel. 644/1881	34
23. Budapest, 18. November 1883 Gutachten von Ákos Azary über die Bekämpfung der Wald-Krankheit (Enteritis enzootica) 1424/1883	35
24. Budapest, 18. November 1883 Ausführlicher Bericht von Ákos Azary und Ferenc Varga – nach dem Aufruf des Ministeriums – über die Bekämpfungsmöglichkeiten und Verhinderung der Verbreitung der ansteckenden Rinderseuche. 1530/1883	35
25. Budapest, 1887. [ohne Datum] Die tierärztliche Eidesformel für das Tierärztliche Lehrinstitut. 719/1887	36
26. Budapest, 15. März 1888 Protokoll, aufgenommen bei der Sitzung des Professorenkollegiums des Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Lehrinstituts. 397/1888	36
27. Budapest, 3. Juni 1888. Nach dem Vorschlag des Landwirtschaftsministers ernennt der König Ferenc Varga zum Direktor des Tierärztlichen Lehrinstitutes. Das Ministerialdekret beschreibt auch die Entlohnung. An der Rückseite bestätigt der Staatssekretär die Ablegung des Amtseides. Ohne Aktenzahl.	37
28. Budapest, 20. Januar 1890 Protokoll, aufgenommen bei der Sitzung des Professorenkollegiums des Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Lehrinstituts. (Einzelheiten.)	37
29. Budapest, 3. Juni 1890 Gesuch des Veterinärstudenten des ersten Jahrganges Josef Marek um staatliche Hilfe. 639/1890	38
30. Budapest, 20. Oktober 1890	

Protokoll, aufgenommen bei einer ordentlichen Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Akademie. (Einzelheiten.)	38
31. Budapest, 10. April 1897 Protokoll, aufgenommen bei der elften, ordentlichen Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Akademie. (Einzelheiten.)	39
32. Budapest, 20. 1899 Protokoll, aufgenommen bei der achten, ausserordentlichen Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Akademie. (Einzelheiten.)	39
33. Budapest, 10. März 1899 Protokoll, aufgenommen bei der neunten, ordentlichen Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	40
34. Budapest, 14. April 1899 Protokoll, aufgenommen in der zehnten, ordentlichen Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	40
35. Budapest, 1900. [ohne Datum] Der Plan von Ferenc Hutyra über die Gründung einer Wirtschaftsuniversität. Ohne Aktenzahl.	41
36. Budapest, 17. März 1902 Die Satzungen des ungarischen Promotionsrechtes für Tierärzte. Planung. (Einzelheiten.) 827/1902	43
37. Budapest, 26. März 1902 Der rektor unterbreitet dem Landwirtschaftsminister im Namen des Lehrkörpers den Belohnungsvorschlag von Dr. Gyula Kóssa für die Umorganisation der Hochschulbibliothek und für die Fertigstellung seines Katalogs. 912/1902	45
38. Budapest, 7. April 1902 Der Landwirtschaftsminister ordnet für das unser Land besuchende Landwirtschaftskomitee der Provinz Essex die Fertigstellung einer über die Tierärztliche Hochschule handelnde, englischsprachige Informationsbroschüre an. 1093/1902	46
39. Zágor, 18. April 1902 Ein Kreisarzt erkundigt sich mit welchen Begünstigungen könnte er sich das Tierärzte-Diplom erwerben? 1141/1902	46
40. Budapest, 22. 1902 Die Antwort von Rektor Ferenc Hutyra an den Kreisarzt Zágor im Bezug auf die Erfordernisse beim Erwerben des Tierärztediploms. 1141/1902	47
41. Budapest, 18. November 1902 Vorschlag von Professor Hugo Preisz an Minister Ignác Darányi betreffend der Sendung von tollwutverdächtigen Versuchsmaterialien. 3221/1902	47
42. Budapest, 6. Dezember 1902 Die Antwort von Béla Nádaskay bezüglich eines Falles (Ectopia cordis bei einem Kalb), der in mehreren wissenschaftlichen Artikeln publiziert worden ist, auf Ersuchen eines Forschungsmitgliedes der Royal (Dick) Veterinary College aus Edinburgh (Einzelheiten.) 3509/1902	48
43. Budapest, 10. Januar 1905 Mihály Berrár, Student des dritten Jahrganges, ersucht den Landwirtschaftsminister um Nachlass seines Studiengeldes. 87/1905	48
44. Budapest, 10. Januar 1905 Das Ministerium für Landwirtschaft informiert die Hochschule, dass 12.800 Kronen für Stipendien und Unterstützungen der Studentenschaft überwiesen werden. 162/1905	48
45. Budapest, 12. Januar 1905 Ein Student des ersten Jahrganges ersucht um Studiengeldbefreiung beim Rektor-Senat der Tierärztlichen Hochschule. 149/1905	49

46. Budapest, 15. Januar 1905 Gesuch eines Studenten des ersten Jahrganges an den Landwirtschaftsminister um die Erhöhung seines Stipendiums. 208/1905	49
47. Budapest, 18. Januar 1905 Gesuch eines Studenten des dritten Jahrganges an den Landwirtschaftsminister um die Erlangung eines staatlichen Stipendiums. 236/1905	49
48. Budapest, 13. Dezember 1905 Gutachten von Professor Károly Monostori über die künstlichen Befruchtung der grösseren Haustiere. Das Gutachten hat der Landwirtschaftsminister erbeten nach dem Ersuchen der Staatlichen Gestütskommandatur von Kisbér. 3271/1905	50
49. Budapest, 21. Mai 1906 Protokoll über die elfte, ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	50
50. Budapest, 18. Januar 1907 Protokoll über die sechste, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	51
51. Budapest, 13. September 1907 Protokoll über die zweite, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	52
52. Budapest, 15. Februar 1908 Protokoll über die neunte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	52
53. Budapest, 10. Februar 1909 Gutachten von Gyula Kóssa über die selbsthergestellten Arzneimittel des Chemikers Gedeon Richter. 302/1909	53
54. Budapest, 16. April 1909 Protokoll über die achte, ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	54
55. Budapest, 10. Dezember 1909 Protokoll über die fünfte, ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule.	55
56. Budapest, 13. Mai 1910 Protokoll über die vierzehnten, ordentlichen Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	55
57. Budapest, 26. September 1910 Anwortschreiben des Rektors, Ferenc Hutyra, an einen Lehrer, der mit der Matura einer höheren Handelsschule an der Hochschule inskribieren möchte. 1831/1910	56
58. Budapest, 20-21. Januar 1911 Protokoll über die fünfte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	56
59. Budapest, 2. April 1912 Der Landwirtschaftsminister verständigt das Institut für Bakteriologie der Hochschule, dass das Internationale Landwirtschaftliche Institut von Rom die Institution der Fachkorrespondanten akzeptiert hat. 626/1912	57
60. Budapest, 1. Dezember 1912 Bekanntmachung des Rektorats an die in der Praxis tätigen Tierärzte über den im Februar 1913 beginnenden Wiederholungskurs. (Einzelheiten.) Ohne Aktenzahl.	58
61. Budapest, 14. März 1913 Gesuch des Medizinstudenten, Árpád Pollacsek. Er hat acht Semester an der medizinischen Fakultät verbracht und nun ersucht um Aufnahme auf die Tierärztliche Hochschule, mit Anrechnung von vier Semestern. 408/1913	59

62. Budapest, 14. März 1913 Antwortschreiben des Rektors an einen Student, der im Besitz eines Diploms einer Landwirtschaftlichen Akademie ist, dass was für ein Stipendium er an der Tierärztlichen Hochschule bekommen kann und wieviel kostet dort das Essen an der Mensa. 411/1913	60
63. Budapest, 20. März 1913 Unterbreitung des Rektors zum Landwirtschaftsminister bezüglich der Beauftragung den Tierarztpraktikanten Sándor Kotlán zum Versehen von Assistententätigkeit am Institut für Pathologie. Beauftragung von Sándor Kotlán und Bestimmung seiner Entlohnung. 446/1913	50
64. Budapest, 28. März 1913 Nach dem Aufruf des Ministeriums für Landwirtschaft äussert das Professorenkollegium seine Auffassung über die Art und Möglichkeiten der abzuhaltenden Fortbildungskurse. 444/1913	61
65. Budapest, 3. Februar 1915 Protokoll über die ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	62
66. Kassa – Budapest, 11-16. Juni 1916 Das Militärgericht von Kassa ersucht die Hochschule um Ernennung von tierärztlichen Sachverständigen zur Untersuchung von Strafdelikten. Der Rektor bringt in seiner Antwort zum Ausdruck, dass er nicht in der Lage sei dieser Bitte nachzukommen. 810/1916	62
67. Budapest, 23. November 1916 Protokoll über die ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums des Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	63
68. Budapest, 1917. [Ohne Datum] Die von Ágoston Zimmermann zusammengestellte neue Regelung der Bibliothek. Ohne Aktenzahl.	63
69. Budapest, 8. November 1918 Protokoll über die vierte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	64
70. Budapest, 13. Dezember 1918 Protokoll über die siebente, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	65
71. Budapest, 3. Januar 1919 Protokoll über die achte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	65
72. Budapest, 3. Januar 1919 Planung über den Anschluss der Hochschule an die Universität für Wissenschaft und in der „Causa des Führens des Dokortitels“ der Veterinärmedizin. 21/1920	66
73. Budapest, 6. Mai 1919 Protokoll über die fünfzehnte, ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	69
74. Budapest, 21. Juni 1919 Protokoll über die zwanzigste, ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	69
75. Budapest, 7. August 1919 Protokoll über die zweiundzwanzigste, ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	70
76. Budapest, 27. August 1919 Der Brief des Rektors an den Landwirtschaftsminister betreffend der Anweisung der Bedarfsmenge an Koks zur Winterheizung der Tierärztlichen Hochschule und des angeschlossenen Institutes für die Bakteriologie. 801/1919	70
77. Budapest, 4. September 1919	

Der Landwirtschaftsminister verständigt den Rektor der Hochschule, dass er das Staatliche Institut für Impfstoffgewinnung von Institut für Bakteriologie der Hochschule getrennt hat. 1101/1919	71
78. Budapest, 16. September 1919 Róbert Betnár, Kreistierarzt, ersucht um die Eintragung seiner nach 24-jährigen Dienst erworbenen Matura. Er erkundigt sich über die Möglichkeit zur Erlangung des Dokortitels. 1060/1919	71
79. Budapest, 26. September 1919 Protokoll über die erste, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	72
80. Budapest, 29. Oktober 1919 Memorandum an Sir George Clark, im Interesse der Beendigung der fremden Besetzung des Landes (Ungarische Übersetzung des entsprechenden Memorandums.) Ohne Aktenzahl.	73
81. Budapest, 14. Dezember 1919 Der Landwirtschaftsminister benachrichtigt das Rektorat, dass er die Auszahlung der Ehrenhonore der Vortragenden der abgehaltenen Lehrganges für Milchhygiene für praktizierende Tierärzte genehmigt. 1322/1919	74
82. Budapest, 9. April 1920 Protokoll über die siebente, ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	75
83. Budapest, 8. Oktober 1920 Protokoll über die dritte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	75
84. Budapest, 11. März 1921 Protokoll über die achte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	76
85. Budapest, 18. Juni 1921 Protokoll über die zwölfte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	76
86. Budapest, 7. April 1922 Protokoll über die zehnte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	76
87. Budapest, 11. September 1923 Protokoll über die erste, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	77
88. Budapest, 8. Oktober 1926 Protokoll über die zweite, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	77
89. Budapest, 11. Februar 1927 Protokoll über die siebente, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	78
90. Budapest, 29. April 1927 Protokoll über die elfte, ausserordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	78
91. Budapest, 16. Mai 1930 Protokoll über die Studienkonferenz des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	79
92. Budapest, 17. Februar 1933 Protokoll über die sechste, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	80

93. Budapest, 10. März 1933 Protokoll über die siebente, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	81
94. Budapest, 12. Mai 1933 Protokoll über die neunte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	81
95. Budapest, 20. Juni 1933 Unterbreitung des Rektors, Ferenc Hutyra, dass Sándor Kotlán den Titel eines öffentlichen, ordentlichen Professors tragen dürfte. 367/1933	82
96. Budapest, 23. Juni 1933 Unterbreitung des Rektors, Ferenc Hutyra, dass László Fokányi, ehemaliger Vortragender den Titel eines öffentlichen, ordentlichen Professors tragen dürfte. 368/1933	83
97. Budapest, 18. September 1933 Protokoll über die erste, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	83
98. Budapest, 13. Oktober 1933 Protokoll über die dritte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	84
99. Budapest, 10. November 1933 Protokoll über die vierte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	85
100. Budapest, 10. September 1934 Protokoll über die Konferenz des Professorenkollegiums der Ungarisch.-Königlichen Tierärztlichen Hochschule. (Einzelheiten.)	86
101. Budapest, 3. Oktober 1934 Protokoll über die erste, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Fakultät der Ungarisch.-Königlichen Palatin Josef Universität für Technik und Wirtschaft (Einzelheiten.)	87
102. Budapest, 23. September 1937 Protokoll über die erste, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Fakultät der Ungarisch.-Königlichen Palatin Josef Universität für Technik und Wirtschaft (Einzelheiten.)	88
103. Budapest, 18. Januar 1940 Protokoll über die vierte, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Fakultät der Ungarisch.-Königlichen Palatin Josef Universität für Technik und Wirtschaft (Einzelheiten.)	89
104. Budapest, 22. Mai 1940 Protokoll über die siebente, ordentliche Sitzung des Professorenkollegiums der Tierärztlichen Fakultät der Ungarisch.-Königlichen Palatin Josef Universität für Technik und Wirtschaft (Einzelheiten.)	90
105. Budapest, 29. Mai 1942 Der Prodekan lehnt das Gesuch der Landes-Tierschutz-Liga ab, dass sie zeitweise die Behandlungsart der Versuchstiere überprüfen kann. 578/1942	90
106. Budapest, 19. Februar 1945 Bekanntmachung des Rektors über die Arbeitsverpflichtung der Universitätsangestellten un den Gebrauch ihrer Ausweiskarte. 33/1945	91
107. Budapest, 2-3. März 1945 Der Regierungskommissar der Versorgungsvesens für Budapest beschlagnahmt zwecks Brotbackens den Kohlenvorrat der Tierärztlichen Fakultät. Der Sekretär der Universität teilt mit, dass dieser Heizstoff nur für Kesselheizung geeignet ist. 24/1945	91
108. Budapest, 8. März 1945	

Der Vizerektor der Technischen Universität, der gleichzeitig Dekan der Tierärztlichen Fakultät ist, ersucht das Regierungskommissariat für Wiederaufbau um Zuweisung um Dachziegel für die Instandsetzung von Dachstühlen der Universitätsgebäude. 11/1945	91
109. Budapest, 16. März 1945 Der Dekan verbietet die Haltung von Geflügel auf dem Gelände der Tierärztlichen Fakultät. 42/1945	92
110. Budapest, 19. März 1945 Anmeldung für Gemüsegarten geeignete Flächen auf dem Gelände der Tierärztlichen Fakultät, an das städtische Magistrat. 43/1945	92
111. Budapest, 20. März 1945 Ein Rundschreiben von Prorektor, indem er um die Namensliste jener Vortragenden ersucht, die auf die Pester bzw. auf die Budaer Seite hinübersetzen müssen. 46/1945	92
112. Budapest, 3. April 1945 Der Dekan meldet dem Prorektor, dass die russische Kommandatur die Räume des Dekanats besetzt hat. 66/1945	92
113. Balatonöszöd, 8. April 1945 Professor János Mócsy erkundigt sich, wann und wo kann er sich melden, den Unterricht fortzusetzen. 89/1945	93
114. Budapest, 20. April 1945 Der Dekan ersucht den Regierungskommissar, Zoltán Vas für Ernährung, dass die Lebensmittelspende der Zweigstelle des Roten Kreuzes in Pécsvárad nach Budapest transportiert werden kann. 106/1945	93
115. Budapest, 25-29. Mai 1945 Brief eines Studenten der Veterinärmedizin, den er aus dem Kriegsgefangenenzug warf. Im Brief ersucht er den Dekan, er möge ihn und seine Kameraden aus dem Gefangenenlager retten. 264/1945	93
116. Budapest, 28. Mai 1945 Gesuch von Rezső Manninger an Minister um im Institut für Seuchenlehre und Bakteriologie wohnen zu dürfen, da seine Wohnung bei Bombenangriff zerstört wurde und er möchte seine Arbeit fortsetzen. 284/1945	94
117. Budapest, 1. Juni 1945 Der Dekan bestätigt, dass drei Universitätsprofessoren gezwungen waren die Unterrichtsaufgaben des nach Deutschland ausgesiedelten Kurzlehrganges durchzuführen. 283/1945	95
118. Pilsting (Turnhalle) 15. Juni 1945 Die nach Deutschland ausgesiedelte tierärztliche Gruppe ersucht den Dekan, mit der Hilfe der Behörden alles zu tun im Interesse ihrer schnellstmöglichen Heimkehr. Ohne Aktenzahl.	95
119. Budapest, 20. Juni 1945 Auf Grund des Beschlusses des Professorenkollegiums sind die in Deutschland bei dem Kurzlehrgang abgelegten Prüfungen und erworbene Diplome ungültig. 369/1945	95
120. Budapest, 6. September 1945 Die Tierärztliche Fakultät ersucht den Minister um die dringende Heimkehr von zwei, nach Deutschland ausgesiedelten Professoren. 23/1945	96
121. Budapest, 26. September 1945 Protokolle von sämtlichen Sitzungen der Ungarischen Universität für Agrarwissenschaften (von der Ursitzung).	96
122. Budapest, 25. Oktober 1945 Der Dekan ersucht den Landwirtschaftsminister, Imre Nagy, um die notwendige finanzielle Deckung zur Instandsetzung der Universitätsgebäude. 305/1945	98
123. Budapest, 21. November 1945 Das Nationale Komitee setzt die Fakultät in Kenntnis, welches Administrationskomitee das Registrierungsverfahren bei den Studenten abwickeln wird. 405/1945	98

124. Budapest, 31. Dezember 1945
Die einzige Schreibmaschine des Dekanats ist gestohlen worden. 485/1945

98

RÖVIDÍTÉSEK

apost. kir.	= apostoli királyi	prof.	= professzor
áo., áosi	= állatorvos(i)	rend.	= rendelet(e)
áo. h., áoh.	= állatorvostan hallgató	rk. hallgató	= rendkívüli hallgató
ÁOTE Lt.	= Állatorvostudományi Egyetem Levéltára	[sic!]	= így (betűhű közlés a szövegben)
Bp.	= Budapest	sz.	= számú
c. ny. rk. tanár	= címzetes nyilvános rendkívüli tanár	sz. a.	= szám alatt(i)
cs. és kir.	= császári és királyi	t.	= tábla
d. e.	= délelőtt	t. c., t.-cz.,	
d. n.	= dátum nélkül	törv. cikk	= törvénycikk
d. u.	= délután	tek.	= tekintetes
e. i.	= ezidő szerint(i)	tnsgd.	= tanársegéd
egyet. tanár	= egyetemi tanár	tud.	= tudomásul
f. hó	= folyó hó	úf.	= új folyam
f. é., f. évi	= folyó év(i)	u. i.	= ugyanis
F. M.	= Földművelésügyi Miniszter /Minisztérium	ún.	= úgynevezett
földm.	= földművelésügyi, földművelésügyi	u. p.	= utolsó posta
fr, frit, Ft	= forint	V. K.	= Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium
gymn.	= gimnázium	V. K. M.	= Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter / Minisztérium
h. tanár	= helyettes tanár	vonatk.	= vonatkozással, vonatkozólag
honv.	= honvéd	vö.	= vesd össze
ill.	= illusztráció, illusztrált		
int.	= intézet(i)		
K., k., kor	= korona		
k., kir.	= királyi		
keresk.	= kereskedelmi, kereskedelemügyi		
kr.	= krajcár		
m. k., m. kir.	= magyar királyi		
m. tanár	= magántanár		
mb.	= megbízott		
MOÁE	= Magyar Országos Állatorvos Egyesület		
nm, nmélt.,			
nmélt., nmgú	= nagyméltóságú		
ny., nyug.,			
nyug.a	= nyugalmazott		
ny. r. t.,			
ny. r. tanár,			
nyilv. r. tanár	= nyilvános rendes tanár		
ny. rk. tanár,			
nyilv. rk. tanár	= nyilvános rendkívüli tanár		
okl.	= okleveles		
összeáll.	= összeállította		
P., p., pp.	= 1. pengő ; 2. pagina		
pl.	= például		

NÉVMUTATÓ

- Abonyi Sándor 73, 74, 75
 Apponyi Albert 77
 Aujezsky Aladár 8, 50, 51, 53, 54, 55, 60, 61, 62, 63, 64,
 67, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78
 Azary Ákos 8, 34, 35
- Bányai László 86
 Ballenegger Róbert 94
 Balog János 35
 Berrár Mihály, 8, 47, 72, 73, 74, 75
 Betnár Róbert 69
 Boros Ádám 94
 Borsy Gusztáv 64
 Bosnic, L. 85
 Breuer Albert 63, 69, 72, 73, 74
 Bugarszky István 38, 39, 49, 50, 51, 52, 53, 55
 Burghoffer Géza 68, 80, 82, 83
- Chelchowski 49
 Clark, George Russel 6, 70, 97
 Clerk, George Russel. *lásd: Clark, George Russel*
 Coneff, Tocsr 83
 Csenovics István 93
 Csike Kálmán 51
 Csiki László 85
 Csontos József 77
 Csukás Zoltán 9, 92, 93
 Czakó Kálmán 35, 37
 Czettler Jenő 94
- Daday András 79
 Darányi Ignác 7, 45, 46, 76
 Decsics Ferenc 35
 Derzsy Domokos 8
 Deseő Dezső 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 85, 86, 87,
 94
 Doby Géza 87, 94
- Földházi Sándor 91
 Faith Istvánné 93
 Farkas Géza 49, 50, 51, 54, 55, 60, 62, 63, 68, 69, 72,
 73, 74
 Fehér Dezső 9, 11
 Ferenc József, I. 7, 61
 Fettick Ottó 51, 53, 54, 55, 63, 67, 69, 72, 73, 74, 75,
 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85
 Fokányi László 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80
- Frölich András 78
- Görcs Sándor 68
 Gróh Gyula 62, 63, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78,
 79, 80, 81, 83, 85
 Guoth Gy. Endre 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81,
 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 94, 96
- Hajós Alfréd 6, 7, 75
 Hasskó Sándor 85, 87
- Hazslinszky Bertalan 77, 78, 79, 80, 82, 83, 85, 87
 Heller András 94
- Hetzel Henrik 9, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82,
 83, 84, 85, 86, 87, 93
 Horváth Géza 86
 Horváth Vilmos 79, 80, 81, 83, 85
 Husz Béla 94
 Hutchison, C. B. 75
 Hutyra Ferenc 8, 12, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 44, 45, 47,
 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 67,
 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82
- Ihrig Károly 85, 94
 Ivanoff 48
- Jármai Károly 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82,
 83, 84, 85, 86, 87
 Jobban József 52
- Kántor Róza 35
 Károly, IV. 61, 74
 Kátai Pál István 86
 Kóssa Gyula. *lásd: Magyary-Kossa Gyula*
 Köves János 68, 77, 78, 79
 Kerbler Nándor 78
 Kosztadinoff, Péter 86
 Kotlán Sándor 6, 8, 12, 58, 59, 74, 75, 76, 77, 78, 79,
 80, 82, 83, 84, 85, 86, 87
 Kovács Gyula 9, 12, 92, 93, 94
 Kovács József 62, 63, 67
 Kovács Jenő 94
 Kováts Jenő 9, 11
 Krausz Péter 23, 24
 Krizsán Ferenc 78
 Kulczycski, Wladimir 46
 Kurzweil Ferenc 51
- Laczó Ferenc, 35
 Leidenfrost Gyula 69, 70
 Liebermann Leó 35, 37, 38, 39
 Locsek László 35
- Mágics Jenő 68
 Mándi György 94
 Mócsy János 77, 85, 87, 90, 94
 Magyary-Kossa Gyula 8, 12, 38, 39, 44, 49, 50, 51, 52,
 53, 54, 55, 60, 61, 62, 63, 67, 68, 72, 73, 75, 76, 77,
 78, 79, 80, 81, 83, 84
 Manninger Rezső 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83,
 85, 86, 87, 92, 94, 95
 Marek József 8, 37, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 60, 61,
 63, 67, 68, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83,
 84, 86
 Miklós Ödön 56
 Monostori Károly 8, 36, 37, 38, 39, 48, 49, 50, 53

Nádaskay Béla 7, 8, 11, 23, 24, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 46, 50, 51, 54
Nagy Imre 95
Nagy Lajos 68
Nagypataki Béla 94
Neubauer Konstantin 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84
Nyiredy István 85

Osváth Sándor 87

Padányi Máriusz 9, 11
Pahaev János 35
Pearson, Leonard 46
Plósz Béla 38, 39, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 60, 62, 63, 67, 72
Plavenszky Sándor 31, 32
Pogány Béla 85
Pollacsek Árpád 57, 58
Preiszig Hugó 38, 39, 46, 49

Rátz István 38, 39, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 60, 61
Raitsits Emil 62, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83
Rhorer László 52, 53, 54, 55, 60, 61, 62, 63, 67, 72, 73, 74, 86
Richter Gedeon 51
Rohringer Sándor 85
Rosenfeld Dávid 35
Rulf János 50

Sályi Gyula 9, 92, 93
Schandl József 94
Schandl Károly 75
Schwann Jenő 87
Scmiedhoffer Gyula 80, 82, 83
Semsey Géza 85, 87
Serényi Béla 55, 56
Soós Lajos 72
Sokola, Dorde 83, 85
Somogyi Jenő 74
Steindl Imre 8
Sugár Géza 35

Surányi János 94

Szász Alfréd 69
Szucs Zsigmond 68
Szabó Alajos 7, 8, 24
Szabó István 74
Szabó Zoltán 52, 60, 63, 68, 69, 72, 73, 74, 85
Szapáry Géza 27
Szent-Iványi Tamás 93
Sztrana János 51

Tangl Ferenc 38, 39
Tangl Károly 87
Thanhoffer Lajos 12, 24, 26, 29, 35, 36, 52
Thomasson, M. H. I. P. 50
Tisza István 71
Tisza Kálmán 7
Tormay Béla 8, 24, 26, 27, 28, 29, 32, 50
Trefort Ágoston 30, 33
Tremkó Ferenc 51

Uldewar, M. 46
Urbányi Jenő 94

Varga Ferenc 8, 24, 25, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38
Varga Oszkár 74
Varga Sándor 78
Vas Zoltán 91
Viniss Gyula 82
Vonház István 83

Weinberger Albert 35
Weiser István 50, 51
Wellmann Oszkár 50, 52, 53, 54, 55, 61, 62, 63, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87
Wieber Antal 73

Zavralek Imre 36
Zimmermann Ágoston 8, 52, 53, 54, 55, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 94
Zlamál Vilmos 6, 7, 8, 29, 33

